

ПОЛИТИКИ

9. 12. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН

БРОЈ

1667

ЗАБАВАНИК

ШПИЈУН
КОГА
СУ
ЗВАЛИ
КИНГ-КОНГ

ЦАРОБЊАК ИЗ ОЗА

ОД СВИХ ФИЛМОВА ДОСАД СНИМЉЕНИХ ИМАО ЈЕ НАЈБРОЈНИЈУ ПУБЛИКУ - ПРЕКО БИЛИОН ФИЛМСКИХ И ТЕЛЕВИЗИЈСКИХ ГЛЕДАЛАЦА.

ЖАПЦА КЕРМИТА

ЗВЕЗДУ МАПЕТ ШОА, ПРВОБИТНО ЈЕ ЊЕГОВ ТВОРАЦ ЏИМ ХЕНСОН ИЗРАДИО ОД ЗЕЛЕНОГ МАНТИЛА СВОЈЕ МАЈКЕ КАО ЛУТКУ КОЈА СЕ НАВЛАЧИ НА РУКУ, А ИМАО ЈЕ ОЧИ ОД ПРЕПОЛОВЉЕНИХ ТЕНИСКИХ ЛОПТИЦА.

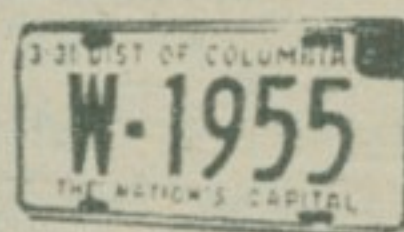
НАПОЛЕОН ЈЕ БИО ДЕЗЕРТЕР

ГОДИНЕ 1791, ПОШТО ЈЕ НАПУСТИО ФРАНЦУСКУ АРМИЈУ, НАПОЛЕОН ЈЕ СТУПИО У НАЦИОНАЛНУ ГАРДУ РОДНЕ КОРЗИКЕ. КАДА СЕ 1792. ВРАТИО У ФРАНЦУСКУ, ПРОГЛАШЕН ЈЕ ЗА ДЕЗЕРТЕРА. АПРИЛА ИСТЕ ГОДИНЕ ФРАНЦУСКА ЈЕ ОБЈАВИЛА РАТ АУСТРИЈИ, ПА ЈЕ НАПОЛЕОН ПОНОВО ПРИМЉЕН У ВОЈСКУ И УНАПРЕЂЕН.

ЧОВЕК КОЈИ СЕ НАЈИЈЕ ОД БОГЕ

ЧАРЛС СВАРТ ИЗ ФЕНИКСА У АРИЗОНИ ГОДИНАМА ЈЕ ПАТИО ОД БОЛЕСТИ ЗВАНЕ СИСТЕМСКА КАНДИДИЗАТА ОД КОЈЕ ЈЕ БИО "МРТАВ ПИЈАН" ИАКО НИЈЕ ПОПИО НИ КАП АЛКОХОЛА.

РЕГИСТАРСКА ТАБЛИЦА

ИЗДАТА ЗА АУТОМОБИЛ ВОЛТЕРА КАНПА 1955. У ВАШИНГТОНУ ИМАЛА ЈЕ ЗНАК W-1955.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

Београд је 1825. године имао искључиво старе занате (терзијски, абаџијски, опанчарски, кујунџијски, ћурчијски, бојацијски, грнчарски, берберски итд). Тек године 1850. помињу се нови занати од којих посебно кројачки, столарски, поткевачки, а од 1900. постојала су још и стаклорезачки, лимарски, димничарски, литографски и остали.

рог код носорога није састављен од рожнате материје већ њега чине тврдо спојена влакна слична костима.

некада су се виљушке стављале на сто са зупцима окренутим навише. Године 1725. енглески краљ Џорџ I је за време једног ручка бесно ударио руком по столу и убо се на виљушку. Од тада се зупци виљушке окрећу надолу, према столу.

реч „сијасет“ која је одомаћена у многим нашим крајевима и означава „мноштво“ арапског је порекла и првобитно јој је значење било „казна“.

када би човек у сразмери са својом тежином јео исто колико и паук, морао би свакога дана да поједе по десет свиња, два вола, двадесет оваца и четири стотине килограма хлеба.

Анђело Ђема, амерички гангстер италијанског порекла, овако је у новинама објавио своје венчање: „Дођи-

те сви“. И заиста, дошло је преко 3000 гостију. Свадбена торта била је висока четири метра, а тешка читаву тону. За њено мешање утрошено је 200 килограма шећера, исто толико брашна, 2520 јаја и по неколико килограма разних зачина.

у Кантону, у Кини, недавно је ступио на снагу нови закон којим се строго кажњавају сви који пљују по улици. Поред високе новчане глобе, онај који прекрши забрану мора пола часа да мете плочник који је запрљао.

мамути су у најхладнијем периоду године падали у зимски сан исто као и данас медведи. Припремајући се за дуго мировање они су се окупљали у

велика стада и стискали једни уз друге како би се загрејали. То је разлог што палеонтолози и данас откривају налазишта од стотину и више ових животиња, тврде неки совјетски научници.

морска струја која из Атлантике доноси воду у Средоземно море пролази кроз Гибралтар брзином од осам километара на час.

само четири власи женске косе упредене заједно толико су јаке да могу да издрже тежину од четрдесет пет килограма.

ШАРМАНТНО ЧУДОВИШТЕ

**ОД ЊЕГА БЕЖЕ ГЛАВОМ БЕЗ
ОБЗИРА И НАЈОПАСНИЈЕ
ЗВЕРКЕ, А КАД СЕ НЕКОЈ И
ДЕСИ ДА ГА НАПАДНЕ,
ОБИЧНО СЕ ГОРКО ПОКАЈЕ.**

На шта прво помислите кад се помене бодљикаво прасе? Па, на бодље... А остало? Скоро да не знамо ништа. Испада као да је бодљикаво прасе нека врста зоолошког вакуума начичканог бодљама. Штета што се тако мисли, поручује амерички научник Бил Гилберт који је проучио северноамеричку врсту *Erethizon dorsatum* (у преводу: раздражлива леђа).

Прасићи, каже Гилберт, можда изгледају као бодљикава чудовишта, али претећа спољашност крије необично довитљива и шармантна створења.

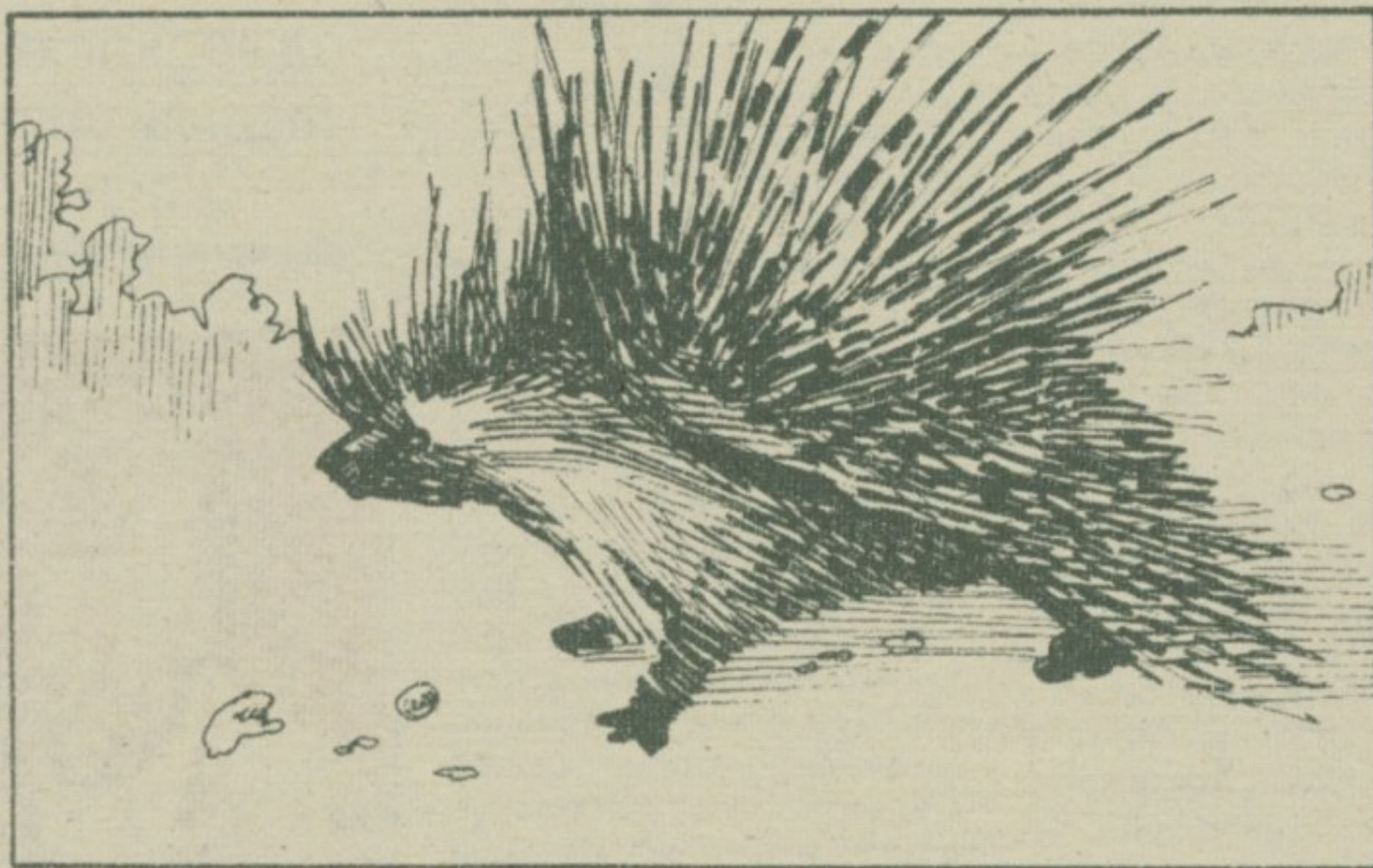
Штап за пењање, хоклица за седење

Да бодљикаво прасе има само бодље, сви су изгледи да би се смрзло јер оно и највећи део зиме проводи напољу. Северноамеричка врста зато одмах до коже има густ слој длаке, нешто као бодљикавопрасећи кућни капут.

Изнад свог слоја, налази се још један слој далеко дуже, грубље длаке који штити унутрашње мекше крзно од прашине и влаге. Длаке овог заштитног слоја и бркови уједно су и осетљиви органи чула додира: бодљикаво прасе је претежно ноћна животиња па се по мраку сналази углавном захваљујући подацима које преко њих добија.

Бодљикаво „чудовиште“ има још нешто: штап за пењање и хоклицу за седење – свој реп. Прасе, наиме, приличан део времена проводи на дрвећу, а да би се попело служи се репом дугачким тридесетак центиметара испод кога има низ крутих чекиња које му омогућавају да се закачи за дебло или грану.

ПРАСЕ СА ЗО ХИЉАДА СТРЕЛА

Бодљикаво прасе је кратконог и по правилу потешко створење, па би кретање по снегу требало да му представља проблем. Требало би, али судећи по ономе чему је Гилберт једног зимског послеподнева био сведок, то није тако. Гилберт је усред шуме једног дана угледао бодљикаво прасе које је без по муке „ходало“ по снегу – животиња је избацила све своје бодље и тако се претворила у неку врсту (округласте) гојзерице за снег. Бодљама се одржавала на површини, ногама тапкала...

Харпун од кога нема спаса

Како се рађа бодљикаво прасе, са или без бодљи? Мама га рађа са бодљама, само што су оне тада меке и савитљиве – очврснуће тек у додиру са ваздухом. Као нама коса и бодљикавом прасету бодље расту током читавог живота: хранећи се из сићушних крвних судова, бодље расту до пола милиметра дневно све док не достигну дужину од око 7,5 центиметра. „Одрасле“ бодље су мртва материја, са коренима који се из дана у дан сужавају тако да лако исклизну из коже прасета у тело непријатеља.

Одрасло бодљикаво прасе има око 30 хиљада бодљи по глави, леђима, на боковима и репу. Стомак је једини део тела без „окло-

па“. На стомаку му оне, уосталом, не би ни биле од нарочите користи.

Врхови бодљи тако су оштри да лако продиру кроз кожу противника, а када једном продру жртва је у великој опасности: због „харпуна“ којима се бодље завршавају и неизбежне контракције мишића жртве, када бодља једном продре у тело, вађење је тако рећи немогуће; бодља наставља да се

грозан вид. Очи му, руку на срце, и нису нарочито потребне јер је претежно ноћна животиња. Дешава се тако понеком прасету да на нешто налети, а да појма нема у шта је то ударило. Управо то догодило се једном зоологу који је не мрдајући гледао како једно прасе иде право на њега, њуши му чизме – и почиње да их глође!

Ако га не задеси каква несрећа или болест, бодљикаво прасе

живеће десетак година и за то време наслагати пристојних 6-7 килограма тежине, мада се зна и за примерке од читавих шеснаест килограма. Никакво чудо: готово да нема тога у биљном свету што прасе не би прогутало – од кактуса до локвања, важно је да се жваће...

Испоставило се и ово: бодљикави прасићи страшно воле људске ствари, поготово када су на топлене знојем. Шатор Била Гилберта и његове жене су једне ноћи посетили бодљикави прасићи (на врхунцу „журке“ било их је осморо) који су растурили камено огњиште, исцепкали на комадиће каиш на једном руксаку, појели дршку једне пластичне шоље, претворили дрвено весло једног кануа у пиљевину, успели чак да изглођу метално седиште у кануу...

Бодљикаво прасе не може ни да се мази ни да се грли, али се од њега ипак може направити кућни љубимац. Једна породица из Пенсилваније се четири године дружила с једним младим бодљикавим прасетом које им је на крају јело из руке и допуштало да га подигну за шапице.

Многобројни рођаци

Горе описано северноамеричко бодљикаво прасе има рођаке широм света – једанаест бодљикавопрасећих породица насељава Америку, четири Стари свет.

Осим по пореклу, европско бодљикаво прасе се од свог прекоокеанског рођака разликује – и по бучности... Иако ни оно не напада без разлога, чињеница је да зна да буде страховито напрасито. Док се *Erethizon dorsatum* труди да буде тих, „Европљанин“ настоји да околини утера страх у кости: ноћу крстари шумама, гунђа, стење и звецка бодљама.

Један њихов афрички рођак, опет, сасвим побесни кад се уплаши: лудачки јуриша кроз ниско растиње и при том углавном „превиди“ препреке због чега се врло често угроува о пањеве или камење, а дешава му се и да упадне у баре или потоке. Срећом, ово прасе, одлично плива.

На крају још и ово: није прасе само оно што има бодље. Нека бодљикава прасад од свега на овом свету највише личе – на пацове.

М. И.

Важно да се жваће

Бодљикаво прасе има изоштрено чуло мириса, просечан слух и

ДАЛАМАТИНИЦИ

КАКО ЈЕ ОТКРИВЕНА ЗЕМЉА ФРАЊЕ ЈОСИФА

НА

СЕВЕРНОМ ПОЛУ

Тринаестог дана јула 1872. године из луке Трумсе на северу Норвешке испловио је тројарболни парни једрењак „Тебетхоф“ и узео курс ка Северном полу. Главни заповедник Карл Вејпрехт и његова посада која је бројала 24 човека имали су налог аустроугарске ратне морнарице да у научној експедицији испитају такозвани североисточни пролаз између Нове Земље и Шпицбершких острва до Карског мора и рта Чељускин, одакле морски пут води даље уз сибирске обале до Беринговог мореуза. И да ли се овим пролазом може лакше и брже стићи до пола. Овим подухватом Беч је хтео да уђе у друштво сила које су у та подручја већ слале своје експедиције.

У Немачкој је у ту сврху саграђен брод „Тебетхоф“, који је добио име по адмиралу Вилхелму Тебетхофу. Био је то чврст брод од 230 тона, специјално ојачан на прамцу за борбу с леденим сантама. Поред једара био је опремљен и јаким парним мотором који му је омогућавао да плови до десет науткичких миља на час, односно око осамнаест километара, што је за оно време била велика брзина.

Заробљени

Главни заповедник био је Немац Карл Вејпрехт, а за његовог заменика и заповедника копненог дела експедиције наменован је натпоручник брских јединица Јулиус фон Пајер, професор војне академије. Обојица су већ били познати као искусни и одважни истраживачи јер су успешно обишли Северно море између Шпицберга и Нове Земље. Дужност интенданта, заставника, стројара и куvara припала је Чесима, а сви остали чланови дуго и пажљиво бирани посаде били су наши људи са Јадрана.

На „Тебетхофу“ су пловили Петар Лусина са Цреса, капетан трговачке морнарице који је непосредно руководио морнарима. Анте Зајиновић из Свете Недеље на Хвару, Анте Лукиновић из Пучишта на Брачу, Анте Катаринић из Малог Лошиња, Петар Фалешкић из Бакра, Јосип Лат-

ковић из Пломине, Јурај Штиглић из Бакра, Франц Летис, Јаков Сушић и Вицко Палмић из Волоског, Ловро Марола из Ријеке, Анте Шкарпа из Трста и Анте Вечерина из Драге код Ријеке. Морепловце је, између стотине кандидата, одабрала посебна комисија и сви су били активни или резервни подофицири аустроугарске ратне морнарице. О њиховом здрављу бринуо је доктор Јулиус Кепис. Чланови експедиције били су и Јохан Халер и Александер Клоц, оба из Тирола, специјалисти за алпинизам по леду, ранији Пајерови знанци из његових алпских успона. У Трумсен им се придружио и капетан Ерлинг Карлсен, Норвежанин који је одлично познавао Северно море. Сваком морнару одређена је плата од 40 форинти месечно, а капетану Лусини 80.

Већ почетком августа „Тебетхоф“ је доспео надомак обала Нове Земље. Али, север је ускоро, раније него иначе, почео да показује своју страшну ђуд. Појавио се лед, много пре него што се очекивало тако да је већ почетком септембра брод морао да се пробија кроз лед.

Тринаести дан октобра донео је прво велико узбуђење: дебео лед просто је окувао брод који је злокобно шкрипао, да би се ускоро пропео на непробојној санти и опасно нагнуо на страну. Изгледало је да „Тебетхофу“ и његовој посади нема спаса. Међутим, захваљујући градњи брод је надјачао ледене окове и рвући се и даље с њима наставио да мили ка Северу.

Крај октобра, донео је поларну ноћ и следећих 160 дана унутрашњост брода осветљавале су свеће. У сумраку поларне ноћи, окружен гомилама санти, и сам прекривен ледом и снегом, „Тебетхоф“

је изгледао сабласно, као окамењен. Истина, снег је у тој ситуацији донекле помогао немоћним морепловцима јер је, захваљујући њему, у утроби брода било нешто топлије: напољу је температура износила минус 50°C!

Као синови Краљевића Марка

Време је пролазило једнолично. Повремено су санкама које су вукли пси вршена истраживања на километар-два од брода. Увек су ишли са двоје саопница да би могли да притекну у помоћ једни другима. Сусретали су поларне медведе и птице. Свеже медвеђе месо добро је дошло и људима и псима јер им је већ била досадила сува бродска храна.

Тако је пролазила зима с дугом поларном ноћи. Њену једноличност покушавају да разбију на разне начине. Фон Пајер између осталог записује у свој дневник: „Наши Хрвати, веселаци по нарави, траже и измишљају свакојаке забаве, а каткад и лудорије. Њихова се песма често разлиже по броду и леденим горама. Иако су наши морнари узрасли на топлим обалама Јадранског мора, немило студен подносе храброшћу синова Краљевића Марка“.

Половином фебруара 1873. брод се лагано ослобађа ледених окова и креће даље, на Север. Иако бледи и хладни, први зраци толико очекиваног Сунца међу посаду уносе живост и расположење. Одмах су покушали да ослободе брод, али показало се да не могу ништа против дебелог леденог оклопа тврдог као челик. Међутим, дани су постали погоднији за истраживачки рад, па су се групе по тројица-четворица са санкама и псима удаљавале од брода четири до шест ки-

МУКОТРПНО
ПУТОВАЊЕ НАШИХ
ПОМОРАЦА ТРАЈАЛО
ЈЕ ОСАМСТО
ДВАНАЕСТ ДАНА.
ТОЛИКО СУ, ДАЛЕКО
ОД РОДНОГ КРАЈА,
ГЛЕДАЛИ СМРТИ У
ОЧИ

Анте Зајиновић 1875. године у Бечу, по повратку из експедиције.

лометара, ловиле фоке и медведе што је допринело да ојачају од добре хране. Фон Пајер бележи да веома цени наше морнаре, њихов морал и одлучност да истрају. Далеко од тоглог Јадрана, у сасвим другачијој клими, они се свакодневно сећају родног краја, читајући по ко зна који пут нешто књига на матерњем језику које су понели са собом.

Април је донео галебове и ронце. Лед попушта. Но, тек кад се навршила година дана откако су се отиснули из Трумсеа, лед се најзад раскомадао у санде и брод се, теран струјом и ветром, почео да помиче прво према североистоку, а затим и на север. Али, крај августа и снег најавили су рану и брзу јесен, а иза ње зиму с новим мукама и неизвесностима. Морал посаде опада.

Последњег дана августа

1873. године „Тебетхоф“ се налазио на 7943' северне ширине и 5933' источне дужине. После подне тог дана одједном је на северозападу, у праменовима ниских облака, примећен низ хриди и високих ртова који су се постепено указивали као велики горски ланац.

Измучени морнари поскакали су и ван себе од радости клицали „Копно! Копно!“

Копно или оптичка варка

И здрави и болесни похрлили су на палубу. Неки су се последњом снагом успели на јарболе да што боље осмотре непознато копно. Вратило се самопоуздање. Капетан брода бележи у свом дневнику да су наши морнари запеваали своје песме.

Међутим, одмах се појавио и проблем: како да стигну до копна. И да ли оно заиста постоји или је

само фатаморгана. Ако напусте брод, може се догодити да не буду у стању да се врате. У првом одушевљењу сви су сишли с брода и потрчали на лед у жељи да стигну до земље. Удаљили су се од брода око седам километара, али до копна је требало проћи бар још двадесетак. Зато су се зауставили и попели на оближњи ледени врх да би што боље осмотрили тајанствено копно, за које до њиховог доласка људи нису ни знали. Према владару под чијом су заставом пловили назвали су га Земља Франца Јосифа, а првом врху који су угледали дали су име

свог брода – „Тегетхоф“.

Првих дана септембра ветрови су брод који је још лежао на гомили санти, потиснули јужније па више нису распознавали обалу, али је крајем месеца посада опет угледала копно.

Неочекивано откриће навело је заповедништво експедиције да се ново тле упозна и истражи. Међутим, приближавање друге поларне ноћи отежавало је подухват. Током целог октобра лед је окивао брод, а када је 22. почела поларна ноћ, ледене масе спојиле су се са копном. Морнари су тада направили снежне колибе које су им служиле као станице за прикупљање разних метеоролошких и других података.

Време опет тече једнолично, само је разбијају посете белих медведа. Убили су 67 звери, а највећа је била дугачка преко два метра. Температура се

осталим сликама с овог подухвата, чува у бечком Природно-историјском музеју.

Неустрашиви Пајер предузима с брода три експедиције у околна подручја. Наравно, с њим су и наши морнари.

Путовали су санкама од јасеновине поткованим железом. На прво путовање кренули су 10. марта 1874. са залихом хране за осам дана. Уз Пајера су пошли Лукиновић, Катариновић, Летис и Чех Поспишил. Хладноћа је била ужасна, али их ипак није спречила да истраже и картирају непознате пределе и установе да је Земља Фране Јосифа велики комад копна с брдима високим и до 1000 метара.

Успех првог истраживања подстакло је Јулијуса фон Пајера да се одважи и на друго. Онима које је одабрао да иду с њим обећао је по хиљаду фо-

ма, због чега се група поделила: под једном стеном као склоништем остали су Халер, Сушић и Лукиновић са нешто намирница и опреме, а даље на север продужили су Пајер, Орел, Заниновић и Клоц. Договорили су се да на путу остану осам дана; ако се не појаве кроз две недеље, тројица која ће их чекати могу да се врате на брод. До тада се од свог логора због медведа и вејавица не смеју удаљити више од 300 метара.

Убрзо након поласка, група је на ледницима упала у једну пукотину. Клоц је повредио ногу и био принуђен да се врати Халеру и морнарима. Остали су наставили пут. И када је пристао да плови на „Тегетхову“ и сада Јада је напустио брод и кренуо за Пајером, двадесет петогодишњи Хваранин Анте Заниновић, један од најодважнијих чланова ове експедиције, није могао ни

да помисли шта ће све доживети на дугом и мукотрпном путовању, док су се пешице пробијали на север.

У леденој пукотини

Једног дана, пошто је за другове и себе на шпиритусу спремио ручак, кренуо је на челу групе, вукући санке заједно са два пса. Пред Заниновићем је све било равно, прекривено снегом и ледом. Изненада је изгубио тле испод ногу и суновратио се у ледену пукотину. Изнад себе је видео само парче светлог неба, и ништа више. Заједно с њим у пукотину је пао и један пас, санке су се задржале на средини рупе, док је друга животиња висила над њима, да би ускоро и она пала. Били су заробљени у леденој замци, сами и немоћни, на ужасној хладноћи и – без ужета.

Ни Пајер који је убрзо стигао с друговима није имао спасоносно уже. Али, записује Пајер, „гонила их је врућа жеља да спасу Заниновића, тог најсрчанијег друга у читавој дружини“. Одбацили су делове опреме и чизме да лакше трче по клизавој површини и појурили назад у импровизовани логор, ка Клоцу. На брзину су узели потребну опрему, оставили Клоца самог и са тројицом другова из бивака пожурили у помоћ пријатељу.

Везан ужетом у пукотину се спустио Пајер. Све је било тихо. Јер, Заниновић је доле већ преко пет часова а на Пајерове позиве се нико не јавља. Најзад, прво се огласио један пас,

затим и други да би убрзо наипао промрзлог Хваранина. И тада је Заниновић опет изненадио своје другове: охрабрен њиховим доласком, стиснуо је зубе и успео сам да свеже псе како би могли да буду извучени на површину. Тим верним и упорним животињама био је и те како захвалан: грејали су га својим телима и тако спасли. Тек око десет часова увече сви су спасени. У логор су се вратили Халер, Сушић и Лукиновић, а Пајер и два друга су наставили даље, доспевши 12. априла до 82° северне географске ширине.

Следио је мукотрпан повратак на брод: четири недеље од одласка посада је најзад угледала своје другове и дочекала их бурно и весело. После око 800 километара путовања кроз ледену пустош најзад су били на сигурном.

Али, истраживачи поларних крајева тада доносе одлуку да се брод напусти и крене на југ. Јер, још једна поларна зима донела би смрт одважним морепловцима.

Укрцавши се у три чамца, тешка срца оставаљајући брод и много научноистраживачких радова на њему, посада „Тегетхофа“ запутила се 20. маја 1874. године на југ. Чамци нису пловили већ су по леду и снегу клизили на саоницама.

Путовали су тако све до почетка јуна кад се температура најзад дигла изнад нуле. Почетком августа скинули су чамце са санки и завеслали угледавши најзад отворено море – без санти.

Изненада су се пси у баркама узнемирили и, да не би потопили посаду, истраживачи су тешка срца били приморани да их устреле.

Крајем августа угледали су прве рибарске чамце и бродове.

Цео свет је убрзо обавештен о повратку ове експедиције за коју су сви веровали да јој више нема спаса. После поларне пустоши дочекало их је цвеће, свечаност, музика. Добијали су и вредне новчане награде од бечког двора, одликовања и почести.

А Анте Заниновић, који је 1937. у 88. години умро у Трсту као поштован морепловац и истраживач, најзад је могао и да се ожени. Јер, сав новац који је добио од ове чувене поларне експедиције поконио је својој вереници Франчески Вучетић, такође са Хвара. Доцније је играо карте сећајући се великих партија на „Тегетхофу“ и унуцима причао о лову на беле медведе и фокс...

Иван ЛОНЧАР

ПОВРЋЕ НА МИНУС 50°C

Тек много година после Пајеровог открића Земље Фране Јосифа утврђен је тачан положај ове групе острва: архипелаг се налази источно од Шпицбершких острва, а северно од Нове Земље и простира се од 80. до 82. степена северне географске ширине и од 43. до 65. степена источне географске дужине. Претпоставља се да су ова острва некада вероватно била саставни део копна, заједно са Исландом, Јаном Мајеном, Гренландом и северном Шкотском, што се закључује по истом саставу тла ових области.

Такође постоје мишљења да посада „Тегетхофа“ није била прва која је крочила на неко од острва смештених на самом рубу Северног леденог мора. Наводно, много пре Пајера и другова, то је учинио 1614. године енглески морепловац Вилем Бафин. Међутим, слава званичног открића Земље Фране Јосифа припада експедицији на „Тегетхофу“.

Данас ова острва, која од 1926. године припадају СССР, немају више ону исту климу као кад су наши поморци ту поболи аустро-угарску заставу, јер се граница вечитог леда временом померила са 79°50' на 83. степен. Али, Земља Фране Јосифа и даље је врло хладна и температуре од минус 50°C ту су уобичајене. Пајер и остали чланови његове храбре екипе нису могли ни да замисле да ће људи успевати да у тој леденој пустоши гаје неке врсте поврћа, што данас полази за руком посадама савремених метеоролошких, радарских и извиђачких станица.

спуштала и до -50°C, тако да се чак и коњак у боцама смрзнуо. Здравље посаде било је задовољавајуће, није било скорбута, тако честог пратиоца морнара на дугим путовањима. Али, имали су на броду другу напаст – намножили су се мишеви.

Свако нека криви себе

Ти дани донели су и прву жртву: од туберкулозе је у 29. години умро стројар Криж, Чех, и он је једина жртва ове експедиције. Сахрану у снежној вејајаци и велику тугу његових другова верно је насликао Фон Пајер и тај рад се, са

ринти ако стигну до 80° северне ширине, а уколико доспеју до 82° по две хиљаде. Наредио је такође да ово обећање одабрани чувају као строгу тајну. Сем тога, на путу нико не сме да говори о тешкоћама и опасности којој се излажу. У повратку, не пронађу ли брод, нека свако окривљује самог себе!

Кренули су по језивој снежној олуји и хладноћи. Групу су сачињавали Пајер, заставник Орел, Тиролци Халер и Клоц, а од наших Заниновић, Сушић и Лукиновић. Правац – север.

Показало се да брдовит терен не одговара санка-

ШПИЈУН

ЕУСПЕЛА „ОПЕРАЦИЈА ЦВЕТНИ ТРГ“ НЕУСПЕЛА „ОПЕРАЦИЈА ЦВЕТНИ ТРГ“ НЕУСПЕЛА „ОПЕРАЦИЈА ЦВЕТНИ ТРГ“ НЕУСПЕЛА „ОПЕРАЦИЈА

КОГА СУ ЗВАЛИ КИНГ-КОНГ

**ЗА ТРАГИЧНУ СМРТ
ВИШЕ ОД СЕДАМ
ХИЉАДА „ЦРВЕНИХ
БЕРЕТКИ“ ПРВЕ
БРИТАНСКЕ
ДИВИЗИЈЕ, У ВРЕМЕ
ДОТАД НАЈВЕЋЕГ
ВАЗДУШНОГ
ДЕСАНТА У ДРУГОМ
СВЕТСКОМ РАТУ,
КРИВИЦУ СНОСИ
ПРОСЛАВЉЕНИ ХЕРОЈ
ХОЛАНДСКОГ
ПОКРЕТА ОТПОРА,
ЛЕГЕНДАРНИ БОРАЦ
ПРОТИВ НЕМАЦА
ХРИСТИЈАН
ЛИНДЕМАНС. МНОГИ
ХОЛАНЂАНИ НИ
ДАНАС У ТО НЕ
ВЕРУЈУ.**

Чим су Немци маја 1940. године без објаве рата заузели Холандију, окупираним земљом пронели су се гласови о смелим диверзијама против нациста. На челу свих организованих и појединачних препада налазио се увек исти човек обдарен лудом главом, огромном физичком снагом и крупним мишићавим телом, који се није либио да сам, и голорук, изводи најопасније саботаже.

Убрзо је постао легендарни јунак прегажене Холандије, а његов надимак Кинг Конг, који су му надали други према горостасном чудовишту из истоименог филма, преносио се шапатом од уста до уста и значио да, док је он ту, не треба клонити духом и губити наду.

Сраман преокрет

Овај храбри и непредвидљиви ратни Робин Худ био је Христијан Линдеманс, син бившег месара, и њега су, наравно, радо хтели да се дочепају и Гестапо и Абвер — Обавештајни уред Врховне команде

оружаних снага нацистичке Немачке чији је основни задатак био да у иностранству организује обавештајну мрежу и субверзивну делатност у корист Трећег Рајха.

Давали су све од себе да га ухвате и учине крај легенди која је пратила његове подухвате и створила од њега народног јунака. Постављали су му заседе, подметали клопке, организовали рације, али им је Кинг Конг увек измицао.

А онда се догодило чудо. Јула 1943. Немци су, после бројних узалудних покушаја, успели да ухвате и ухапсе Линдемансову девојку Веронику и његовог брата. Овим ударцем Гестапо је убио три муве, и то једну од њих циновску, јер се догодило нешто чему се ниједан Немац, о Холанђанима да се и не говори, није ни у сну надао.

Да ли из љубави према вереници или да би спасао и њу и брата, тек херој холандских партизана добровољно се пријавио Немцима и одмах пристао да ради за њих тражећи заузврат позамашне суме нов-

ца и ослобађање брата и девојке. Обе жеље су му радо испуњене.

Другови гину, пошљке нестају

Већ од августа исте године Немци су видели од какве им је непроцењиве вредности Кинг Конг. Захваљујући његовој издаји за кратко време похапшени су многобројни припадници холандског покрета отпора; он шаље савезницима у Лондон „поверљиве“ поруке које је претходно на одговарајући начин обрадила немачка контраобавештајна служба. Разуме се, он и даље активно ради у покрету отпора и његови другови верују му сваку реч.

За време једне рације Кинг Конг је случајно рањен и ухваћен. Тада се срозао још ниже. У договору с Гестапом он из затвора организује бекство и у овој акцији гине четрдесет седам његових другова из покрета отпора.

Пошто се тако поново нашао на слободи, и даље не изазивајући ничије сумње, Линдеманс даје пун

Британски контраобавештајца пуковник Оресте Пинто који је први посумњао у „хероја“ Линдемансових слика нема као да никад није ни постојао.

допринос онима који га плаћају издајући десетине другова из своје партизанске групе. Сви су они погубљени после тешких мучења у рукама Гестапоа. Пошљке оружја намењене холандским партизанима које савезници на тајним местима спуштају падобранима на необјашњив начин падају у немачке руке.

Наређење с врха: прекините истрагу!

После савезничког искрцавања у Нормандији, док Кинг Конг пуном паром ради за Немце, италијански пуковник Оресте Пинто, личност у самом врху британске контраобавештајне службе у Холандији, почиње први да сумња у холандског „хероја“. Сумњив му је, пре свега, новац који Кинг Конг немилици троши док број ухапшених припадника покрета отпора, и то баш из његових група, непрекидно расте.

Први резултати истраге коју је тајно спровео овај искусни савезнички обавештајца одбачени су с највишег места као потпуна бесмислица. Чак му је наређено да сместа прекине истрагу да се не би замерио Холанђанима. Кинг Конг је у својој домовини и даље национални јунак и сумњати у његову лојалност и патриотизам може да доведе до погоршања односа између британске и холандске владе у изгнанству у Лондону.

Пуковник Пинто ипак не

одустаје и 16. септембра 1944. године, захваљујући исказима ухваћеног немачког шпијуна Холанђанина Корнелијуса Верлопа који потврђује његове сумње, на једвите јаде успева да добије налог за хапшење издајника Христијана Линдеманса. Пре-

касно, јер се овај налази у Арнхему да би, заједно са својим партизанима, дочекао и прихватио британску ваздушну дивизију која ће следећег дана у рану зору бити спуштена падобранима у ту зону.

Гинули су још у ваздуху

Ово је практично значило да је арнхемска битка у оквиру савезничке „Операције Цветни трг“ („Гарден Маркет“) унапред била минирана. Немци, који су од Кинг Конга добили податке о савезничком десанту, поставили су око зоне спуштање падобранаца две склопне јединице и као од шале масакрирали на хиљаде савезничких командоса пре него што су и дотакли земљу.

Арнхемска битка, вођена између седамнаестог и тридесетог септембра 1944. године, забележена је у историји као неуспели покушај савезника да до тад највећим ваздушним десантом у другом светском рату отворе у позадини немачких снага пут Другој британској армији на правцу Ајндховен —

Арнхем у Холандији како би избила северно од Рајне и обухватила Рурску област са севера и истока.

Због неповољног времена и брзе немачке интервенције три ваздушно-десантне дивизије делимично су извршиле задатак обезбеђења коридора за снаге Друге армије које су споро наступале. У најтежој ситуацији нашла се ваздушно-десантна дивизија чији је циљ био заузимање мостова на Рајни код Арнхема, деведесет километара у немачкој позадини.

Тој дивизији дочек је приредио Кинг Конг у сарадњи с Немцима. „Црвене беретке“, како су звали припаднике британских ваздушно-десантних трупа, остале су без појачања, хране и муниције и ту је погинуло и заробљено око седам хиљада и пет стотина људи.

Мада је Друга британска армија до краја септембра напредовала осамдесет километара, постављени задатак није извршен и план „Цветни трг“ није успео.

Самоубиство пре судског процеса

Пуковник Оресте Пинто успео је да ухвати Христијана Линдеманса после завршетка ове операције, ухапсио га и пребацио у Велику Британију. Ту је лажни херој, подвргнут унакрсним питањима и суочен с необоривим доказима пуковника Пинта, проговорио и све признао. Издајник је касније враћен у Холандију на саслушање, прво у затвору Бреда, а затим у војној болници Шевенинген.

Године 1946. холандска влада је, мада веома неродно, дала одобрење за отварање судског процеса против Линдеманса оптуженог за велеиздају. За народ, који се безгранично дивио свом ратном идолу, оптужница је представљала прави шок и многи су одбили да поверују у њену истинитост.

Три дана пре суђења Кинг Конг је, мада тешко оболео од туберкулозе, дрско покушао да побегне уз помоћ једне болничарке. Када му то није успело, извршио је, заједно с њом, самоубиство узевши велику дозу пилула за спавање.

Пошто до суђења није дошло, многи Холанђани остали су у убеђењу да је процес њиховом хероју монтиран на основу лажних доказа. Тако је срамни издајник, одговоран за смрт хиљада људи, нестао са сцене и у историји се, из дипломатских разлога, готово уопште не помиње.

Б. Дожић

РЕДАК ЗВЕР

Чему ова необична животиња са главом јарца и телом овна? То Кристофер Поли, бар не у агенцијској весту коју смо добили, не објашњава. Изгледа да је овом британском научнику важно да је у науци постигао нешто што још ником није пошло од руке — створио је „накалемљену“ животињу. Јајну ћелију оплођену ван тела ставио је прво пет дана у организам козе а онда заме-

так пребацио у тело овце. После укупно 150 дана родило се „ово“, зове се Химера и у животу је већ три године. недавно је Химера приказана на научном скупу у јапанском

граду Кјоту. Неко од присутних појаву овнојарца прокоментарисао је следећим речима:

— Јадна животиња, и сама је збуњена својим идентитетом!

КАРАТИСТИ ПАДАЈУ С НЕБА

Ногом разбити циглу није лако, али искусни каратисти овај захват постижу без муке. При томе још прескочити и седам особа које леже на земљи, успех је којим може да се подичи, бар засад, само петнаестогодишњи Марк Фармер из америчког града Нашуе. Ову необичну карате-егзибицију Марк је извео на турниру у свом граду. Није открио да ли му се икад догодило да је лоше проценио скок и пао на јадне добровољце на земљи.

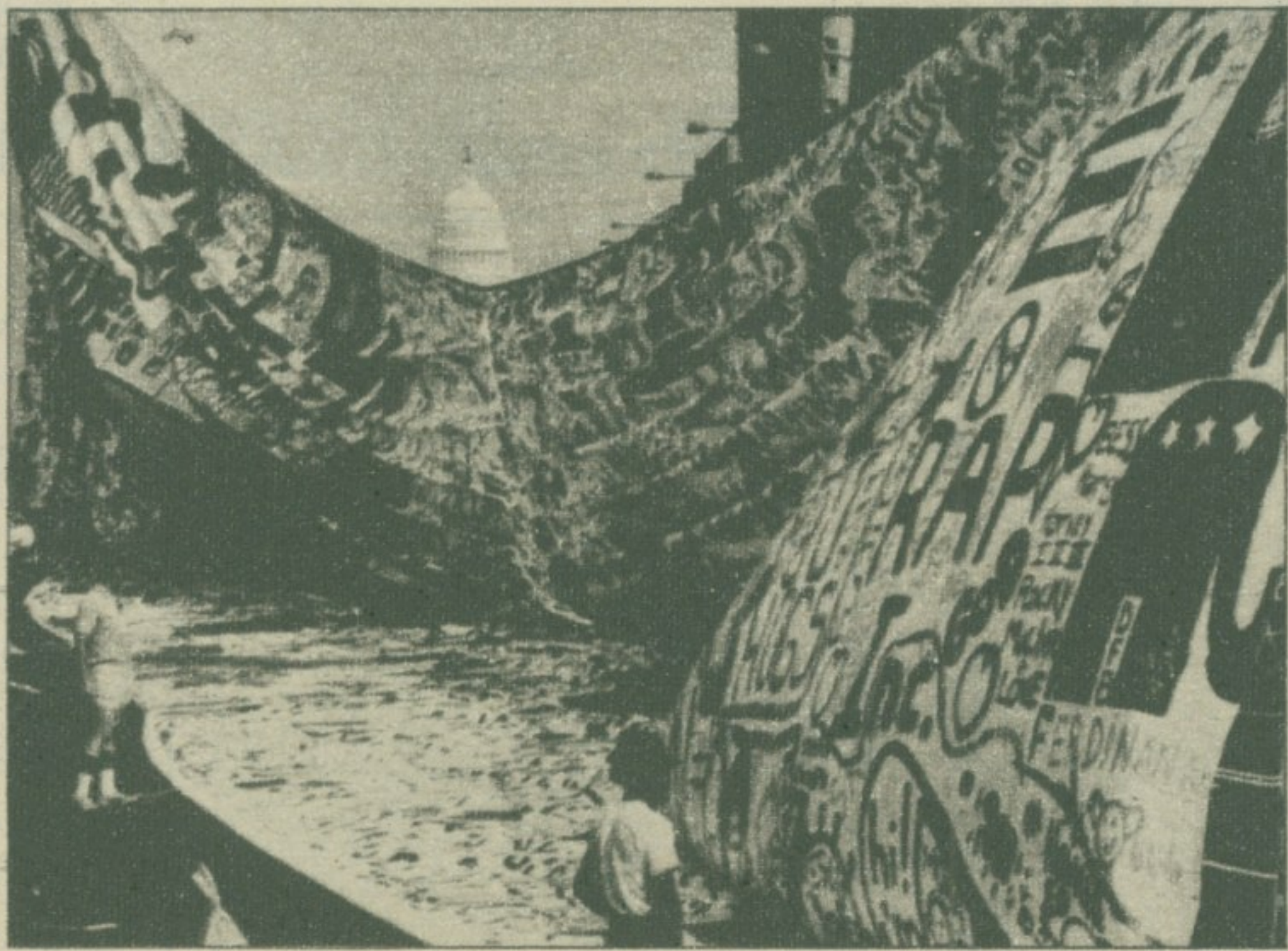

СЛИКА У НАСТАВЦИМА

У оквиру велике летње феште одржане у Вашингтону ове године организована је и сликарска лудорија за грађане овога америчког града. Тог дана свако је свој неискривајући тајенат могао коначно да прикаже очима јавности. Огромно

платно придржавано диглима са четири стране било је прострто авенијом Пенсилванија. Пролазницима је било на располагању 1500 четкица и 13 хиљада литара разних боја. Могли су да се размахују до миле воље не водећи рачуна којем сти-

лу то што „сликају“ припада. У агенцијској весту каже се да је добијено највеће платно на свету, коликих је тачно размера нису открили. Држаће се у Музеју модерне уметности, само није јасно како ће моћи уопште да се сагледа. Очигледно ће ова неуобичајена слика морати да се посматра у — наставцима.

WALT
Disney

ПАЈА ПАТАК

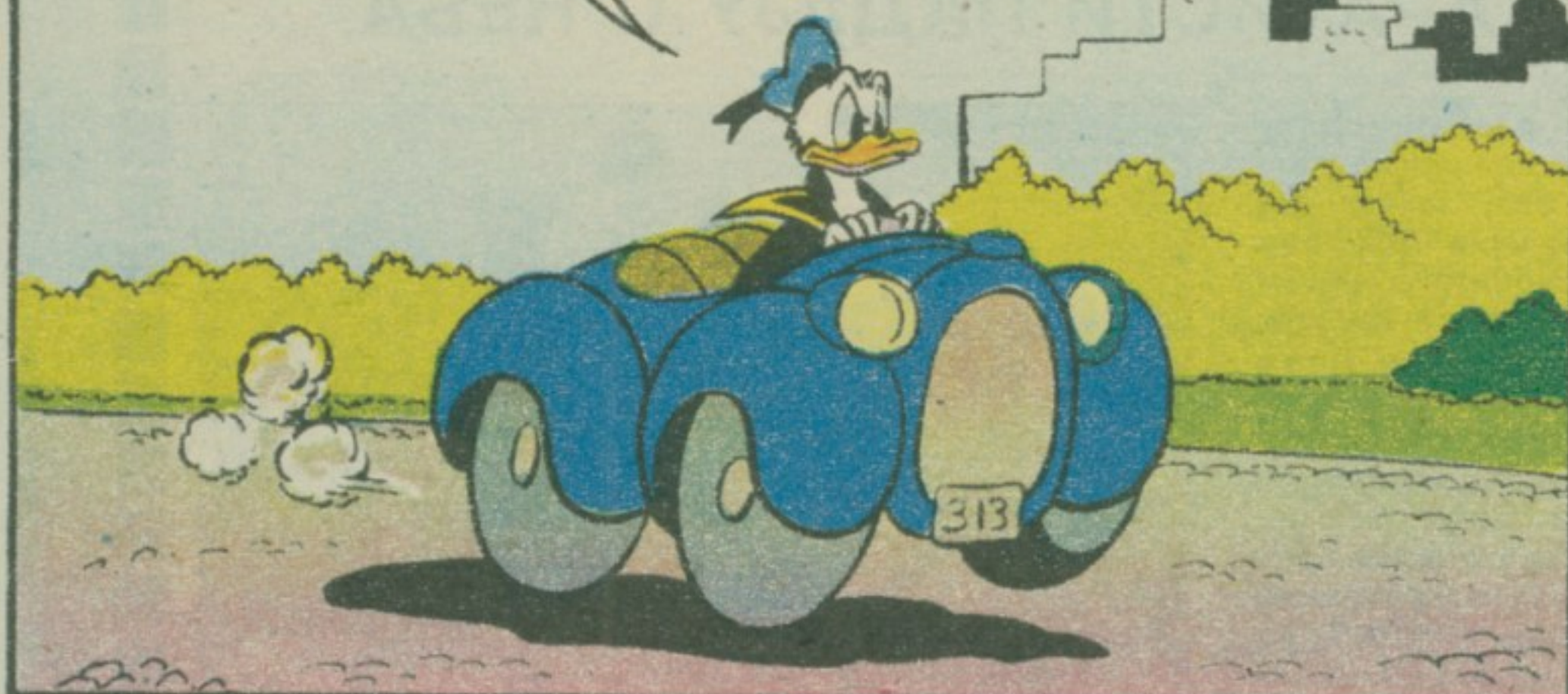
КАД СХВАТИШ ДА СВИ МИСЛЕ
ДА СИ ТОТАЛНО НЕСПОСОБАН...

...ВРЕМЕ ЈЕ ДА ИМ
ПОКАЖЕШ ЗУБЕ!

СТРИЦ БАЈА МИСЛИ ДА НЕ
УМЕМ НИШТА ДА
УРАДИМ!

ПАТА ТВРДИ ДА НЕ УМЕМ
НИШТА ДА УРАДИМ!

Distributed by King Features Syndicate

И ДЕЦА МИСЛЕ
ИСТО!

А НЕМАЈУ ПОЈМА
КАКО СЕ ЛУТО
ВАРАЈУ!

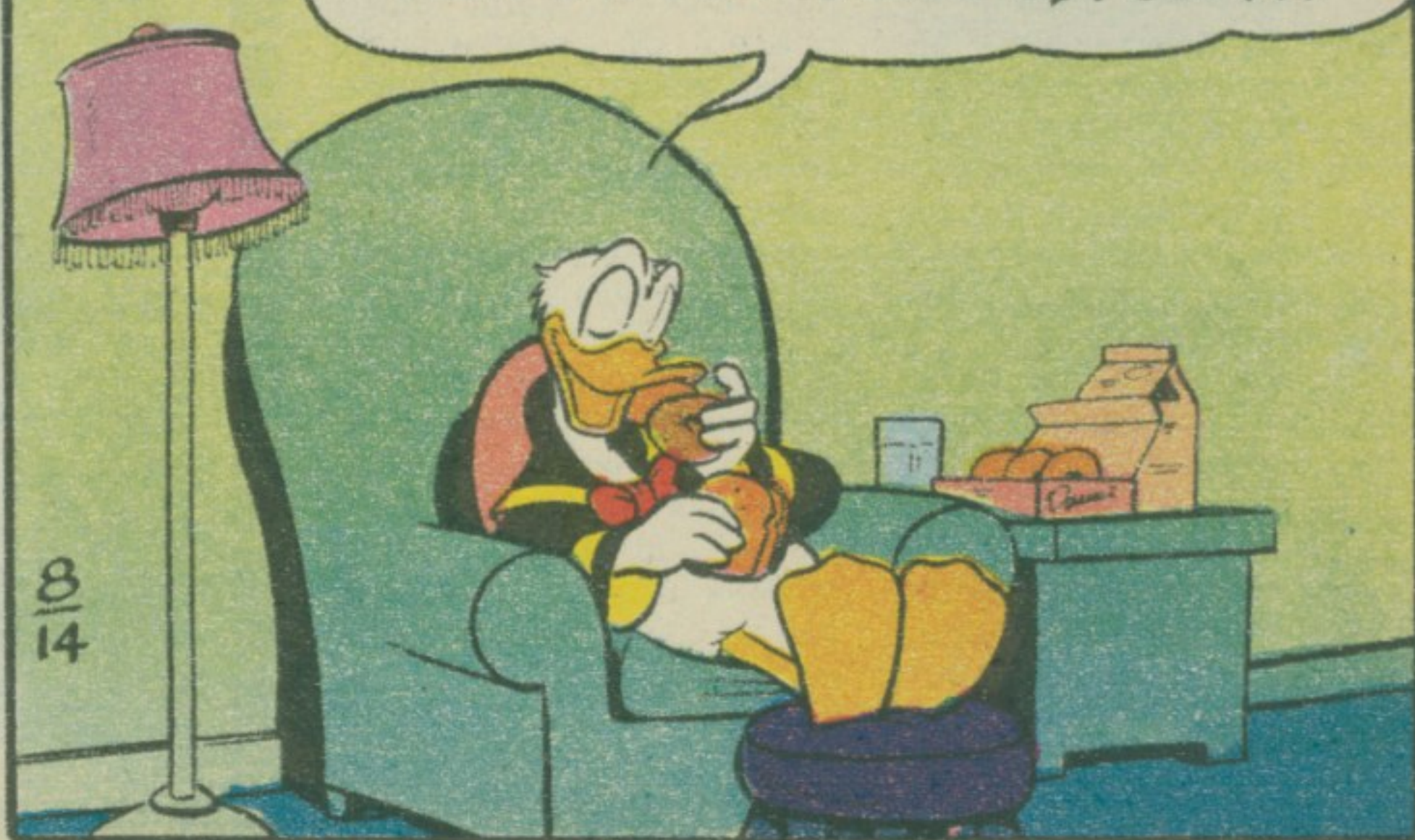

САД КУ ИМ ПОКАЗАТИ
КАКО СОЛИДНО И ТЕМЕЉ-
НО РАДИМ!

Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ЛЕНЧАРИМ БОЉЕ ОД СВИХ!

СВЕ ЈЕ ИЗГУБЉЕНО МИСЛИЛА ЈЕ, ДАВИМ СЕ. ЈЕДИНА НАДА БИО ЈОЈ ЈЕ ДЕСЕТОГОДИШЊИ СИН КОЈИ ЈЕ ЈЕДВА УМЕО ДА ПЛИВА...

Сасвим неочекивано у послеподневним сатима време је почело да се мења. Небо се натуштило, почео је да дува снажан ветар који је наговештавао невреме. Хелен Брајан покушавала је да убеди свог десетогодишњег сина да ће фудбалска утакмица сигурно бити одложена и да не вреди ићи у град. Али Ралф је био упоран, тврдио је да ни по коју цену не сме да изостане с обзиром да је капитен и да ће време још да се пролепша, у јуну су чести пролазни пљускови. Хелен није желела да га разочара. Сели су у кола и са фарме се упутили ка градићу Хепи, у америчкој држави Тексас, удаљеном двадесетак километара.

Киша их је читавим путем упорно пратила, пљусак је постајао све јачи. Ралф је и даље тврдио да је невреме пролазно и да ће утакмица сигурно бити одржана. Када су стигли до дечакове школе, професор физкултуре обавестио их је да се меч одлаже за неке боље дане. Дечак само што се није расплакао: то је требало да буде први сусрет на коме би он био у улози капитена свог тима. Да би га некако развеселила, Хелен је предложила да оду у ресторан на хамбургере и сладолед, знала је да је то Ралфова омиљена храна.

Било је седам сати кад су наручили јело, морали су да сачекају петнаестак минута док се сто није ослободио. Када су сели напољу се огласила сирена, Хелен је добро знала шта она наговештава – долазак торнада. До тада препун ресторан почео је нагло да се празни, сви су журили кућама плашећи се страховите олује и обилних падавина које прате овај циклонски ветар. Тек касније Хелен се ужасно

кајала што и њих двоје нису одмах кренули пут фарме, вероватно би избегли све невоље које су их после снашле.

Када су коначно око осам сати платили и пошли према колима, напољу се ни прст пред оком није видео. Небо је било потпуно тамно а јак ветар бацао им је кишу у лице. Док су ушли у ауто, и Хелен и Ралф били су сасвим мокри.

– Ништа не брине, тешила је Хелен Брајан сина – за пола сата бићемо код куће. – Знала је да јој Ралф не верује, иако још прилично мали и он је добро знао да су у великој невољи. Није проговарао ни реч јер се осећао кривим: да мајку није терао да долазе у град сада би безбедно седели у топлотом дому.

Једва су некако нашли пут за фарму и сад су милели друмом. Брисачи нису могли да се боре са огромном количином кише, фарови су били немоћни да им осветле пут. Хелен је возила по осећају надајући се да ће имати толико среће да не слети у неки жарак. У једном тренутку кола, која су готово до половине врата била у води, стала су. Сви покушаји да их покрене остали су без успеха. Хелен је знала да им ништа друго не преостаје него да нађу склониште у некој кући крај друма.

Ауто је био сав у води, нису ни врата могла да се отворе. Знала је да мора да сачека да вода уђе у унутрашњост да би се притисак изједначио. Тако је и било: кад им је мутна и хладна вода дошла већ готово до струка могли су да изађу. Хелен је чврсто ухватила сина за руку и храбро кренула натраг – само минут-два пре тога прошли су поред неке куће. Док је њој вода допирала до струка, Ралфу је само глава вирила напоље. Пробијање је ишло тешко, ужасни налети сваки час су претили да их оборе.

као да је неко силовито одгурнуо, одлетела ношена бујицом. „Све је готово, помислила је, нема ми спаса.“ Тешко се одржавала на површини, глава јој је сваки час нестајала под водом. Дозивала је Ралфа, он јој је био још једина нада. Каква апсурдна ситуација, прошло јој је кроз главу, сада зависи од свог десетогодишњег сина који је тек те године научио да се одржава на води, о неком пливању на дуже стазе још није било ни говора.

Ралф као да је оклевао један тренутак а онда се отпустио и кренуо ка мајци коју је једва назирао на неколико метара од себе. Таман кад би помислио да је допливао до ње и пружио руку да јој помогне да не потоне, измакла би му. Прљава вода улазила му је у уста и он сам је неколико пута потонуо. Било је питање да ли ће ико од њих двоје уопште успети да се спасе. Вирови који су се стварали претили су да их одвуку у смрт.

Неком невероватном случајношћу налет воде бацио је Ралфа на жицу, он се поново грчевито ухватио трудећи се да другу руку што више пружи да би дохватио мајку. Она је последњим делићем снаге учинила напор, замахнула снажно у дечаковом правцу и – успела да се ухвати за њега.

Када су и даље се држећи за жицу коначно дошли до капије, успели су некако да отворе врата. Срећом да је она била направљена на благом узвишењу тако да вода око ње више није била тако дубока. Оклевали су неколико тренутака и даље страхујући да се отпусте са спасоносне жице. Онда су се погледали, ухватили за руке и кренули ка трему. На њему је слој воде био само тридесетак центиметара. Били су на сигурном.

Узалуд су звонили на вратима, у кући није било никога. Промрзли и исцрпљени попели су се на

ДИНЕ, ПОМОЗИ!

После неколико минута мукотрпног хода налетели су на бодљикаву жицу која је очигледно обезбедила нечије имање. Обоје су се грчевито ухватили за жицу која им се забијала у руке и бола их. Нису имали другог избора, прећутно је и једном и другом било јасно да не смеју да попусте ма како их боле-

ло, вода је свугде око њих јурила у бујицама стварајући опасне вирове.

Грчевито се држећи за жицу милели су према кући. Али, у једном тренутку Хелен је вриснула:

– Нога, закахчила ми се за жицу!

Док је једном руком покушавала да се ослободи и даље се другом држала за ограду. Док се трудила да се искобеља, стисак њене руке је попустио и она је,

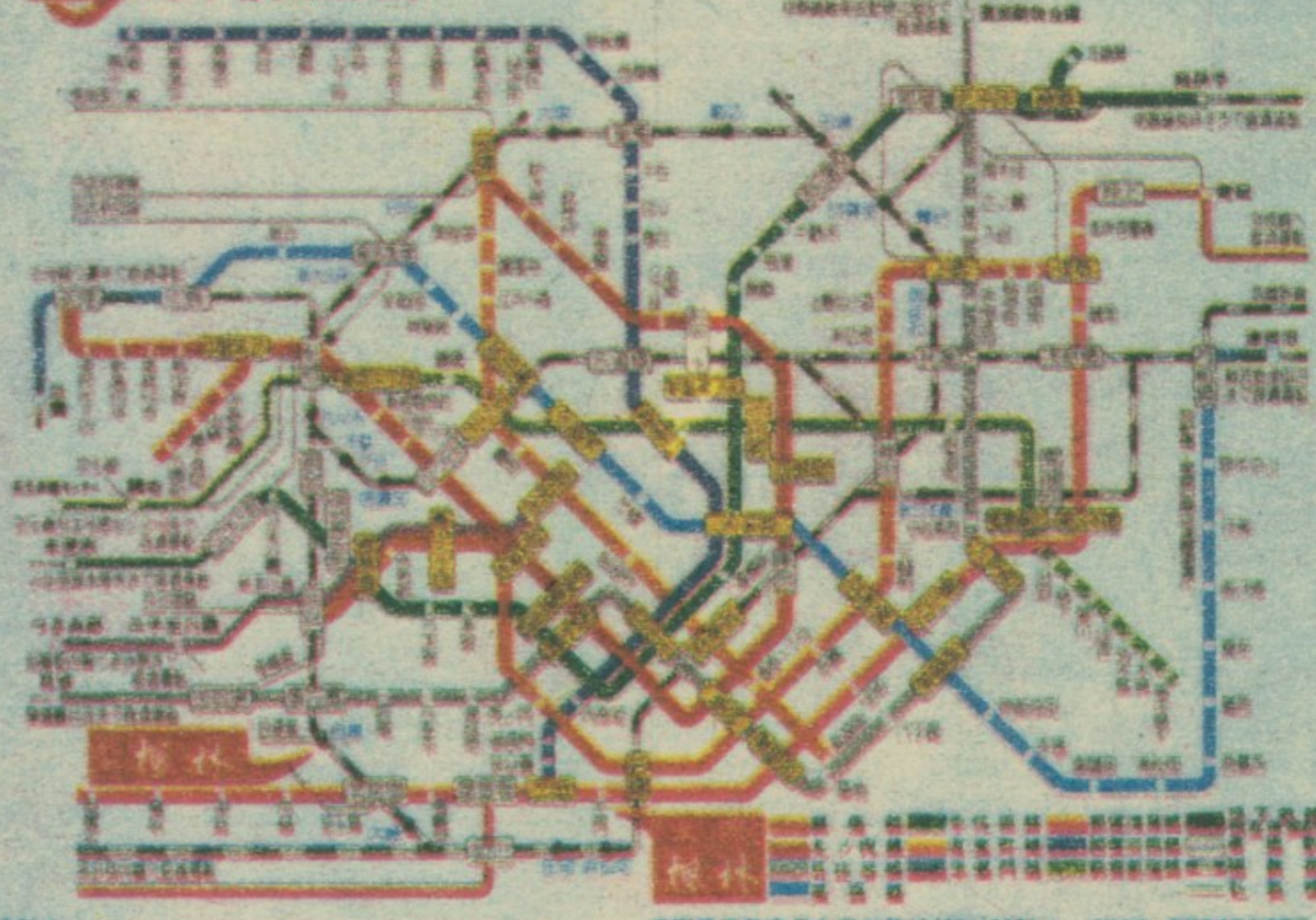
дрвен сто који је срећом остао сув јер је био наткривен. Тако су, грејући једно друго, провели целу ноћ.

Киша је око поноћи почела да јењава тако да је у зору већ освануо леп и сунчан дан. Још је само вода која се повлачила подсећала на страхоту коју су прошли. Спасилачке екипе које су наишле на њихов напуштен ауто нашле су их око шест сати ујутру.

На великој локалној свечаности одржаној десетак дана касније, двадесетог јуна 1980. Ралф Брајан добио је медаљу за храброст.

В. С.

地下鉄路線図

Путници бесплатно добијају карту подземне железнице у Токију са свим подземним линијама обележеним различитом бојом и главним линијама надземне железнице које су назначене црном бојом. Чан и дете које не зна да чита може да запамти да је воз на линији Маруноуџи, којим треба да се одваже негде црвен, Ђијода зелен, Гинза наранџаст.

Почети тридесетих година овог века. Иако огроман град, Токио не може да се похвали градским саобраћајем који би одговарао једном великом граду. Загушене градске улице којима се гужвају пролазници, рикше, трамваји, аутомобили, коњске запреге. Недостатак неког одређеног урбанистичког плана и улице које се састају под најнемогућим угловима помажу да гужва у саобраћају буде још већа, а Токио заслужи име великог града само по димензијама, не и по уређености.

Баш у то време предузимљиви јапански пословни човек Токуџи Хајакава стиже после дугог путовања паробродом у Лондон. У британској престоници Хајакава се бавио другим пословима, али се у слободном времену трудио да што више часова проведе не на обиласку многобројних историјских споменика већ лондонског подземног железничког система!

Они то зову – Ћикатецу

Лондон је, као што се зна, први град у свету који је изградио подземну градску железницу (сабвеј) која је започела са радом још 10. јануара 1863. У то време вагоне су подземним тунелима вукле парне локомотиве а путници су кашљали и ишле су им сузе на очи кад би се због лоше вентилације цео простор испунио загушљи-

вим димом. Док је Јапанац Хајакава био на свом прекоморском путу, подземне железнице већ су били добили Њујорк (1868), Чикаго (1892) и Париз (1900), али лондонски сабвеј био је још најбољи на свету.

Одушевљен овим савременим начином за превоз путника кроз градове независно од надземног саобраћаја, Хајакава је вративши се у Токио одмах основао компанију за изградњу прве токијске линије саобраћаја „кроз цев“, како су подземну железницу на неким местима звали. На дан 27. септембра 1925. пошто су средства прикупљена продајом акција, почела је и изградња прве линије токијског „ћикатецуа“ (ћика – подземље, тецу – челик). За две године радови су обављени и линија између квартова Асакуса и Уено дуга 2,2 километра пуштена је свечано у саобраћај 20. децембра 1927.

Зашто је прва линија изграђена између два дела Токија прилично удаљена од централног дела града око Царске палате? Одговор треба тражити у чињеници да су Јапанци изузетно практични и непристрасни кад су у питању оваква решења. Асакуса је кварт древних будистичких храмова које за празнике, срећне и несрећне

догађаје у породици, посећују грађани Токија, али и становници најудаљенијих јапанских градова. Ту су одувек и свратишта у којима су ходочасници могли да се одморе и сва друга могућа забавна места, а железничке линије из свих северних праваца јапанских острва укрштале су се у највећем (и тада и сада) железничком центру кварту Уено.

Прву линију ћикатецуа у Јапану изградила је приватна компанија коју је основао Токуџи Хајакава, али због великих трошкова око изградње нових подземних пруга ову делатност у Токију преузела је полудржавна компанија Теито, која сада држи шест линија у Токију у укупној дужини 123,9 километара. Поред њих, у Токију постоји још пет линија под

управом других железничких предузећа са пругама дужине преко педесет километара. А осим Токија у Јапану је подземна железница изграђена још у неколико градова: Осака, Нагоја, Јокохама, Кобе и Сапоро.

Ни кап кише на путника

Иако је Токио по дужини подземних железничких линија тек четврти на свету, може се слободно рећи да је заједно са целокупним градским саобраћајним системом један од најидеалније организованих метроа на свету. Мада линије и подземне и надземне градске железнице, као и аутобуса, држе различита саобраћајна предузећа, нађен је начин да путници ни у једном тре-

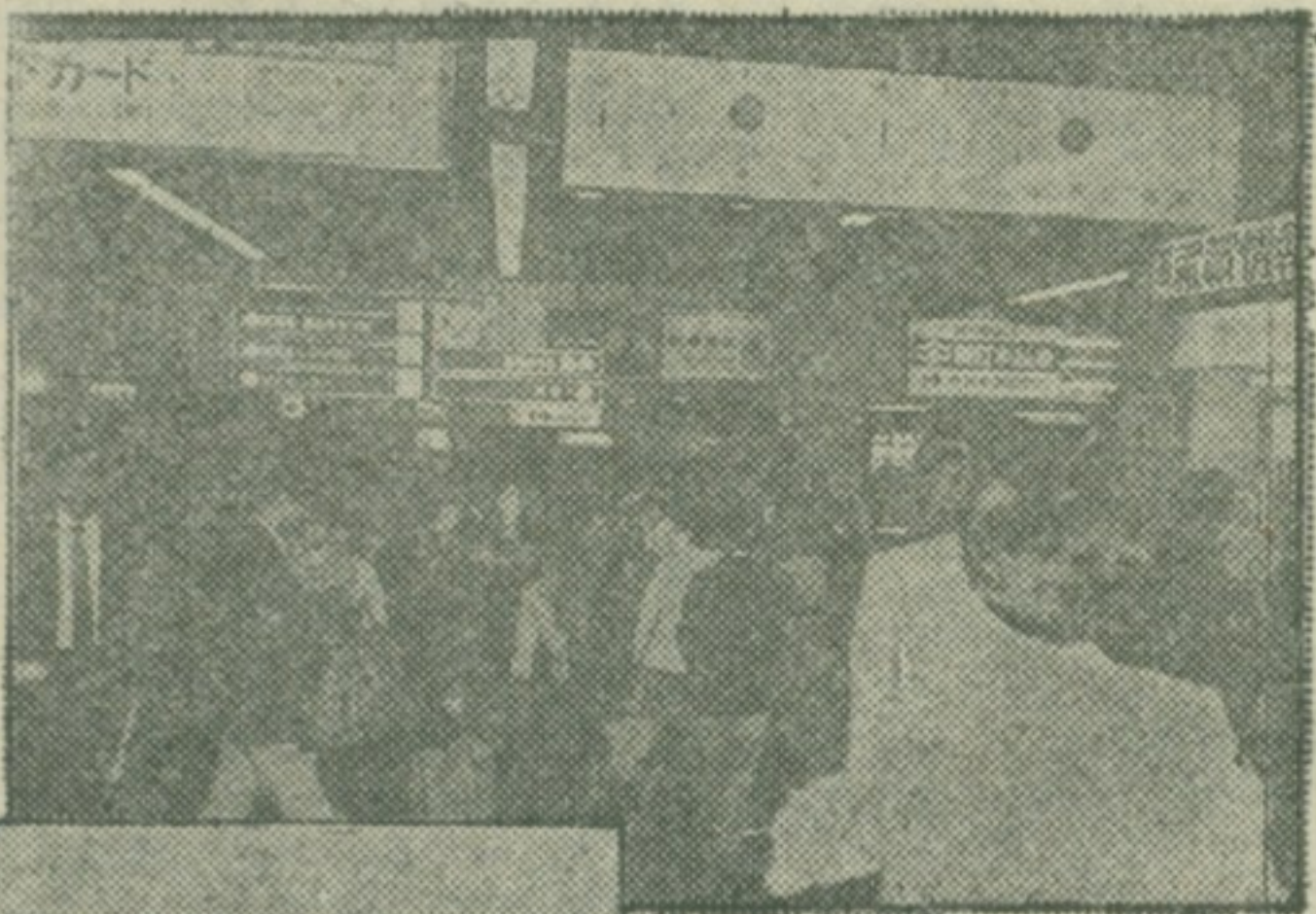

Седишта су постављена дуж обе зиде вагона, па има довољно места за стајање и пролаз. Путник може да обиђе град, оде у куповину, до школ, родну кућу, а да уопште не изађе на светлост дана што је врло zgodno, нарочито кад је напољу гошва зима.

БЕЗБЕДНО ЈАПАНСКО ПОДЗЕМЉЕ

ПОСЛЕ ЛОНДОНА,
ЊУЈОРНА И ПАРИЗА
ТОКИО ЈЕ ГРАД СА
НАЈВИШЕ ПУНИМ
ПОДЗЕМНЕ ГРАДСКЕ
ЖЕЛЕЗНИЦЕ НА
СВЕТУ. КАЖУ И
НАЈБОЉЕ УРЕЂЕНЕ.

Токијски ђикатецу сваког дана превезе пет милиона путника. Ујутро над Јапанци иду на посао и увече кад се враћају, на станицама је прави пакао. Често аутоматска врата не могу да се затворе, па службеници са перона морају мало да погурају некога чије раме, рука или нога никако да уђу у воз.

гама. Понекад једна иста композиција која је дотле била градски метро постаје међуградски воз до дужине и од по неколико стотина километара!

Службеници – гурачи?

Вагони у композицијама подземне железнице-ђикатецу у Токију нису строго одвојени. Повезани су гуменим „хармоникама“ један за други тако да читава композиција личи на огромну вијугаву змију. Путник лако може да прелази из предњег у средње и задње делове воза и да никоме не смета сталним отварањем врата и прављењем промаје. Поред тога седишта су постављена као клупе поред оба дужа зида вагона, па између, на средини и на платформама око врата, има довољно места за стајање и пролаз.

У рано јутро, када Јапанци иду на посао, и у вечерњим часовима, кад се враћају с посла, ђикатецу у Токију постаје прави пакао. Препун поспаних (ујутро) и уморних (увече) ђуди, сваки воз би вероватно требало да се „растегне“ не би ли примио све оне који желе да уђу у њега. Иако у тим часовима возови пролазе већим станицама и буквално свака два минута, перони су увек препуни, а у возове је тешко ући. Често се деси да аутоматска врата не могу да се затворе, па службеници са перона морају мало да погурају некога чије раме, рука или нога никако да стану у унутрашњост воза. Тако је дошло и до приче да на токијским железничким перонима има посебних службеника-гурача што, наравно, није истина, али у смислу за хумор човека који је то написао постоји ипак зрно истине.

Сваког дана токијски ђикатецу превезе око пет милиона путника и они би се тешко снашли у саобраћајној гужви да возови сваке линије не носе посебну боју на саобраћајним мапама које се бесплатно деле путницима, а и вагони композиција на тим линијама обојени су том истом бојом. Чак и дете које не зна да чита може да запамти да воз линије Маруноуђи, којим треба да се негде одвезе, има карактеристичну црвену боју, Вијода зелену, Гинза наранђасту итд.

Када нема гужве, токијске подземне железнице могу да буду лепо место да се проведе дан. Из ђихових станица подземним ходницима улази се директно у робне куће, забавне центре са биоскопима, позориштима, ресторанима, у спортске хале, шопинг центре и сва она места у која грађани радо одлазе. На перонима често има кафеа, ресторанчића са националном кухињом и јелима која могу да се поједу с ногу, а нема станице без аутомата у којима се продају топла и хладна освежавајућа пића у конзервама и картонским паковањима. Тако посетилац Токија буквално може да обиђе град, да иде у куповину, да се забави и да уопште и не изађе на спољни ваздух што није неважно, нарочито кад је лоше време.

Електроника и ТВ камере

При градњи токијске подземне железнице посебно се водило рачуна о могућности земљотреса, продору вода у тунеле и сличним несрећама, па се до сада није догодила никаква несрећа те врсте упркос тајфунима и земљотресима који су веома снажни. Кретањем возова управља се из посебног електронског контролног центра, возовође пероне сматрају системом телевизијских камера, а судара практично нема јер се из контролног центра може управљати чак и брзином кретања појединих возова. Да таквог система подземне железнице нема, Токио, гигантски град, убрзо би постао права мора за ђуде који га посећују и који у њему живе. Проћи с једног на други крај града постало би немогућа авантура, а са ђикатецуом, уз мало читања или дремања у брзом подземном возу, то је права шала.

Драган МИЛЕНКОВИВ

„ЗАБАВНИКОВА“ ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИВА

НАР

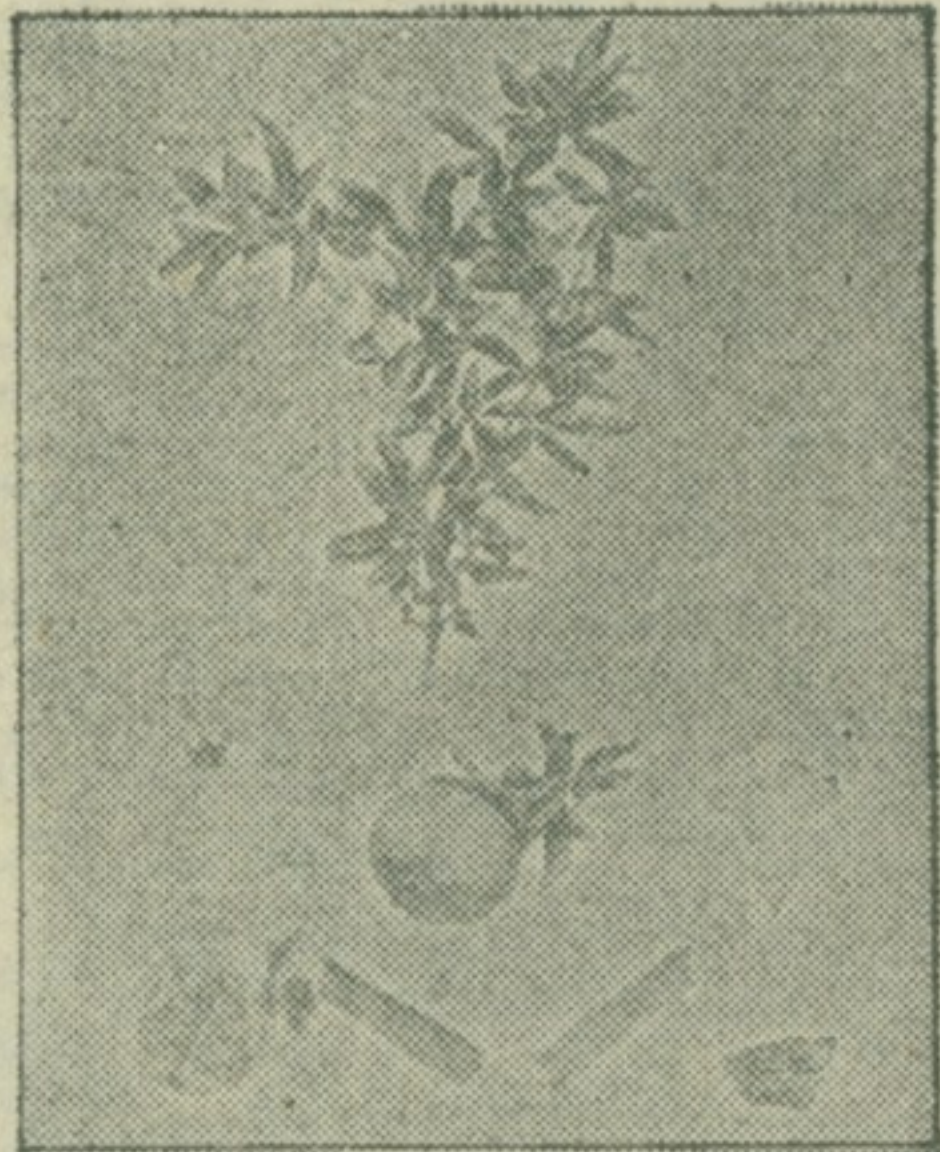
(Punica granatum L.), Punicaceae

Народна имена: главаш, гранат-дрво, гранат-јабука, гранатно јабољко, деведиш, заморац, зрната јабука, калина, калинка, ђутак, ђути шипак, ђутун, маргањ, маргарина, маргелан, медуна, мोगрањ, молограњ, муграња, нара, пасовни шипак, питоми шипак, помаграње, пуклаш, пуниграм, сладун, слатки шипак, шипак, шир.

Опис биљке

Нар је неправилно разгранат шиб или ђиско дрво испуцане стабљике и угластих грана понекад с трновима. Листови су углавном наспрамни, на кратким дршкама, дугуљасто овални, на врху зашиљени, цела обода, сјајни, светлозелене боје и чврсти. Јављају се групно односно по неколико листова заједно. Зимски лишће опа-

дре свега сакупља кора са стабла, грана и корена. У ту сврху се ископа дрво, очисти од земље и песка, корен опере водом, а затим ножем гули кора са корена и надземних делова у тракама. Кора се затим осуши и класира. Кора се сакупља преко целе године, али се то ипак најчешће обавља у јесен. И омотач коре плодова представља вредну

да. На врховима изданака или у пазуху листова појављују се лепи црвени цветови, појединачни или по два до три заједно. Цветови су левкастог облика, при врху проширени. Чашица је црвене боје и врло дебела. Круница има 5-8 листића црвене боје. Прашници су наранђастоцрвене, а прашне кесе жуте боје. Плод је неправна бобица (шипак) с круницом на врху, слична јабуци. Споља је лепе румене боје а изнутра подељен са 2-3 опне. Омотач плода је го, чврст и кожаст. У унутрашњости плода налази се велик број зрнаца (гранатум). То су семена обавијена спољашњим црвеним слојем који је сочан, накісео и користи се за исхрану.

Налазишта

Домовина ове биљке је предња Азија, али је одавно доспела у све земље око Средоземног мора где се данас гаји али и расте самоникло. Има је и у Закавказју, средњој Азији, Персији, Кини, јужној Африци, Аустралији и другим топлим крајевима. Код нас ова биљка успева највише у Далмацији, у Херцеговини, у долини Неретве, у Црној Гори и у Македонији.

Берба

За лековите сврхе од нара се

лековиту сировину. Од нара се беру и цветови који се пажљиво суше да задрже своју природну боју.

Употреба

Кора нара садржи лековите састојке који се користе као поуздано средство против пантљичаре. У својој постојбини користи се у народној медицини као лек против пролива и срдобоље. Међутим, ови састојци су и отровни и због тога се кора нара употребљава само под надзором лекара. Нису ретке појаве тровања наром у нашим приморским крајевима, нарочито деце, што долази од недовољне обавештености. Цветови нара користе се као средство против пролива јер садрже танине. Кора са свих делова биљке користи се и за штављење коже. Месната семена употребљавају се за исхрану међу становништвом Медитерана. Она су веома корисна, узимају се свежа због свог пријатног накісело-слатког укуса и црвене боје. Од њих се може израђивати сируп у домаћинству. Због своје боје, ароме и пријатног укуса, овај напитака разблажен с водом служи за освежавање, а може се додати и чајним напцима.

Проф. др Момчило Горуновић

ПРЕВРНУТА ВОДА

Код старих Египћана, који су знали само за Нил и његове притоке што теку с југа на север, реч југ значила је такође и „узводно“, а израз „север“ значио је истовремено и „низводно“. Кад су Египћани открили постојање Еуфрата, који тече са севера на југ, били су толико запрепашћени да је то њихово чуђење нашло место чак и на надгробној обелиску Тутмоса I где се помиње „превртну-та вода“.

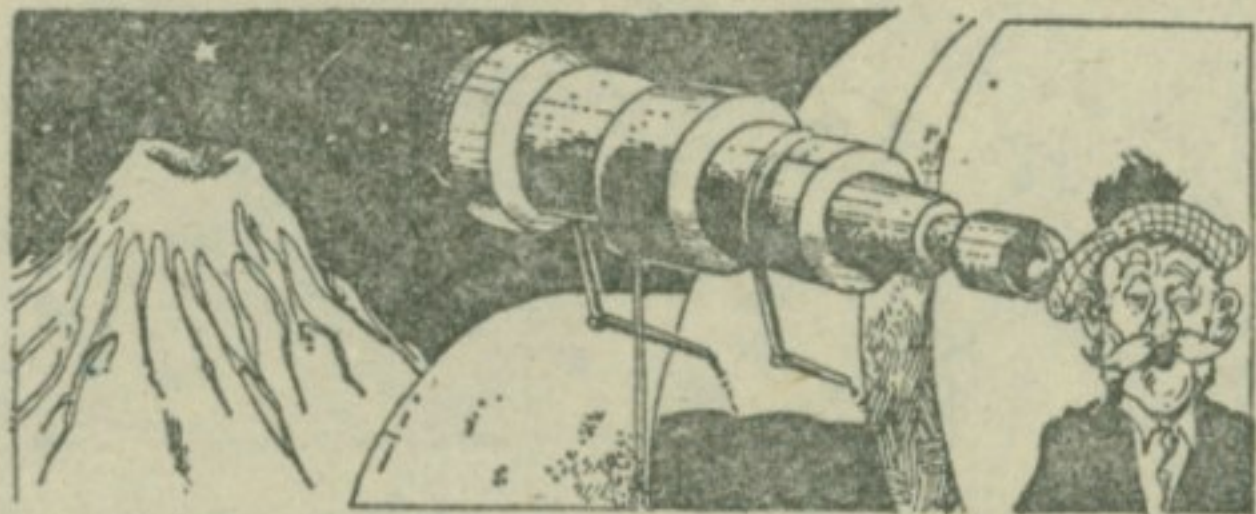
НЕ СПАВАЈ НА ЕКСЕРИМА!

Када је пре више од двадесет година млади Енглец Кен Овен прочитао у часопису „Нејшенел Џеографик“ чланак о индијским факирима, одлучио је да напише писмо једном од њих. Радозналост младића занимало је како се може сатима лежати на оштрим ексерима а да се тело не повреди. Факир му је одговорио.

Данас су учитељ и ученик променили улоге: Кен Овен је поставио светски рекорд прележавши на ексерима 103 часа и 23 минута. Овен сада има 45 година и велик део слободног времена посвећује свом необичном хобију. Он чак намерава да обори сопствени рекорд и да на шиљцима ексера прележи 105 часова. „Најважније је – каже овај рекордер – не сместити се на ексере превише комотно јер иначе можете заспати и изгубити равнотежу.“

НОЋНО НЕБО... ДАЊУ

Ово заиста звучи парадоксално јер ко то може дању да види ноћно небо? Међутим, показало се да је и то могуће ако се посла прихвате досетли-

ви људи. Наиме, на Хавајским острвима, на врху угашеног вулкана Мауна-Ке високом 4205 метара, Американци су изградили изузетно јак телескоп. На другој половини Земљине кугле, у главном граду Шкотске Единбургу, налази се Краљевска астрономска опсерваторија. Астрономи из Единбурга у току дана (тада је на Хавајима ноћ) америчким

телескопом посматрају лима који су обележени риканци, разумљиво, спавају. Енглези овим телескопом управљају захваљујући разрађеном систему веза а време предаје сигнала преко пола Земљине кугле није дуже од

шест секунди! Занимљиво је рећи да су 6. септембра 1982. енглески астрономи тим истим хавајским телескопом први пут успели да сниме спектар звезде број 8824. Кад су се Американци ујутро пробудили, њихове енглеске колеге имале су шта да им саопште. Не зна се да ли су се Американци сетили оне пословице: „Ко рано рани...“

ОДЕЛА КРОЈИ КОМПЈУТЕР

Како кроји компјутер? Па, у милиметар тачно... Ко хоће, може и да проба, под условом да живи у Стокхолму где је недавно отворена прва продавница мушко-женске „компјутерске одеће“.

То изгледа овако: муштерија улази у радњу и

сама пали видео-систем. На екрану дефилију манекени и манекенке у моделама који су обележени бројевима. Када се одлучи за један од њих, клијент на тастатури компјутера откуца жељени број, своје мере (висину, тежину, обим струка итд.) чак и евентуалне промене које жели у кроју.

Крај приче је већ далеко традиционалнији: муштерија плаћа капару и одлази кући. „Компјутерско“ одело стићи ће му десет дана касније поштом.

БЛИЗАНЦИ

Догађај је узбудио Велику Британију. Том и Ерик Мериот, тридесетосмогодишњи близанци раздвојили су се одмах по рођењу: Ерик је остао с мајком, Тома је усвојила једна породица из Халифакса. Захваљујући истрази једне приватне ТВ мреже близанци су се недавно први пут срели. Испоставило се да Том и Ерик нису само савршено слични, већ и да упркос годинама које су провели одвојено имају исте укусе, фризуре и – жене које невероватно личе једна на другу.

ДВОСТРУКО ГРЕЈАЊЕ

Сада је већ општепозната ствар да се термалним водама могу загревати зграде. Група француских стручњака начинила је уређај на принципу двојне, Сунчево-Земљине топлоте. Зими се топла подземна вода испумпава на површину и после искоришћења њене топлотне енергије враћа назад у вештачки резервоар. Лети се она поново испумпава али се тада загрева помоћу соларних колектора.

У експерименту који је изведен у Француској на овај начин загревано је 220 зграда. Овде је тај тзв. термални резервоар смештен непосредно испод зграда на дубини од 60 до 80 метара јер су стручњаци утврдили да се на овај начин штеди око 60 процената топлоте неопходне за загревање. А уложена средства, бар такви су први прорачуни, исплатиће се за само десет година.

НОСТАЛГИЈА ЈЕДНЕ КРАВЕ

Познато је да пси и мачке успевају да нађу пут до куће и да се врате с веома велике удаљености. Сличан случај збио се недавно у Флориди с кравом по имену Џулија.

Џулија је веома волела наранџе и мандарине и да би их се домогла прескакала је ограду високу читав метар. Газди су досадили овакви чести „излети“ гурманке Џулије, па

ју је продао другом фармеру који живи тридесетак километара од његовог имања. Крава, међутим, није дуго остала у новом дому. Чим је пала ноћ, прескочила је ограду да би, савладавши многе препреке – блатишта, канале и густо шипрање – пропливала реку и вратила се бившем газди.

ЗЛОУПОТРЕБА СЛУЖБЕНОГ ПОЛОЖАЈА

Персивал Проктор Бекстер био је гувернер Мејне од 1921. до 1925. године чега се данас вероватно више нико не би сећао да Персивал није имао кућног љубимца, ирског сетера. Сетер је једног дана умро, а ожалостњени гувернер наредио да се диљем државе истакну заставе на пола копља. Злоупотреба службеног положаја што би се рекло.

САМО ЗА ДЕБЕЉУШКАСТЕ

Извесни Милтон Бекнер, тридесет једна година, сто једанаест килограма, отворио је у Питсбургу, у Пенсилванији брачнопосредничку агенцију „искључиво за дебељушкасте“. Случај своје прве клијенткиње од сто осам килограма Бекнер је успешно решио: сам се њоме оженио. Отада је у Милтоновој агенцији срећно закључено још стотинак брзкова између пуначких.

ТВРДО (ПРЕ)КУВАНА ЈАЈА

Човек стварно више ни са чим не може да буде начисто, па ни с експлозијама...

Неколико домаћинстава иначе мирног француског града Лерувиле је, рецимо, ту недавно, усред ноћи пробудио низ експлозија. Људи су поскакали из постеља и зграбили шта је ко имао при руци: неки пушке, неки штапове, неки секире... Они најприсебнији позвали су полицију која је убрзо рашчистила читаву ствар.

Експлозије су, објашњено је узнемиреном грађанству, изазвала најобичнија, додуше скроз-наскроз прекувана јаја која је једна њихова расејана сусетна ставила да се кувају, а потом на њих начисто заборавила. Жена је отишла на спавање, јаја су се кувала и прекувала, а када је вода сасвим испарила, јаја су на усијаној плоти почела да експлодирају.

КО КОМЕ ДУГУЈЕ?

Амерички порески систем прилично је компликован, па доста људи сваке године ангажује стручњаке који им уместо њих израчунавају порез на приходе. У случају једног фармера из Њу Џерсија чак ни пореском саветнику фирме „Hend R Blok“ ствари уопште нису биле јасне. Тачније, све му је било јасно до ставке у фармеровим књигама које гласи: „Коњ, 10 долара.“

— Добро, јесте ли тог коња купили за десет долара или сте га за ту суму продали? — упитао је консултант.

— То вам је овако. Купио сам то проклето кљу-се за десет долара. Оно

је одмах срушило две о-граде у коњушници што ме је коштало 10 долара. Онда сам га употребио да извучем једна кола из блата за шта сам добио 10 долара. Једном сам га продао за десет долара, али је тамо правно такав русвај, да сам морао да вратим паре и да га уз-нем натраг. Једном сам на њему провозао неку децу за шта сам добио 10 долара. На крају је та глупа кљусина залутала на ауто-пут где је један возач ударио и убио. Он ми је платио 10 долара, али сам онда ја морао да дам 10 долара да леш уклоне са пута... И знате шта, мени се сад све побркало. Више уопште не знам ко коме дугоје — ја том про-клетом коњу или он мени — гласио је одговор.

РИБЕ ПАДАЈУ С НЕБА

Акваријуми су обично за себе и за гледање. За сада се не зна ни како је један од 112 литара сле-тео са једне четрнаестос-патнице у Њујорку, ни да ли је баш треснуо с крова — сигурно је једино да је пао с приличне ви-сине и да је слетео право на главу тридесет четво-рогодишње Сарите Аро-јо.

Кад се све околности узму у обзир, Сарита је имала много среће: доду-ше тренутно је изгубила свест, али се у болници повратила. Испоставило се да јој је живот спасло дрво, тачније крошња ко-ја је успорила и ублажила пад акваријума. Сарита је задобила само посекотине и модрице на потиљку, левом рамену и леђима.

РЕД ПРЕ СВЕГА

Аутомобил је дотрајао и — његов власник остав-ља га на неком путу или улици. У Шведској је так-во понашање постало у последње време правило и полиција је била прину-ђена да иде и скупља ау-томобиле остављене крај пута. Недавно су се при-падници полиције побуни-ли тврдећи да они и без тога имају посла преко главе.

Шведске власти су уважиле протест полици-је, замислиле се над про-блемом и нашле решење,

и то веома једноставно. Однедавно се од власни-ка сваког новог аутомоби-ла узима кауција од 300 шведских круна. Када ау-томобил одслужи своје, власник је дужан да га дотера на отпад где ће му дежурни полицајац вратити кауцију. У против-ном, новац остаје држави.

WC МЕСЈЕ ДЕКОА

Парижани су недавно добили 400 ганц нових, аутоматских, унисекс јав-них WC-а по нацрту свог земљака месје Декоа ко-ји је одлазак у WC учинио париски елегантним.

У Паризу се то од сада ради овако: човек прво у један отвор убације нов-чић што му отвара врата одаје не веће од класич-них телефонских говор-ница. Сачекује га тиха му-зика са траке. Тоалетни папир, папирне салвете за руке, сапун и — даска која се греје... Четрдесет.

пет секунди пошто један корисник WC-а изађе дру-ги не може да уђе, јер се врата аутоматски закљу-чавају како би се за то време даска на шољи ау-томатски подигла, једна обртна четка опрала шо-љу и попрскала је дезин-фекционим средством, а читава просторија ос-вежила освеживачем ваз-духа.

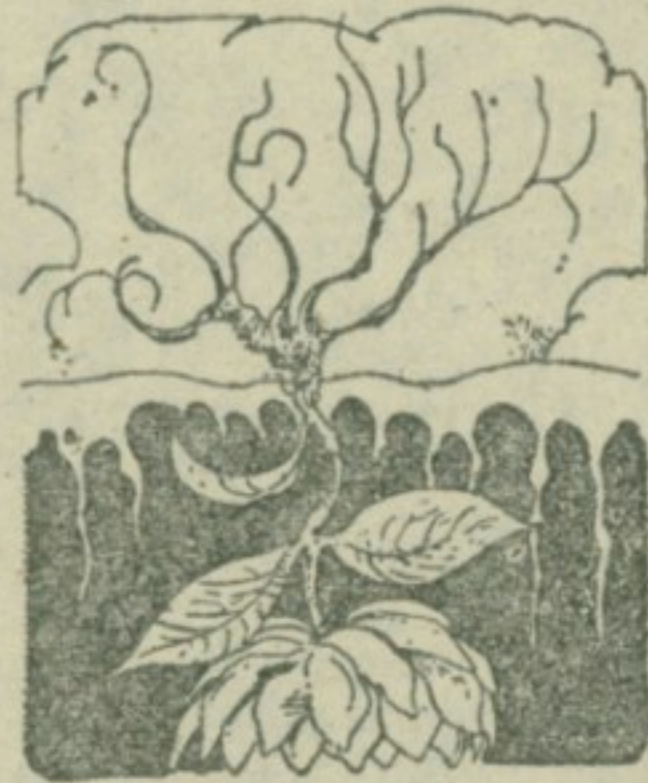
WC месје Декоа толико се допао Енглезима да нису могли да одоле: из-најмили су неколико на годину дана по цени од 650 долара по комаду. Ено их у Лондону.

ОРХИДЕЈЕ ПОД ЗЕМЉОМ

Фотографски снимци начињени с вештачког сателита који кружи око Земље спасли су од изумирања једну од најређих биљака на свету. Први пут откривена 1928. годи-не, ова биљка расте у сенци увек зелене меде-не мирте на западу Аус-тралије. Ова област да-

нас је углавном под пше-ницом и тек су снимци из космоса омогућили да се открију шиљаци мирте, а потом и око стотину под-земних орхидеја. Ове ор-хидеје крију се готово чи-таве године под земљом. Тек за време периода цветања, који траје чети-ри седмице, стабљика ви-сока дванаест центимета-ра пробија површински слој земље и над њом се појављује бледоружичас-ти цветић.

НИКАД НИЈЕ КАСНО

У Лондону ће ускоро бити отворен универзи-тет за пензионере који су у младим годинама пре-рано прекинули школова-ње и образовање. Већина енглеских универзитета одобрила је овај пројект. Сличан универзитет већ постоји у Француској и навала оних који желе да студирају је огромна. А у западнонемачком граду Франкфурту почетком ове године почело је одржавање циклуса предавања под називом „Универзитет за старост“.

ЖИВОТ ПОСВЕЋЕН ДИВЉИНИ

НЕ ОДУСТАЈЕМ!

КАДА СЕ 1960.
ГОДИНЕ ПОЈАВИЛА
КЊИГА А УБРЗО
ЗАТИМ И ФИЛМ
„ЖИВЕТИ СЛОБОДНО”,
ЦЕО СВЕТ САЗНАО ЈЕ
ЗА „УСВОЈЕНУ”
ЛАВИЦУ ЕЛЗУ КОЈУ ЈЕ
БРАЧНИ ПАР ЏОРџ И
ЏЕЈ АДАМСОН УСПЕО
ДА НАВИКНЕ НА
ЖИВОТ ВАН
РЕЗЕРВАТА, ШТО ЈЕ
ДО ТАДА ИЗГЛЕДАЛО
НЕЗАМИСЛИВО. ШТА
ЈЕ ДАНАС СА ЊИМА?

У тим годинама већина људи поелачи се у пензију, Џорџ Адамсон — не. Иако му је вид ослабио и мада су остале последице од рана које су му током дугог низа година задале његове „маце”, Адамсон и данас ради у резервату у Кори Кампи Ја Симба (Лављи камп) удаљеном од кенијског главног града Најробија преко четиристо километара. Упорни старац од седамдесет осам је у овој дивљини сам више од две деценије: непосредно после великог успеха који су доживели књига и филм о њиховој штићеници Елзи, супруга Џој напустила је њихов заједнички пројекат и пре три године умрла. Али, оно што су њих двоје започели пре толико година — да напуштене младунце лавова одгајају док не ојачају а потом их мукотрпном упорношћу навикавају на повратак у њихову природну средину — Џорџ ни данас није напустио. Међутим, није му лако.

Одржавати резерват у Кори све је теже јер нема новца а готово сви који су подржавали Адамсонову идеју одавно су „истроши-

ли” своје одушевљење и само се неизмерним ентузијазмом може објаснити што се овај усамљен и стар човек још није предао. Срећом, кенијске власти и даље веома поштују неуништивог старца, земљиште од око 1300 километара му не одузимају, али материјално не могу, да га помажу.

Није смазала порцију

Џорџ Адамсон је рођен у Индији, отац му је био Ирац а мајка Енглескиња. Са осамнаест година се обрео у Кенији и ту радио различите послове, био берач на плантажама кафе, рудар... У то време је ова источнафричка земља била под британским

протекторатом, а независност је стекла тек 1963. године. Ту се Џорџ 1944. године упознао са Џој Бели, глумицом из Аустрије која је у Кенију дошла на сафари. Убрзо су се венчали и почели да живе на ранчу близу северне границе Кеније. Свет су Џорџ и Џој заинтересовали и задивили — сасвим случајно.

Враћајући се једном из лова Адамсон је у самоодбрани убио лавицу а њене младунце од неколико месеци понео кући. Лавићи су се убрзо одомаћили и заволели своје нове „родитеље”, а посебно најмање коме су дали име Елза. Кад су маце израсле у снажне и велике лавице, Џорџ и Џој дошли су на не-

обичну идеју: две животиње даће зоолошком врту, а Елзу неће оставити на фарми иако им је била привржена и није представљала никакву опасност. Вратиће је у њену природну средину!

Елза је имала неколико година кад су почели са њом да одлазе све дубље и дубље у дивљину. У почетку су је само изводили у шетњу и враћали се заједно на фарму. Онда су је, једног дана, одвезли колима и оставили. Тог дана нису јој дали ништа за јело и Елза се исте ноћи вратила „кући” као што су Адамсонови и очекивали, али своју уобичајену порцију није смазала целу. Џорџ и Џој су били пре-

Џорџ и Тони снимљени у смирај дана на резервату у Кори. Без обзира на све тешкоће поручују: Ми остајемо!

Елза у друштву — једна од последњих Џорџових „штићеница”. И данас га редовно посећује!

Цео свет је брујао о успеху којим је постигао брачни пар Адамсон вративши лавицу Елзу њеној природној средини, а онда су их сви – заборавили.

Тони Фиццон под будним Адамсоновим оком покушава да оствари сличан пројект – враћање леопарда дивљини.

му, прилазе пријатељски, па се није ни припремио на евентуалну одбрану. На несрећу, брат и сестра тог дана нису били расположени, тако је касније Адамсон објашњавао, па су га оборили на земљу. У последњем тренутку Џорџ је једва успео да извуче пушку и рани Сулејмана у ногу. Када је чуо пуцњаву, један од Адамсонових помоћника брзо је колима дојurio. Џорџ је хитно пребачен хеликоптером у болницу у Најроби и само захваљујући брзој интервенцији није искварио. Када се после две недеље вратио у резерват, имао је само једну мисао у глави: хоће ли се појавити. После десетак дана најзад га је угледао и срце му је заиграло од среће кад је видео како се шуња око куће. Храмао је али био је жив!

Данас Адамсон има два штићеника који још нису сасвим навикли да се брину сами о себи. То су Корета и Наџа, који већ имају и младе али упорно долазе предвече на оброк. У уобичајено време, око седам сати, Џорџ излази носећи дивљач коју је за њих уловио и храни своје љубимце. Без обзира на лоше искуство прилази им без страха јер, они су ње-

гова деца, како у, шали каже.

У кревет са пушком

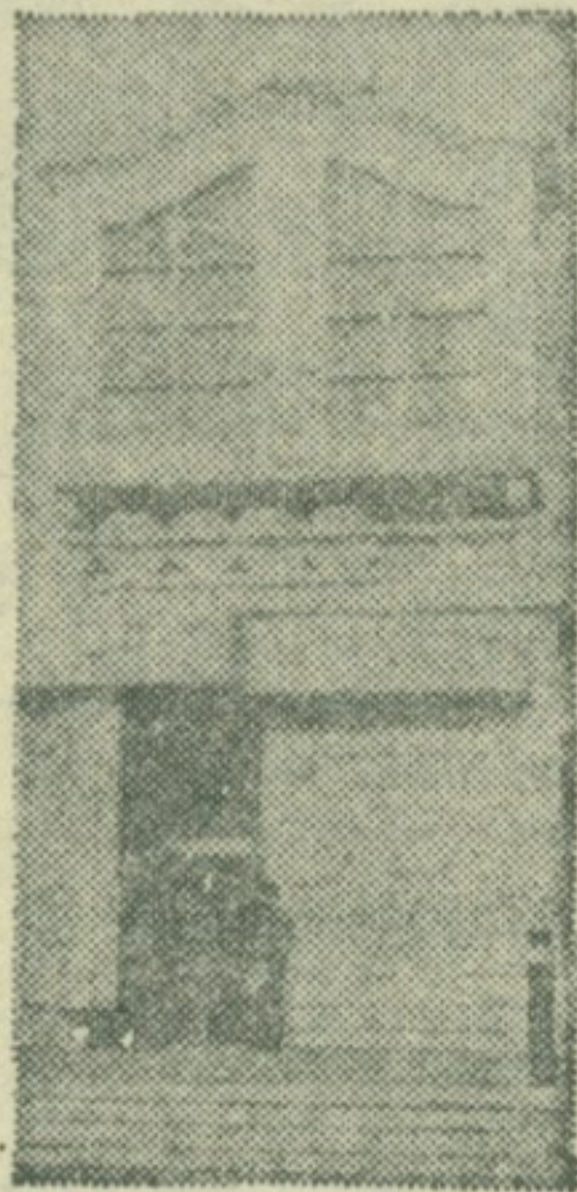
Адамсону ипак не прети највећа опасност од дивљих животиња, он са њима зна како да изађе на крај, али зато је у сталном страху од ловокрадица. Кад полази на спавање обавезно поред узглавља ставља напуњену пушку. Зна да би га се они радо решили, јер им смета да неометано лове дивље животиње и згрћу велике своте на драгоценој кожи и крзну. Убијају и слонове, а леопарди су већ стигли на листу угрожених врста. Без обзира на сва настојања да се стане на пут ловокрадицама, ни кенијске а ни власти других земаља не успевају у томе. Није лако борити се против безобзирних ловаца на огромном и тешко контролисаном афричком просторству. Зато није чудо што у резервату у Кори не постоји више ниједан леопард или носорог – последњи примерак убијен је пре седам година.

Ипак, има нешто што охрабрује Адамсона. То је његов асистент, тридесетосмогодишњи Тони Фиццон. Пре дванаест година он је дошао да ради код

Адамсона, убрзо се показало да има невероватну способност да се приближи дивљим мачкама. Однедавно је у близини Адамсоновог кампа направљено мањи, сличан његовом и ту ради на пројекту враћања леопарда у њихову природну средину. Око његове куће играју се двогодишњи брат и сестра, „бебе“ леопарда које је добио на поклон од једног власника ноћног ресторана из Париза. Да ли ће и њему поћи за руком оно у чему је успео Џорџ Адамсон, време ће показати.

Без обзира на чињеницу што већина стручњака признаје да је то што Адамсон и Фиццон раде интересентно за науку и племенито, њих двојица не могу бити задовољни: шта је четрдесет спасених лавова у односу на хиљаде који су у свакодневној опасности? Па ипак, нису их сви заборавили. Ускоро се спрема група од четрдесет стручњака из Велике Британије да посети резерват у Кори. Можда ће њихов извештај поново привући пажњу јавности на двојицу ентузијаста који раде сами у дивљини без ичије помоћи, потпуно заборављени.

В. С.

ИЗВОЛТЕ У КРЕДЕНАЦ

Реклама прави чуда. Понегде прави и креденце. У Изернхагену недалеко од Хановера у СР Немачкој грађани уопште не могу да промаше специјализовану продавницу кухињског намештаја јер је улаз у радњу направљен у облику циновског кухињског ормана.

КРОКОДИЛ ИЛИ КРОКОДИЛКА

Експерименти које су вршили амерички научници показали су да температура на којој се развијају јаја мисисипског алигатора одређује пол будућег потомства. На температури вишој од 34 степена Целзијуса из јаја ће се излећи мужјаци, на нижој од 30 – женке, а ако је температура променљива – и једни и други. Температура утиче на пол између седмог и двадесет првог дана инкубације.

Испитивања гнезда крокодила у природним условима.

на обалама река, потврдиле су резултате лабораторијски експеримената. Из најтоплијих гнезда на свет су стизали све сами мушкарци, из прохладних – женке. У неким је гнездима ситуација била сложенија: у средини је било топлије, а по ивицама хладније, али је резултат био исти: из јаја у центру легли су се готово увек крокодили мушког, а из оних с периферије – женског рода.

Зашто је тако, научници још не знају да објасне.

срећни: Елза је, очигледно, успела нешто да улови сама! Био је то почетак потпуног Елзиног повратка слободи. Оно што су природњаци широм света сматрали немогућим пошло је за руком брачном пару Адамсон захваљујући упорности, љубави, искуству у раду с лавовима. О свом успеху „обавестили“ су све издавши књигу „Живети слободно“ по којој су убрзо направљени филм и ТВ серија који су одушевили и нашу публику, без обзира на узраст.

Сулејман је имао лош дан

Књига коју је написала Џој постала је славна и то је, изгледа, био разлог што

се чувени пар разишао: Џој је почела да путује светом, за њу је мисија била завршена док је за Џорџа тек започињала. Ако су успели са једним лавчетом, зашто не би и са другима. И заиста за 25 година упорног рада „лављи тата“ успео је да дивљини врати 40 разних животиња из породице мачака. Све га оне и даље посећују а он им прилази без страха и мазикао да то нису опасне звери тешке преко двеста килограма. Више пута десило се да питомци и нападне, али срећом, само је једном био у животној опасности.

Лутајући резерватом Адамсон је наишао на Сулејмана и његову сестру Шебу. Учинило му се да

ЗАНИМЉИВА
НУМИЗМАТИКА:
ФАЛСИФИКАТОРИ,
СТРУГАЧИ,
СЕКАЧИ

КРАЉ ЦРВЕНОГ НОВА

ДОГАЂАЛО СЕ ДА
САМИ ВЛАДАРИ КУЈУ
ФАЛСИФИКОВАНИ
НОВАЦ КАКО БИ
ПОПУНИЛИ ПРАЗНЕ
ДРЖАВНЕ КАСЕ И
ПОВЕЋАЛИ СВОЈ
ЛИЧНИ ЦЕПАРАЦ.

Убрзо пошто су искова-
ни први метални новчи-
ћи као средство плаћања
— јавили су се и први фал-
сификатори. Кома је пало
на памет да уместо правог
потури лажан новац није
остало забележено, али се
првим великим фалсифи-
катором сматра тиранин
Поликрат који је владао
острвом Самос од 535. до
515. године пре нове ере.
Захваљујући веома успеш-
ној трговини коју је водио
са Египтом, тиранин са Са-
моса је стекао огромно
богатство, а како је имао
велику флоту која је доми-
нирала Егејским морем
она се повремено, по на-
логу свог владара, бавила
гусарењем. Па ипак, новца
никад доста јер је Поли-
крат волео раскошан живот
и био јако наклоњен умет-
ности што је захтевало да
чешће дрешу кесу. Трага-
јући за решењем овог
проблема једног дана је
дошао на идеју: Спарта-
нцима ће уместо златног
потурити оловни новац
превучен танким слојем
злата. Тако је Поликрат
ушао у историју као први у
реду великих фалсифика-
тора.

Уместо казне — изрека

У стара времена многе
околности ишле су наруку
фалсификаторима: посто-
јао је велики број ковница,
гравера, ковача, затим
разних врста новца, па ти-
пова аверса и реверса (ли-
ца и наличја). Не тако рет-
ко догађало се да сами

владари почну да кују фал-
сификовани новац како би
покрили државне расходе
и попунили празне касе.
Златном и сребрном новцу
смањивали су тежину а ба-
карне и бронзане врло
често превлачили сребром
или калајем што је све,
разуме се, доводило до
смањивања вредности
новца. Кад би појединца
фалсификатора ухватили,
чекала га је страшна каз-
на: одсецање руке, шаке
или палчева, ослепљива-
ње, черечење, набијање
на колац, разпињање на
точку или спаљивање док
су власти и саме у исто
време у својим ковницама
и даље ковале лажни но-
вац! Један од оних који је
прогонио друге а сам није
налазио ништа лоше у соп-
ственим фалсификатима,
био је и енглески краљ
Хенри VIII. Он је 1544. го-
дине дао да се искује
сребрни шилинг на којем
је његов лик био уграви-
ран анфас. Међутим, како
краљевска благајна није
располагала довољном
количином сребра, вели-
чанство је наредило да се
шилинг прави од бакра и
само превуче танким сло-
јем сребра. Сребро се у
оптицају убрзо излизало а
испод њега указао се ба-
кар. Како је Хенријев лик
био направљен анфас из-
гледало је као да се кра-
љев нос зацрвенео — наив-
нији су помислили од сти-
да. Наравно, то је само из-
гледало јер што се самог
Хенрија тиче, он се због
откривене преваре није ни

(Рашке) који лоше удеша-
ва ков Венеције". Упркос
свему, намеће се питање
да ли у овом случају уоп-
ште може бити речи о фал-
сификату јер је на сребр-
њацима писало „UROS-
US REX S STEFAN"? Исти-
ни за вољу, треба признати
да је у то време народ био
неписмен па тако и није чу-
до што је бркао рашке и
млетачке грошеве.

У жељи да се заведе
ред, млетачко Велико ве-
ће је 29. јула 1287. године
донело одлуку да хитно
пошаље у Рашку свог ам-
басадора са задатком да
спречи даље ковање нов-
чића који су у тој мери ли-
чили на њихове. Била је то
само једна у низу мера ко-
је су Млечани предузели:
пет година раније они су
наложили конзулима у

окончан тако што је Милу-
тин своје грошеве почео
да кује с ликом краља који
је на глави имао круну а у
руци држао крст. То је би-
ло и више него довољно
да чак и неписмен свет уо-
чи разлику.

Комад од 8

Новац је од најстаријих
времена обезвређиван и
на само фалсификовањем
већ и стругањем златника
и сребрњака. Да би то
спречили, Грци и Римљани
су почели да кују новац са
зупчастим ивицама што се
задржало до наших дана
мада данас ситан метални
новац има изрецаан обод
више из естетских него
„безбедносних" разлога.
Када смо већ код изре-
чаних ивица, свакако тре-
ба поменути и причу о „ко-
маду од 8". Они који су чи-
тали „Острво с благом" се-
тиће се папагаја који је
умео да каже управо то:
„пис ов еит". Тај „пис" је
био шпански сребрњак од
8 реала (реал — шпанска
новчана и обрачунска је-
диница која је добила на-
зив по латинским речима
nummus regalis што значи
краљевски новац), а први
пут се појавио у Мексику
Ситију средином 16. века
да би га затим почеле да
праве и новоотворене ко-
внице у Лими (Перу) и Пото-
си (Боливија). Ковница у
Потоси производила је но-
вац који је у нумизматици
познат као „коб" (од шпан-
ских речи cabo de barra —
исечено на шипке). Реч је
о новчићима који су кова-
ни у 16. веку доста прими-
тивно и нису имали као
други сребрњаци округав
већ потковичаст облик.
Комад од 8 је по ободу
био обрађиван длетом и
маказама, слова су по пра-
вилу била лоше утиснута а
тежина неједнака. Упркос
свему томе овај новац је
вредео исто као и онај нај-
педантније направљен.
Штавише, служио је као
омиљено средство плаћа-
ња не само у Јужној и Се-
верној Америци него и у
Европи па чак и — Кини!

Комад од 8 је занимљив
из још једног разлога: у
случају да власник тог
сребрњака није имао сит-
нину, могао је, по потреби,
да одсече од њега осми-
ну, четвртину или половину
и тиме плати шта треба.
Било је вештих „мајстора"
који су од једног реала од
8 умели да исеку 9 па је за-
то трговцима поред до-
брог ока била потребна и
вага. И мада су казне за
овакво прекршајење среб-
рњака биле врло оштре,
ипак је докле год је нов-
чић постојао било доста
оних који су га и даље сек-
ли на 9 делова.

Иван ПАЗАРЕВИЋ

најмање узбудио и није му
то било последњи пут.

Спор због гроша

Ништа мање занимљив
али сасвим друкчији случај
догодио се на нашем тлу
крајем 13. века. Главни „ју-
наци" били су краљ Милу-
тин (Стефан Урош II) који је
себе називао „rex Rasiae"
и млетачки дужд Петар
Градениго. Спор који је из-
био између њих двојице
састојао се у следећем:
краљ Милутин је почео да
кује ситан сребрни новац
који је не само изгледом
већ и тежином и латин-
ским текстом невероватно
подсећао на венецијанске
грошеве, маталане. Тај но-
вац, називан брсковски и
рашки грошеви, у тој мери
је почео да се уплиће у
млетачку економију да га
чак и Данте спомиње. Штавише, он је Милутина
назвао „оним из Раше

Драчу, Апулији и Котору да
нареде свим млетачким
трговцима у овим градови-
ма да у року од три дана
пресеку напола све
брсковске грошеве које
имају. Исти налог понов-
љен је и 1291. године с тим
што су се на удару нашли
не само српски већ и сви
остали новчићи који су би-
ли рађени по угледу на
млетачке.

Без обзира шта је краља
Милутина навело да кује
новац истоветан венеци-
јанском (разликовало се
само име, титула владара
и име светитеља), треба
имати у виду да он није
садржавао мању количину
сребра. Сигурно је да га у
том случају трговци не би
примали. У Милутиновим
новчићима се није налази-
ло ни више сребра: да јес-
те, Млечани се не би бун-
или јер би за мање пара до-
били више племенитог ме-
тала. На крају, спор је

АЈКУЛА
МЕЂУ
НАСТАВНИЦИМА

Аца Николић са децом из дневног боравка.

'АЈДЕ, АЦО, ТИ ГА ВОДИ!

**КАД ЈЕ УЧЕНИК
ЖЕЉКО ЧОЛИЋ
ЈУРЕЋИ ХОДНИКОМ
ПРОЛЕТЕО КРОЗ
СТАКЛЕНА ВРАТА И
ГОТОВО ОДСЕКАО
УВО, СВИ СУ СЕ
ЗБУНИЛИ. СВИ СЕМ...**

У школи је настала неописива гужва, са свих страна сјатили се ученици. Раскрвављени дечак придржавао је руком готово одсечено уво и стоички подносио бол. Можда и због тога што за своју невољу није имао кога да криви.

— Ацо, молим те, поведи га лекару. Ти то можеш! — чуо се глас једне млађе наставнице која се ту застекла.

Ретки су људи...

Није оклевао, изашао је са Жељком на улицу спреман да заустави први такси. У том часу појавио се „фолксваген“ у коме је била мајка једног другог ученика, иначе лекар. За неколико минута обрели су се у пријемном одељењу пластичне хирургије у Звечанској улици у Београду.

— Одлично, баш нам треба једно уво за пихтије! — још издалека је повикао дежурни лекар.

Морали су да се насмеју.

Он је права ајкула, кажу.

његове колеге, па и директор школе која носи име војводе Мишића у којој Аца Николић, већ више од две деценије, ради као наставник општетехничког и ликовног образовања.

Ајкула, али нека чудна. Назвали су га тако зато што је неустрашив, енерги-

пред!). Био је првак Србије у трчању, а играо је и фудбал. Дуго су га Београђани знали као спашиоца на плажама. Уза све то, радио је и као васпитач у интернатима, а у недостатку кадрова, и као наставник физичког, општетехничког образовања и математике.

али, за ликовно, добио је такође његов ученик Јанко Кнежевић.

Богатство — за 10 јаја

Аца не допушта да му време залудо пролази, воли кад се нешто догађа и увек је спреман да нечим изненади.

Пре више година, кад је у нашој земљи боравио бивши етиопски цар Хаиле Селасије, Аца Ајкула је дошао на необичну идеју: пирографом је на парчету дрвета нацртао његов портрет и потрудио се да га цар добије. После извесног времена на Ацину адресу стигло је највеће писмо које је у животу видео — право царско! А у њему сасвим кратка порука: суверен га позива да буде гост на његовом двору и, наравно, да за то време

портретира читаву царску породицу. А за Ацу Николића била је то само забава и ништа више.

Цар пропао — прича остала. Остале су и многе друге приче из његовог живота, као ова на пример:

Кад је својевремено Ацина супруга, наставник ликовног, са децом увежбавала нову технику сликања, замолила их је да од куће донесу по један стари новчић на коме се обавезно налази некакав лик. Тако сакупљени примерци старог новца његовим власницима, очигледно, нису много значили, јер кад је наставница упитала може ли да их задржи, деца су једногласно гракнула да може. Новчићи су ушли у Ацину збирку.

Три године после тога новине су објавиле вест да неки колекционар поседује амерички новчић од пет центи из 1913. вредан 33 хиљаде долара (близу три и по милиона нових динара). Аца је препознао главу Индијанца утиснуту с једне стране и закључио да и он има такав примерак.

Исту вест прочитао је и бивши власник и убрзо се појавио на вратима његове куће... Аца се ни за тренутак није премишљао, дао му је новчић и затражио само писмену потврду да је примљен. Ајкула се смејка док прича како му је милионер, у знак захвалности, понудио десет кокошијих јаја!

Аца Николић је заиста редак човек и зато се, ваљда, они који га боље познају нимало не чуде кад га виде, како уз све што ради, са задовољством чува децу у дневном боравку. По неколико часова дневно замењује им и маму и тату и учитеља — са толико љубави и топлине да за њим трче као пилићи, пардон ајкулићи.

Диего ВАРАГИЋ

Снимио: Љубомир ПАТРОНИЋ

ОТКУЦАВА 1116 ПУТА

Кад уђете у стан Аце Николића, помислићете да сте у галерији и музеју истовремено: зидови су препуни његових радова у дрвету, на све стране необични и ретки стари предмети, а ту је и преко двадесет пет часовника. Многи више не раде, али зато један од њих откуцава тачно време равно 1116 пута на дан! Како и зашто, то само Ајкула може да објасни.

чан, виталан, предузимљив али и због тога што никад из воде не би излазио, рођени је спортиста.

Ретки су људи који су, као он, у животу пробали готово све. Из ђачке клупе отишао је на Сремски фронт где је два пута рањен. Затим се борио за обнову земље: међу првима се нашао на изградњи пруга Шамац — Сарајево и Брчко — Бановићи, био ударник и првак Пруге на четиристо метара. Онда је прешао у Нови Београд, као управник стручних курсева.

У међувремену је завршио Вишу педагошку школу — ликовно — и активно се бавио спортом, што му је донело златну значку ЗРЕН (За Републику, на-

Тренутно у својој школи, поред редовног посла, води грађевинску, бродарску и ваздухопловну секцију!

Као наставник ОТО-а Николић је за своје заслуге добио плакету Борис Кидрич. Од њега је потекла идеја да школа изда „Техничке новине“ које су се још пре двадесет година предавале по принципу самопослуживања.

Веома се обрадовао кад је његов ученик Славен Шинковић са својим моделом авиона добио Октобарску награду за техничко стваралаштво. Године 1972. Октобарску награду за кинотехнику, са само петнаест година, добио је његов син. Прошле године исту ову награду,

**ПОЗИВ
ЧИТАОЦИМА**

Имате ли и ви неки узбудљив, занимљив доживљај из школе у коме је наставник одиграо важну улогу? Ако имате интересантну причу о наставнику, свој доживљај или искуство напишите на 3-4 странице и пошаљите на адресу: Политикин забавник, 11001 Београд, Македонска 29, са обавезном назнаком „НАСТАВНИК“. Најбоље радове ћемо објавити и наградити. Било би добро да пронађете и неку заједничку фотографију са наставником који вам је пружио више него што је то његова обавеза — нека га упознају сви читаоци „Забавника“.

ИЗНОГУД: ТРГОВАЦ ЗАБОРАВОМ

Модести Блејз: ФЕСТИВАЛ РОБИНА ХУДА

У
КАНЦЕ-
ЛАРИЈИ
ИНСПЕК-
ТОРА
БРУ-
КА...

МОДЕСТИ ЈЕ БИ-
ЛА ШЕФ БАНДЕ,
ЗАР НЕ?

ДА, АЛ' САДА ЈЕ НА
СТРАНИ ЗАКОНА?

ЧУО САМ ДА
СТЕ ЊЕН ПРИ-
ЈАТЕЉ?

ОНА ЈЕ ВЕОМА ПРИВЛАЧ-
НА И ИНТЕЛИГЕНТНА, НА-
РЕДНИЧЕ? ЊЕН ТАЛЕНАТ
ТРЕБА ИСКОРИСТИТИ?

ЗАТО САМ ЈОШ ПРИЈА-
ТЕЉ, НАРАВНО, СВЕ
ДОК ЈЕ НА МОЈОЈ СТРА-
НИ?

3741A

БЕН ТАРНЕР
ЈЕ ВЕЛИКИ
ПИСАЦ? НЕКА-
ДА ЈЕ БИО ЧЛАН
МОДЕСТИНЕ
БАНДЕ?

ДВЕ ГОДИНЕ ПОС-
ЛЕ РАСТУРАЊА
БАНДЕ, БЕН
ЈЕ ОПЉАЧ-
КАО БАН-
КУ?

С ЊИМ СУ БИЛА ЈОШ
ТРОЈИЦА, АЛ' САМО ОН ЗНА
ГДЕ ЈЕ СКРИВЕН НОВАЦ?

НЕЕ? АЛ' ВОЛЕО БИХ
ДА ЗНАМ
ЗАШТО
ГА ЈЕ ПО-
СЕТИЛА?
ПИТАКУ
ЈЕ?

МИСЛИШ
ЛИ ДА МО-
ДЕСТИ
ТРАГА ЗА
ЊИМ?

ЈОШ
ИСТОГ
ДАНА
МОДЕСТИ
ЈЕ ПО-
СЕТИЛА
ВИЛИ-
ЈА...

ЗДРАВО,
ВИЛИ?
КАКО ТИ
СЕ СВИБА-
ЈУ ВЕНЕ-
ЦИЈАН-
КЕ?

ПРЕ-
КРАСНЕ
СУ?

ЈЕ Л' БИЛО
ВОЖЊИ
ГОН-
ДО-
ЛОМ?

ЈОШ
ПИТАШ?

ВЕН? МИ РЕ-
ЧЕ ДА СИ ПОСЕ-
ТИЛА
БЕНА
ТАРНЕ-
РА?

УПРАВО
ДОЛАЗИМ
ОД ЊЕГА И
НОСИМ
ЈЕДАН
ЗАГОНЕТАН
ПРЕДМЕТ?

3743

ШТА ХОБЕ
БЕН?

РЕКАО МИ ЈЕ ДА ЈЕ ЊЕ-
ГОВА КРИ УМРЛА ОД ДРО-
ГЕ И ЗАМОЛИО МЕ ДА
УСТАНОВИ-
МО ФОНД
ЗА ПОМОК
ОНИМА
КОЈИ НЕ
МОГУ ДА СЕ
ОТРГНУ
ОД ДРОГЕ?

ЧИЈИМ
НОВЦЕМ?
ТВО-
ЈИМ?

НИЈЕ РЕКАО? АЛ' НЕ ЋЕ-
РУЈЕМ ДА ЈЕ МИСЛИО МО-
ЈИМ?

КАД САМ ГА ПИТАЛА ЗА НОВАЦ, НИЈЕ МИ ОДГОВОРИО...

САМО МИ ЈЕ ПРОТУРИО НЕШТО КРОЗ ЖИЧА-НУ ПРЕ-ГРАДУ?

И ТАДА...

ДА, АЛ' НИЈЕ ОД ДРВЕТА...

ПАТИДРВЦЕ?

... ВЕР ОД ХАРТИЈЕ ПРЕ-МАЗА-НЕ ВОСКОМ И ПАЖЉИ-ВО УВИ-ДЕ-НЕ?

НА НОЗ СИГУРНО НЕШТО ПИШЕ?

БЕН ЈЕ СТРУЧ-ЊАК ЗА ФИЛИГРАНСКО ПИСМО?

СЛОВА СУ ТОЛИКО СИТНА ДА НАМ ЈЕ ПОТРЕБНА ЛУПА?

МОДЕС-ТИ ЈЕ ПАЖЉИ-ВО ОД-ПОСТАЛА ПАПИР...

ИДЕМ ДА УКТУЧИМ ПРОЈЕКТОР?

ПРЕТПОСТАВ-ЉАМ ДА СТЕ ТИ И БЕН СВЕ ВРЕМЕ БИЛИ ПОД ПРИСМОТРОМ СТРАЖАРА?

ДА...

... АЛИ СУМЊАМ ДА НАС ЈЕ ЧУО? НЕ ВЕРУЈЕМ НИ ДА ЈЕ ВИДЕО ПАТИДРВЦЕ? ИНАЧЕ БИ ГА УЗЕО?

КОЛИКО ЗНАМ, ПОЛИЦИЈА И ДАЉЕ ТРАГА ЗА БЕНОВИМ ПЛЕНОМ?

НА ПЛАТНУ СУ СЕ УКАЗА-ЛА НЕВЕ-РОВАТНО СИТНА СЛОВА...

СТРАШЛИ? ШТА ЈЕ ТО?

СЕЛО БЛИЗУ НОТИНГЕМА?

САД СЕ СЕЋАМ? БЕН ЈЕ ОДАТЛЕ? ЊЕГОВ СТАРИ ЈЕ БИО КУБЕПА-ЗИТЕЉ, НАЈВЕ-РЕГ ЗАПКА У ТОМ СЕЉУ?

НА ОВОМ ПАРЦЕ-ТУ ПАПИРА ИМА БАР ТРИСТА РЕЧИ?

ТО ЈЕ ЧИТА-ВА ПРИЧА?

3747

АХАУ ПЛЕН ЈЕ СКРИВЕН
У ТАЈНОЈ СОБИ ТОГ ЗАМ-
КАУ

БЕН ЈЕ ЧАК И НАЦРТАО
ГДЕ СЕ НАЛАЗИ СОБА И КА-
КО ДА СЕ ОТВОРИТ

СВЕ ТО БЕМО ДА
УПАМТИМО, А
ПАПИР ДА СПА-
ЛИМО?

374E

ТАКО...

У ПИТАЊУ ЈЕ
ПОЛА МИЛИОНА
ФУНТИ, А БЕН ЖЕЛИ ДА
ОСНУЈЕМО ОРГАНИЗАЦИ-
ЈУ ЗА БОРБУ ПРОТИВ
ДРОГЕУ

ЗВУЧИ
ПЛЕМЕ-
НИТО?

ПИТАМ СЕ ДА
Л' БЕ ТО ИМАТИ
МНОГО КОРИСТИ?

ВРЕДИ
ПОКУШАТИ?

ХАЈДЕ МАЛО ДА
СЕ БАВИМО СПОР-
ТОМ? ТО БЕ НАМ
ПОМОГИ ДА БО-
ЉЕ РАСУБУДЕМО

3749

ПОСЛЕ
НЕКОЛИКО
МИНУТА ВЕЖ-
БАЊА...

ЗА ШТА?

ПА, ШТА
КА ЖЕШ,
МОДЕС-
ТИ?

ТИ РЕЧЕ ДА
ТИ СПОРТ ПО-
ТАЖЕ ДА БО-
ЉЕ РАСУ-
БУДЕШ?

ЈЕСИ ЛИ
СПИСЛИЛА
ШТА БЕМО
С БЕНО-
ВИМ ПЛЕ-
НОМ?

ЈАКОО? НИСАМ?
САМО САМ
ЗАРАДИ-
ЛА МОД-
РИ-
ЧУ?

3750

ПОЗАБА-
ВИБУ СЕ
ЛУКОМ
И СТРЕЛОМ?

САМО
ИЗВОТИ?

КЛАДИМ СЕ ДА ЈЕ
СВА ПОЛИЦИЈА ОБА-
ВЕШТЕНА О ТВО-
ЈОЈ ДАНАШ-
ЊОЈ ПО-
СЕТИ?

ДАТ ЗАТО, АКО КРЕ-
НЕМО ПО ПЛЕН, МО-
РАМО ДА БУДЕМО
ВЕОМА ОБАЗРИ-
ВИ?

3750A

МЕБУТИМ, МИ О СВЕ-
ТУ МОЖЕМО ДА ОБА-
ВЕСТИМО ПОЛИЦИЈУ,
ИЛИ ЗАБОРАВИМО ЧИ-
ТАВ СЛУЧАЈ?

ШТА
ТИ
ПРЕД-
ЛА-
ЖЕШ
?

ДА МАЛО ПРИ-
ЧЕКА-
МО?

ЗА ТО
ВРЕМЕ
НА ЈЕДНОЈ
ЈАХТИ НА
ТЕМЗИ...

... А САДА ДА
ВАМ ИЗЛОЖИМ
КАКО ЋЕМО ИЗ-
ВУКИ БЕНА
ИЗ ЗАТВО-
РА?

3751

ПЛАН БЕК-
СТВА...

... А КОМБИ ЗА
ПРЕВОЗ ВЕША НОР-
МАЛНО ЋЕ НАПУС-
ТИТИ ЗАТВОРУ СА-
МО ШТО ЋЕ ЗА ВО-
ЛАНОМ БИТИ МА-
ЛИНС, НАШ ЧО-
ВЕК...

... ДОК ЋЕ ПОЗАДИ
СЕДЕТИ БЕН ПОД БУД-
НИМ ОКОМ ТРЕНТА И
ДАЛБИЈА?

ОТМИЦА ЋЕ СЕ
ОДИГРАТИ НА МЕС-
ТУ КОЈЕ ЋЕ НА
МАПИ ОЗНАЧЕ-
НО СА ИКС? ИМА ЛИ
ПИТАЊА?

3752

ШЕФЕ, ЗНАМО ДА БЕН
НЕ ЖЕЛИ ДА ГА ИЗБАВИ-
МО ИЗ ЗАТВОРА. АКО БУДЕ
ТВРДОГЛАВ, ДА ЛИ ДА
УПОТРЕБИМО СИЛУ?

ДА, АЛИ САМО
ПОД УСЛОВОМ ДА
ГА ДОВЕДЕТЕ ЧИ-
ТАВОГ И ЗДРА-
ВОГ?

МОРАТ
ДА МУ
ПОСТА-
ВИМ ПИ-
ТАЊЕ
НА КОЈЕ
ОЧЕКУ-
ЈЕМ
ОДГО-
ВОР?

3753

ИН-
СПЕК-
ТОР
БРУК
ЈЕ
СТИГАО
У ВИЛИ-
ЈЕВУ
КРИТУ...

МОДЕСТИ
БЛЕЈЗ? ОНА
ЈЕ НА РЕ-
ЧИ СА ГАЗ-
ДОМ?

ХВАТА?

ЗДРАВО,
БРУКИ?
ШТА
ИМА
НОВО?

МНО-
ГО-
ТА?

НЕМОЈ САМО
ДА МИ КВАРИШ
РАСПОЛО-
ЖЕЊЕ?

ЧУО САМ ДА СИ ПО-
СЕТИЛА БЕНА ТАРНЕРА
У ЗАТВОРУ?

РИБА СА РОШТИЉА
НА ДРВЕНОМ ТАЊИ-
РУ? ВИЛИ, МИСТИШ
ЛИ ДА РЕ СЕ ДОПАС-
ТИ НАШЕМ ИНС-
ПЕКТОРУ?

КО-
ЛИКО
ЈА
ЗНАМ,
ХО-
БЕ?

ЗАШТО
СИ ИШТА
ДА
ВИДИШ
БЕ-
НА?

ЈЕ Л' ТИ ТО
МЕНЕ ИСПИ-
ТУЈЕШ К'О
ПОЛИЦА-
ЈАЦ?

НАМЕРА-
ВАШ ЛИ
И ДА МЕ
ПРЕТРЕ-
СЕШ?

ПРЕКИ-
НИ, МО-
ДЕСТИ?

АКО НИСИ ЗНАЛА, СВАКИ
РАЗГОВОР ИЗМЕЂУ БЕНА И ЊИ-
ХОВИХ ПОСЕТИЛАЦА СЕ ПРИ-
СЛУШКУЈЕ? ЗНАМО ДА ТЕ ЈЕ
МОЉИО ДА ОСЛУЖЕШ ФОНД ЗА
БОРБУ ПРОТИВ ДРОГЕ...

...АЛИ,
КАД СИ
ГА ПИТАЛА
ЗА НОВАЦ,
НИСИ
ДОБИЛА
ОДГОВОР...
СЕМ АКО
ТИ НИЈЕ
ДОБАЦИО
НЕКУ
ЛОЗИНКУ?

ТО САМ
ПРЕТПОСТАВ-
ЉАЛА?

МОДЕСТИ, ЗНАШ ЛИ
ГДЕ ЈЕ БЕН САКРИО
ОПЉАЧ-
КАН И
НОВАЦ?

БРУКИ, НЕ СВИЂА МИ СЕ ТОН
КОЈИМ МЕ ИСПИТУЈЕШ?

ТАЈ
НОВАЦ
НЕ
ПРИ-
ПАДА
ТАРНЕ-
РУ, А
НИ
ВАМА?

НАРАВНО, БРУКИ? А
САД ЈЕДИ РИБУ ДОК
СЕ НИЈЕ ОХЛА-
ДИЛА?

ОТКРИО САМ ДА СУ ТЕ
НОВЧАНИЦЕ ПОВУЧЕНЕ ИЗ
ОПТИЦАЈА ДА БИ ИХ СПА-
ЛИЛИ? ЗНАЧИ, БАНКА НИШТА
НЕ ГУБИ?

САД ЗНАМО
ДА ЈЕ ТО БИЛА
ФИНАНСИЈСКА
ПОДВАЛА?

ВАМА ЈЕ ОЧИГЛЕД-
НО СВЕ ЈАСНО, А И
МЕНИ ДА ОД ВАС
НИШТА НЕЋУ
ИЗВУКИ?

МОДЕСТИ, ТРАЖИО ВАС
ЈЕ ИНСПЕКТОР БРУК? ОС-
ТАВИО ВАМ ЈЕ СВОЈ
БРОЈ ТЕЛЕФОНА?

ХВАЛА,
ЏО?

НЕДЕЉУ
ДАНА
КАСНИЈЕ
НА МОДЕС-
ТИНОМ ИМА-
ЊУ ИЗВАН ЛОНДОНА...

МО-
ДЕСТИ,
ХОРЕШ
ЛИ ДА
МИ КА-
ЖЕШ
ГДЕ СИ
БИЛА
ИЗМЕЂУ
ДЕВЕТ
И ДЕСЕТ
ОВОГ
ЈУТ-
РА?

ОВДЕ, НА СВОМ ИМА-
ЊУ, СА ЏЕРАЛ-
ДОМ ТАРЕН-
ТОМ? ЗАШТО
ПИТАШ,
БРУКИ?

ОНДА,
У РЕДУ?
НЕ СУП-
ЊАМ ВИ-
ШЕ У ТЕБЕ?
И ВИЛИ
ИМА
АЛИ-
БИ?

ШТА
СЕ
ДО-
ГОДИ-
ЛО?

БЕН ТАРНЕР ЈЕ ПО-
БЕГАО
ИЗ ЗАТВО-
РАТ ЖЕЛИМ
ДА ЗНАМ
КО МУ ЈЕ
У ТО-
МЕ
ПО-
МО-
ГАО?

БЕН
ПОБЕ-
ГАО??
НЕ
МОГУ
ДА
ПОВЕ-
РЈЕМ?

ТЕ ВЕЧЕ-
РИ...

ШТА БЕШ ДА
РАДИШ АКО
СЕ БЕГУНАЦ ПО-
ЈАВИ ОВДЕ?

РЕК'О БИХ ДА
СИ СЕ УЗНЕ-
МИРИТА?

НЕБЕ?
БЕН ЗНА ДА
ГА НЕ БИХ
СКРИВАЛА?

ЈЕСАМ, МАДА НИ-
САМ СИГУРНА ЗАШ-
ТО?

КРЕНУКУ СУТРА С
ВАМА ЗА ЛОНДОН?
ЖЕЛИМ ДА РАЗГО-
ВАРАМ С ВИЛИ-
ЈЕМ?

БЕН
ТАРНЕР
СЕ ПРО-
БУДИО
ПОШТО
СУ ГА
УСПА-
ВАЛИ
ЕТЕРОМ...

ДА ТИ СЕ ПРЕД-
СТАВИМ,
БЕНЕ?

ЈА САМ ТАК!
ПРЕТПОСТАВЉАМ
ДА ТЕ ТО МНОГО
НЕ ЗАНИМА, АЛ'

ЈА
САМ
ЛЕПО
ВАС-
ПИ-
ТАН?

ГДЕ
САМ?

У ЗАТВОРУ
НИСИ? А УСКО-
РО БЕШ СЕ
НАМИ НА ПУ-
ТУ СА КО-
ЈЕР СЕ НИ-
КО НЕ ВРА-
РА?

А
ОНДА
ЈЕ ШЕФ
БАН-
ДЕ
ПРЕ-
ШАО
НА
СТВАР

САМО ТИ
ЗНАШ ГДЕ ЈЕ
НОВАЦ
УКРАДЕН
ИЗ БИР-
МИНГЕМ-
СКЕ
БАН-
КЕ?

ИМАМ СТРУЧЊАКА
КОЈИ БЕ ТАЈ
ОДГОВОР
ДА ИЗВУЧЕ
ИЗ
ТЕБЕ?

АКО ГА БРЗО
ДАШ, БРЖЕ
БЕШ И БЕЗ-
БОЛНИЈЕ ДА
ОДЕШ СА
ОВОГ
СВЕ-
ТА?

МОРАМО
ДА БУДЕМО
СПРЕМНИ
НА НЕПРИ-
ЈИКЕ,
ВИЛИ?

ХММ?

УБИЛИ СУ БЕНОВОГ ЧУВА-
РА У ЗАТВОРУ? ЗНАЧИ ДА
СУ ТИ БАНДИТИ СПРЕМНИ
НА СВЕ?

ХОЋЕШ ЛИ НЕШ-
ТО ДА ПОНЕСЕШ
ОДАВДЕ?

НЕ!
НИЈЕ
МИ ПОТ-
РЕБНО?

3764

МОДЕСТИ И
ВИЛИ СУ КРЕНУ-
ЛИ НА СЕВЕР
ЗЕМЉЕ...

КОД
СЛЕ-
ДЕЋЕ
ПЕТЉЕ
СКРЕНИ
ЛЕВО?

УБРЗО СУ СЕ НАШЛИ НА
ПУТУ ЗА СТРАШНИ...

ВОЗИ ПРАВО ЈОШ
ТРИ КИЛОМЕТРА, А
ОНДА ПРОБИ ИСПОД
НАДВОЖЊАКА И СКРЕ-
НИ ЛЕВО?

ЕВО
ИХ?
СПРЕ-
МИ
АВИ-
ОН?

3765

НЕКО
ПУШТА
МОДЕЛЕ
АВИО-
НА?

МОЖ-
ДА
ЈЕ
ТЕЛЕ-
ДИРИ-
ГОВАН?

АВИОН ЈЕ ЛЕТЕО ПРАВО
НА КОЛНА...

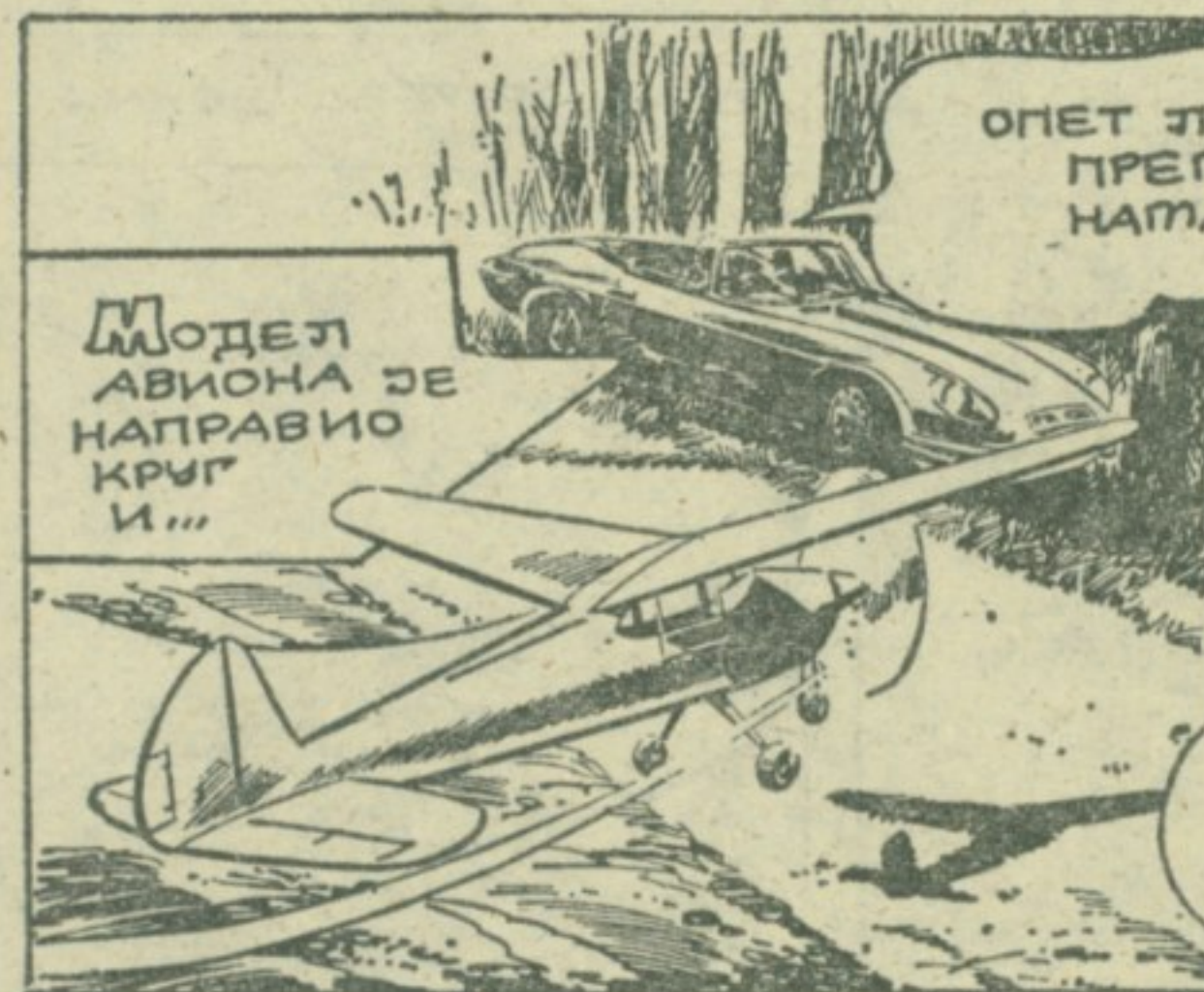
ДО
БРАГА?

ПРО-
МА-
ШИО
СИ?

НЕ? ОН ГА
ЈЕ ВЕШТО
ИЗБЕГАО?

ЗАУСТА-
ВИО ЈЕ
АУТО?
САД МИ
ЈЕ ОД-
ЛИЧНА
МЕТА?

МОДЕЛ
АВИОНА ЈЕ
НАПРАВИО
КРУГ
И...

ОПЕТ ЛЕТИ
ПРЕМА
НАМА?

МОДЕЛАРИ
ОБИЧНО НЕ
ПРАВЕ ОВАКО
ГЛУПЕ ША-
ПЕ?

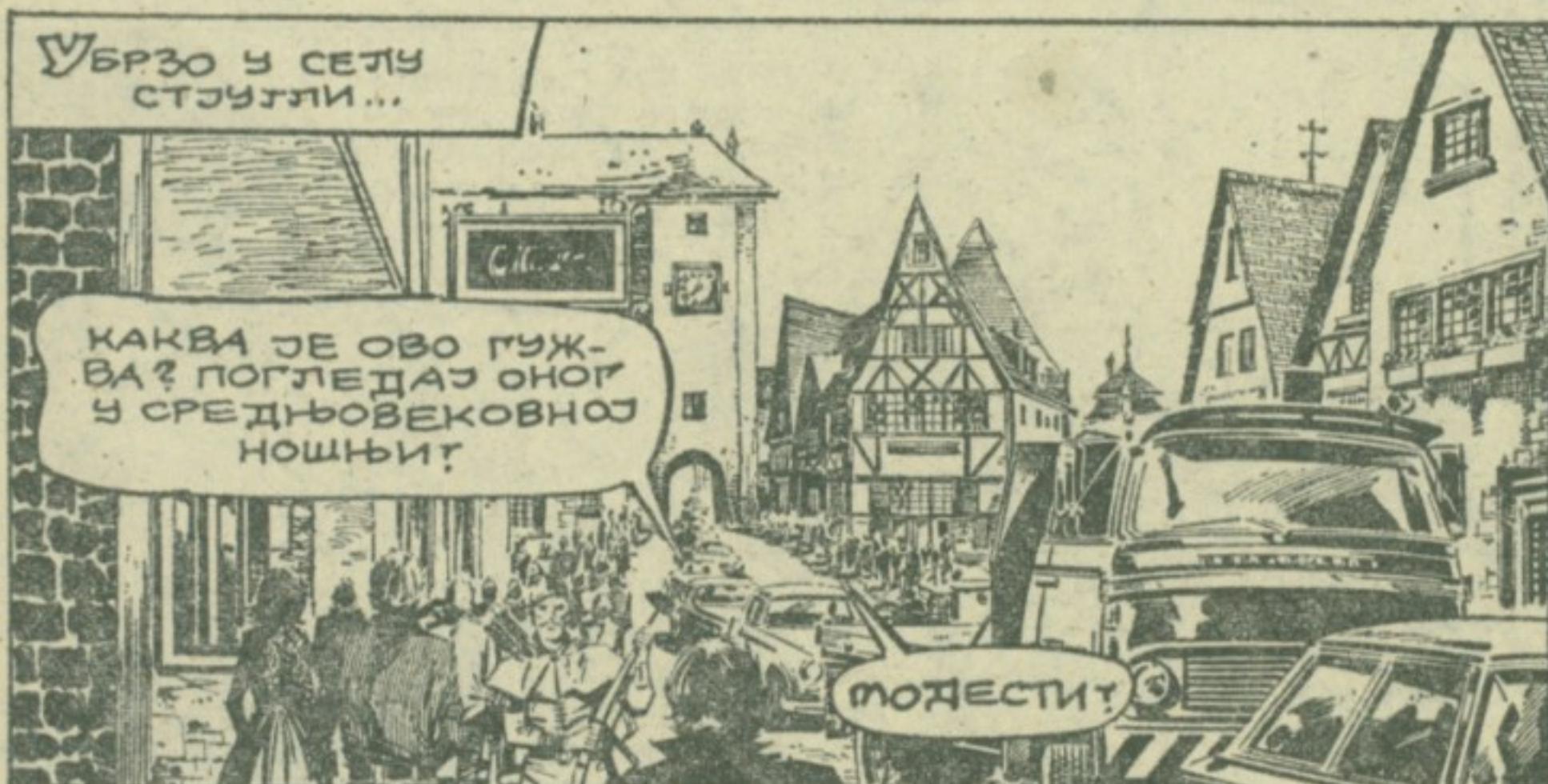
БУДИМО
НА ОПРЕ-
ЗУ?

ПРЕ НЕГО ШТО СЕ
АВИОН ПРИБЛИЖИО
КОЛИМА, МОДЕСТИ
ЈЕ ОПАЛИЛА...

3767

ЕНО НАШЕГ РО-
ВИНА ХУДА КОЖИ
БАШ НИЈЕ ЊЕГО-
ВА СЛИКА И ПРИ-
ЛИКА, АЛ' ЈЕ
ПРЕДСЕДНИК
СТРЕЉАЧКОГ
КЛУБА?

ЏИТИ, НИСАМ РЕК-
ЛА ДА ПРИХВАТАМ
УЛОГУ?

ИМАМ
ПРЕДИВАН
КОСТИМ ЗА
ТЕБЕ?
ИЗГЛЕДА-
ЊЕШ ОЧАРА-
ВАЈУБЕ?

И КАКО МОГУ
ДА НАУЧИМ УЛО-
ГУ ЗА ЈЕДАН
ДАН?

ТИ СВЕ МО-
ЖЕШ? ВИЛИ
БЕ БИТИ
МАЛИ ЏОН?

ШТА
СВЕ
ТРЕБА
ДА
РАДИ-
МО?

ДА ГАБАТЕ
ЛУКОМ И
СТРЕЛОМ...

... ДА СЕ
БОРИТЕ
МОЧУ-
ГОМ...

ОТКУД
ТИ ИДЕЈА
ДА ЈА
СВЕ
ТО
МО-
ГУ?

МОЖЕШ
ТИ
ВИШЕ
ОД
ТОГА?

ИСТОГ ДА-
НА СТИГАО
ЈЕ И ФРА-
ЈАР СА СВО-
ЈОМ БАН-
ДОМ...

СВИБА
МИ СЕ
ОВО МЕС-
ТАШЏЕ?

ПИТАМ СЕ ДА ЛИ
СУ ПРОНАШЛИ ТЕЛА
МОДЕСТИ БЛЕЈЗ И
ЊЕНОГ ПРИЈАТЕ-
ЉА?

ОХ?

ВРЕМЕ
ЈЕ ЗА РУ-
ЧАК? ТРЕНТЕ,
СИГНАЛИЗИ-
РАЈ ОСТАЛИ-
МА ДА НАС
ПРАТЕ?

МОДЕС-
ТИ И ВИ-
ЛИ СМЕС-
ТИЛИ
СУ СЕ
У ЈЕДАН
ХО-
ТЕЛ...

ДОБИТЕ
У ПЕТ
ПО КОСТИ-
МЕ? ПРО-
БА ЈЕ
У СЕ-
ДАМ?

ТАКАВ
ЈЕ ЏИТИ
ИДЕМО ДА
СЕ ПРЕСВУ-
ЧЕМО И РУ-
ЧАМО?

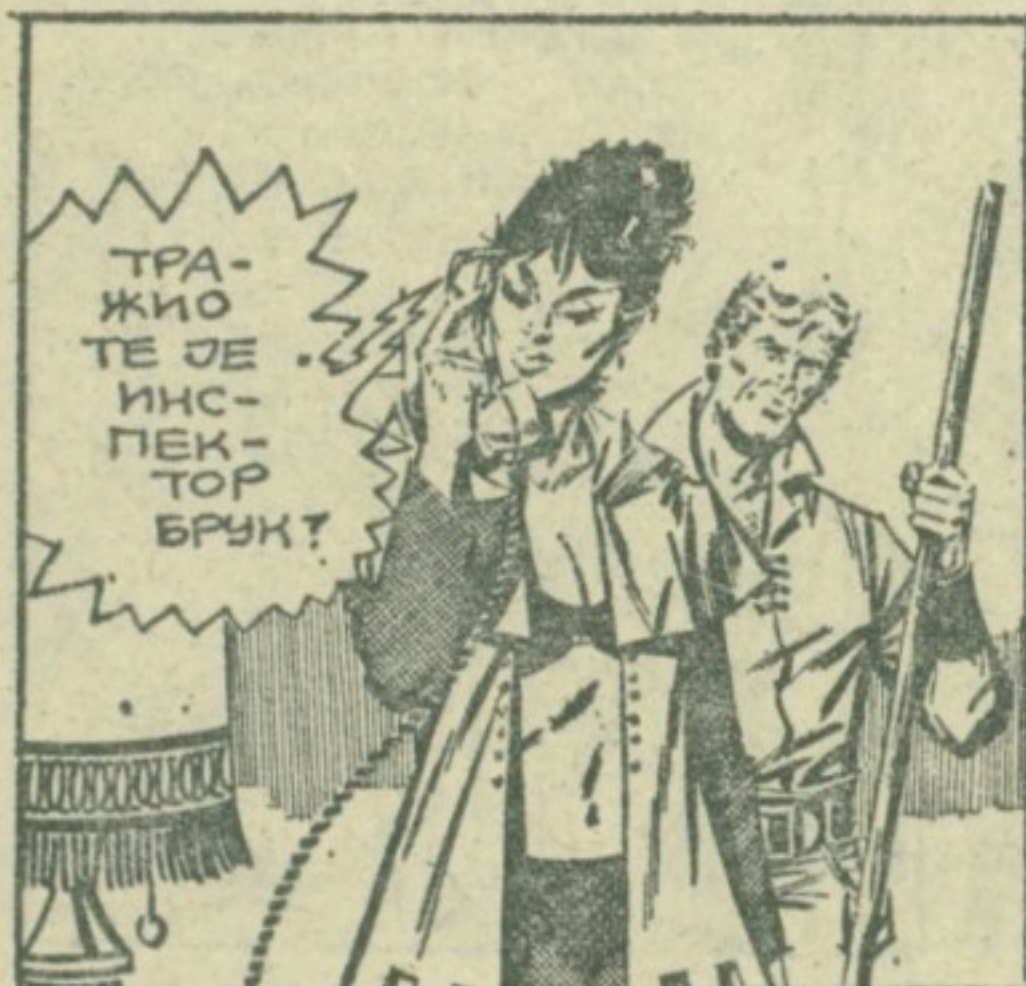
СВЕ МИ ЈЕ
ОВО СУВИШЕ ИМ-
ПРОВИЗОВАНО?

ДОБРИ КРЧ-
МАРУ, РУЧАК
ЗА ОВИ ИЗ-
ГЛАДНЕЛУ
ЧЕТУ?

У КРЧ-
МИ НА
КРАЈУ
СТРАУЛИ-
ЈА...

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ТРКЕ ПАСА У САД

ЗЕЦ ВЕШТАЧКИ ДОЛАРИ ПРАВИ

ТРКАЧКА АРЕНА БИЛА
ЈЕ РАСПРОДАТА ДО
ПОСЛЕДЊЕГ МЕСТА.
ИЗ СТАРТНИХ
БОКСОВА КАО МУЊЕ
СУ ИЗЛЕТЕЛИ
ШАМПИОН И ЊЕГОВИ
СУПАРНИЦИ. СВЕ ДО
ПРВЕ КРИВИНЕ
ЗВЕЗДА ЈЕ
УБЕДЉИВО ВОДИЛА,
А ОНДА ЈЕ УЧИНИЛА
НЕШТО ШТО ПУБЛИКА
НИКАД НИЈЕ ВИДЕЛА.

Када бих се још једном родио, највише бих волео да се родим као пас — свој сопствени — пас каже Ханс Лимер, власник 160 хртова који „раде“ за њега на тркачким стазама широм Америке. Лимер се бави узгајањем тркачких паса већ две деценије и за то има прилично јак разлог: готово пола милиона долара годишњег прихода. Он то зове уносним послом, његови противници — безобзирним мучењем животиња.

Спор између „заштитника“ паса и њихових „мучитеља“ стар је у САД колико и саме трке паса. А све је почело пре 75 година, у Јужној Дакоти и то због обичног преријског зеца... Не једног, него хорди које су тамошњим фармерима пустошиле поља. Ови су једно време очајавали, а онда почели да гаје баш хртове зато што су врло брзи и зато што се испоставило да им је лов на досадне глодаре омиљена забава.

60 километара на час

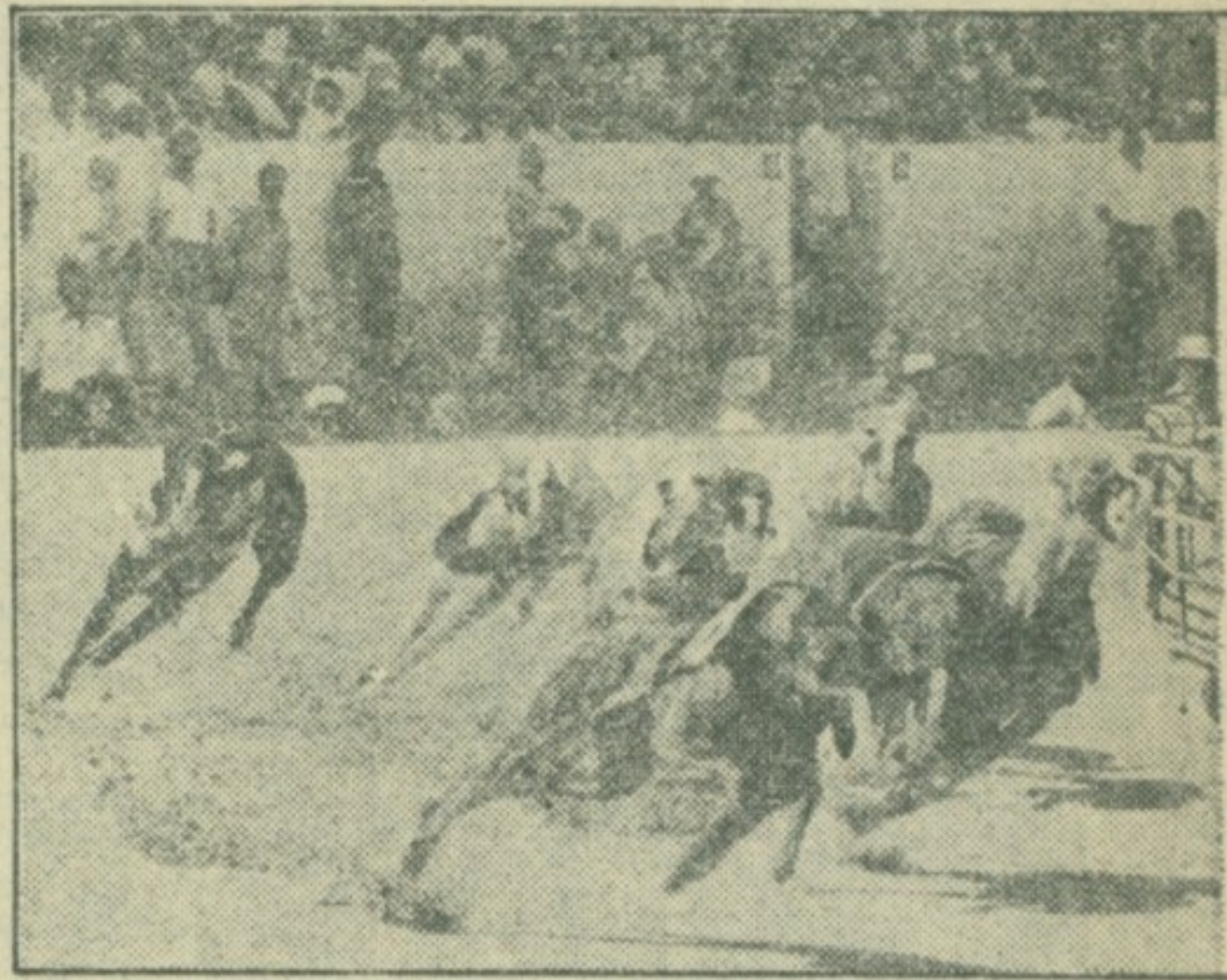
Ловило се прво сваки дан, из нужде, све док се неко није досетио да би

„ЦИПЕЛА“ СВЕТСКИ РЕКОРДЕР

Мада убедљиво најбројнији, и врло брзи уз то, амерички хртови, ипак, нису дали светског рекордера. Јер, најбржи на свету је њихов колега из Аустралије, по имену The Shoe (Ципела) који је још 25. априла 1968. поставио светски рекорд од 73,14 километра на час?!

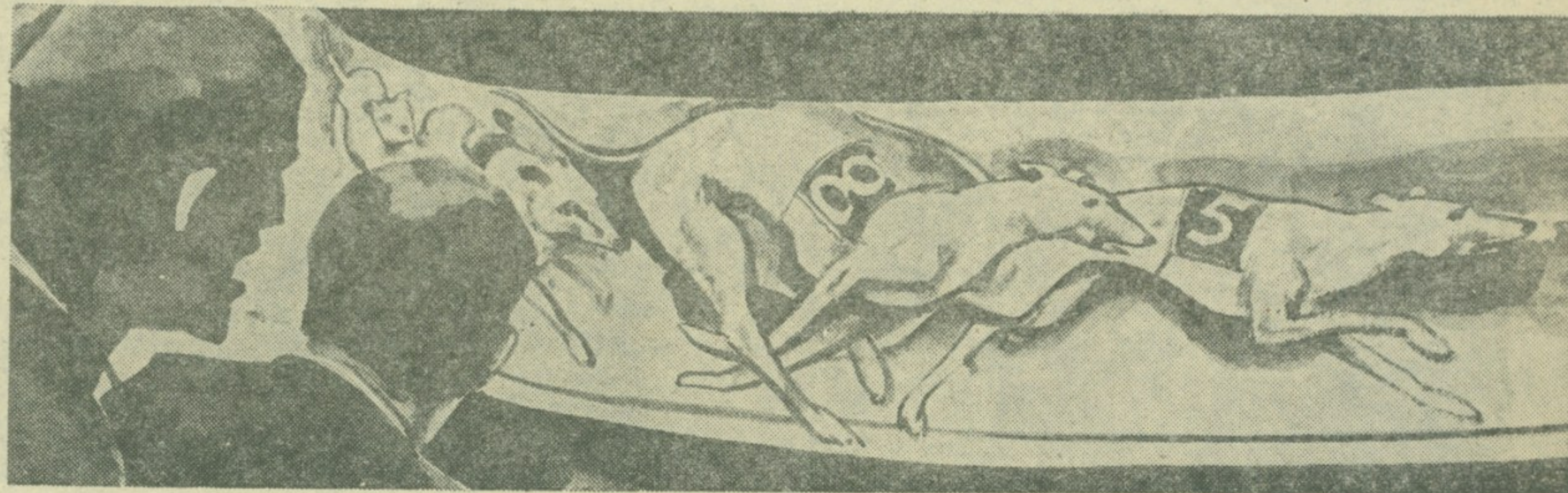
Ханс Лимер са својим хртовима, на којима је само прошле године зарадио близу пола милиона долара.

Два пута дневно у холивудској арени јуре хртови за вештачким зецом. У САД је регистровано 60.000 такмичарских паса.

недељом то могло да се ради и из досаде и дуга времена... Мушкарцима се забава јако свидела, женама није. Већ после првих такмичења 1906. године у Хот Спрингсу оне су дигле свој глас: спасите јадне зече! Зеке су спасене, а мужеви на дуже време ли-

Патрика Овена Смита. Да хрт јури све што се креће и да се при том више ослања на очи него на њух, знали су и други, али је син погребника из Мемфиса то умео и да искористи. Конструисао је вештачког — механичког — зеца који бесомучно трчи укруг. И, као

што се и очекивало, за њим су појурили и пси... Тако је лимени мамац заменио правог зеца чиме је спор између љубитеља зека и љубитеља трка једном засвагда решен.

Данас се трке паса одржавају скоро свакодневно на више од стотину тркачких стаза у 14 америчких савезних држава. У дванаест појединачних такмичења за једно вече по осам паса у групи кидише на лименог зеку. На пешчаним стазама дугач-

популарност као што је то случај са тркама паса: рачуна се да ће ове године зарада на кладионицама порасти најмање 20 одсто. С друге стране, ниједан други спорт у САД није изазвао толико отпора. Пред Белом кућом у Вашингтону је до сада протестовало тачно дванаест различитих организација с истом поруком: забраните трке паса!

Ови гневни љубитељи животиња брину се и за псе и за зечеве: први

Редови пред шалтерима за клађење: скоро свакодневна слика у америчким аренама

пошло за руком ниједном псу у последњих 25 година. За 60 хиљада долара пас звезда је променио власника и овај нови га је из провинцијске Алабаме одмах одвео у Холивуд уверен да ће му се уложени новац вишеструко исплатити.

Холивудска арена је те вечери првог наступа непобедивог Џоа била распродата до последњег места. Из стартних боксова су као муње излетели Џо Демп и његових седам конкурената. Све до прве кривине Џо Демп је убедљиво водио. Онда је учинио нешто што се није догодило на још неколико хиљада трка: стао је као укопан и незаинтересовано гледао за конкурентима који су га престигли.

Отада Џо Демп више никада није наступио у Холивуду.

М. Ш.

Ханс Лимер је до сада зарадио 50 хиљада долара. Двогодишњи Blue Silk је сада у најбољој форми и тек треба да оправда све оне доларе који су у њега уложени.

Срећа се, разуме се, не осмехује свима, поготово не увек. И данас се причава случај „феноменалног“ хрта Џо Демпа који је постигао 31 победу заредом, нешто што није

На победничком постољу: Док су власници задовољни (због пара), пси су тужни (због неуловљеног зеца).

ким обично по 500 или 600 метара хртови тешки и до 40 килограма достижу брзину и од 60 километара на час! Упркос толикој брзини и пожртвовању, зец никада неће моћи да ухвате ни за реп, а на следећу трку већ чекају њихови нестрпљиви другари.

Холивуд: рај за клађење

Ништа мање нестрпљиви нису ни гледаоци: гужве пред благајнама за клађење треба истрпети... Американци су прошле године само на Флориди у кладионицама потрошили око 700 милиона долара. Највећа гунгула је ипак, кажу, у Холивуду: тамо се у сваком од 105 такмичарских дана у години пред благајнама гура и гужва између десет и дванаест хиљада гледалаца који се пре трке грозничаво распитују за здравље и форму Nifty Doll (Прљава лутка), дебелог Lucky Billy (Срећко Кавгаџија) или мршаве Miss Target (Госпођица Циљ).

Једно се зна: деци је строго забрањен приступ на тркалишта! Зато се одрасли силно забављају: за све време трка бучно бодре своје четвороноге љубимце, једу, пију, славе и оплакују, већ према томе да ли су имали среће или им је шалтер кладионице прогутао и последњи цент.

На тренинг у Тексас

У последње две године ниједном другом спорту у САД није толико порасла

кажу, помоћу сурових метода постају такмичарске машине, а зечевима ни са лименим зекама није много боље – и даље страдају, додуше „само“ на тренинзима младих хртова. Јер, лим је лим, а ловачки нагон се у хртовима буди тек с мирисом праве крви... Чињеница да је на Флориди обука паса са живим зечевима забрањена не смета много одгајивачима. Лов на праве зечеве у Тексасу никог, па ни законодавца, много не узбуђује, па тако многи шаљу своје псе на „тренинг“ у Тексас.

Удружење одгајивача тркачких паса са седиштем у Ебилејну у Канзасу повезује око шест хиљада професионалних одгајивача са 60 хиљада регистрованих такмичарских паса којима су дани испрограмирани од рођења до смрти. Тркачки пас није што и обичан пас. Он је ту да побеђује и да газди доноси паре, а у то име чини се све: штенаре у којима влада идеална температура, клима-уређаји, свакодневно ветеринарски прегледи, купање и строго прописана исхрана – говеђе и коњско месо са жуманцима, грожданим шећером, спанаћем и разним витаминима. Све за победу!

Случај феноменалног Џо Демпа

Овакав узгој паса је врло скуп, али се и исплати. Само на једном од својих 160 хртова – Лантани –

БИОГРАФИЈА
ЗА
1
МИНУТ

Неукротиви
Бунтовник

БАЈРОН

ВОДИ ОСЛОБОДИЛАЧКА
БОРБА. УМРО ЈЕ ОД
ЗАПАЉЕЊА ПЛУКА У
УСТАНИЧКОМ ТАБОРУ.
ГРЧКИ САБОРЦИ
ИСПРАТИЛИ СУ ГА
ПЛАЊОМ ИЗ 37 ТОПОВА,
А ЗЕМЉАЦИ ЕНГЛЕЗИ
ОДВИЛИ СУ ДА ГА
САХРАНЕ МЕЂУ ВЕЛИ-
КАНИМА У
ВЕСТИМИНСТЕРСКОЈ
ОПАТИЈИ!

НАЈВЕКИ ПЕСНИК ЕНГЛЕСКОГ
РОМАНТИЗМА БИО ЈЕ ОД РОЂЕЊА
ХРОМ, АЛИ НИКАДА НИЈЕ ДОПУСТИО
ДА ГА ТАЈ НЕДОСТАТАК ОБЕСХРАБРИ
-БИО ЈЕ ИЗВРСТАН ПЛИВАЧ,
ПОДСТРЕКАЧ МНОГИХ БАЧКИХ
НЕСТАШЛУКА, А КАСНИЈЕ И
ВЕЛИКИ ЉУБИМАЦ ЖЕНА.
БУРНИМ ЖИВОТОМ НАВУКАО
ЈЕ НА СЕБЕ ТАКАВ БЕС
КОНЗЕРВАТИВНИХ ЗЕМЉАКА
ДА ЈЕ У 28. ГОДИНИ НАПУСТИО
ЕНГЛЕСКУ И НИКАДА СЕ НИЈЕ
ВРАТИО.

НЕУКРОТИВ БУНТОВНИК И
БОРАЦ ЗА СЛОБОДУ НИГДЕ
НИЈЕ ИМАО МИРА: ПОШТО
СУ ГА ИЗ ИТАЛИЈЕ ПРОТЕ-
РАЛИ ЗБОГ УЧЕШЌА У
УСТАНКУ КАРБОНАРА,
ОДЛАЗИ У ГРЧКУ ГДЕ СЕ

Рођен 1788. у Лондону - умро 1824. у Мисолонцију, Грчка

АВИОНИ
ДРУГОГ
СВЕТСКОГ
РАТА

ЛаГГ 1-11
лавочкин

НА КОНКУРС
КОМАНДЕ
СОВЈЕТСКОГ РАТНОГ
ВАЗДУХОПЛОВСТВА
ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ
МОДЕРНОГ ЛОВЦА
ПРИЈАВИЛО СЕ
НЕКОЛИКО УГЛЕДНИХ
ИМЕНА. УСПЕО ЈЕ
КОНСТРУКТОР КОМЕ
СУ ДАВАНИ НАЈМАЊИ
ИЗГЛЕДИ.

ДОБАР
А

НИКАД СЛАВАН

Био је то авион који је изнео значајан део терета не само почетком рата, него и касније, али до славе није доспео. Она је припала другим совјетским ловцима: јаку и иљушину-штурмовику. Касније се у славе уврстио и МиГ-3. Њега, лавочкина ЛаГГ, који је носио име свог конструктора, помињали су углавном само у ратним извештајима. А каква је то кртица била!

Вредност лавочкина првих месеци рата не може се схватити ако се не повеже са збивањима током Хитлеровог напада на Совјетски Савез. Немачка је ставила у покрет 207 дивизија, али, упркос

многобројним знаковима који су указивали на Хитлерову намеру, Стаљин није израдио никакв план одбране. Непријатељске дивизије су грунуле а заповедници на хиљаде одсечених и збуњених совјетских војника звали су радиом Москву и питали: „Пуцају на нас, шта да радимо?!“

Затечена совјетска армија за само три месеца изгубила је око 2,5 милиона војника, 22 хиљаде топова, 18 хиљада тенкова и 14 хиљада авиона.

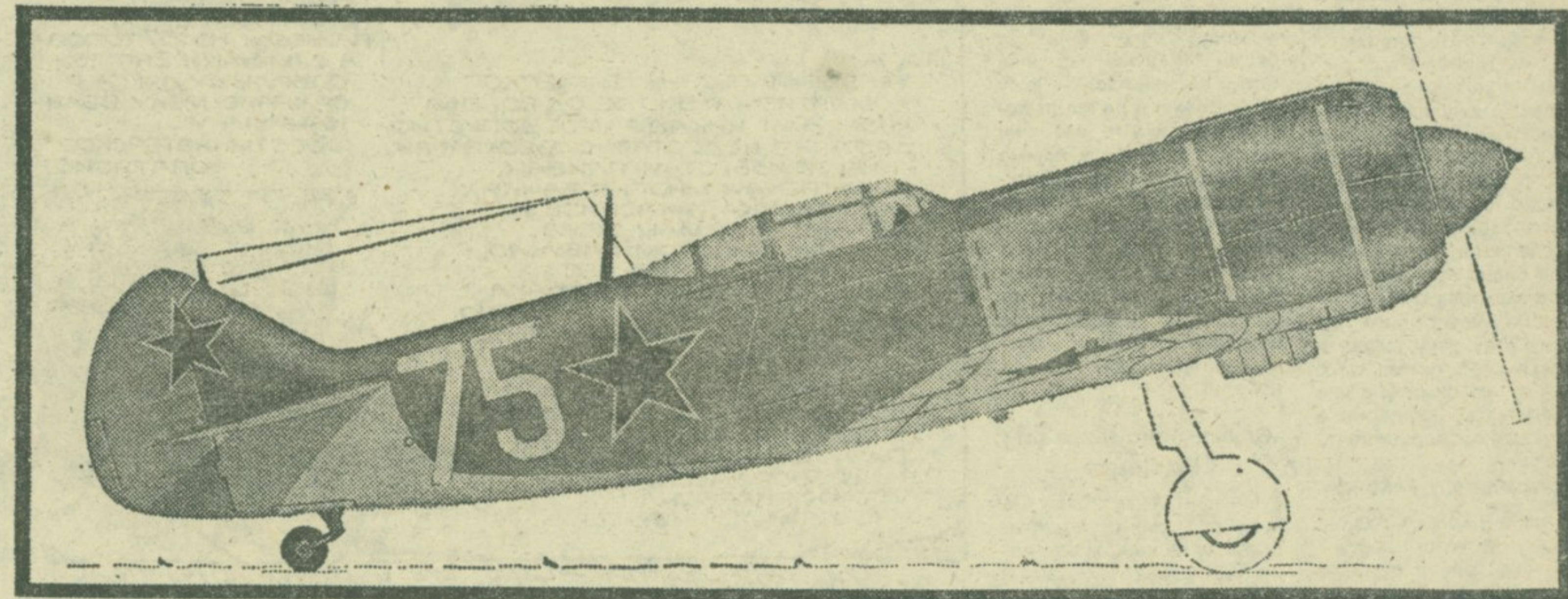
У сразмери са Стаљиновом заблудом било је и својетско ратно ваздухопловство — осетно је заостало за немачким. Земљу су штитили технички

скромни ловци: неколико верзија поликарпова, почетни модел јака и МиГ-1. Последњи је био више прототип него уходана летелица. Са брзим немачким ловцима могли су колико-толико да се носе једино ИЛ-2 штурмовик и лавочкин ЛаГГ-3. Касније су се прилике измениле, совјетски конструктори ра-

дили су даноноћно, али... дотле је требало изгурати!

Дрво уместо метала

Независно од Стаљиновог уверења да Немачка никада неће напасти Совјетски Савез, стоји чињеница да време уочи другог светског рата није било наклоњено ратном ваздухо-

пловству. Многе земље, међу њима и Сједињене Америчке Државе, нису гледале у авиону убојно средство. Кад је постало извесно да је рат питање дана, схватање је измењено. Започето је пројектовање брзих и окретних ловаца. Али, драгоцено време је изгубљено.

Током 1939. године команда совјетског ратног ваздухопловства расписала је конкурс за нови, модеран ловачки авион који је требало да замени застареле типове ИЛ-15, ИЛ-153 и И-16. У ствари, био је то службени допис послан познатим совјетским конструкторима. Одазвало се неколико, од којих су Микојан и Јаковљев већ били чувена имена. На конкурс је стигао и пројект тридесетдеветогодишњег

Оформлио је и сопствени конструкторски тим у којем су много значили Владимир Горбунов и Михаил Гудков.

Трђка Лавочкин-Горбунов-Гудков помно је размотрила услове конкурса и дала се на посао. Лавочкин је већ имао неколико разрађених студија ловаца, а ни нове идеје нису мањкале. За разлику од њега, Горбунов и Гудков су били изванредни практичари, па се брзо напредовало.

Проблем је представљао материјал; економска ситуација Совјетског Савеза била је тешка и несташница се осећала готово у свему. Оскудевало се и у челичним цевима и лакој материјалу. Уместо тога, Лавочкин је за костур ловаца употребио дрво. Обрађена је бреза. Погле подвргавања посебном хемијском поступку од ње је добијен материјал лакши од дуралуминијума, који се без тешкоћа могао обрађивати и није био запаљив.

Сви пројекти совјетских конструктора стигли су у команду совјетског ратног ваздухопловства на време. Упућени у војне прилике нису давали велике изгледе Лавочкину. Зато је право изненађење било када се команда определила за његов пројект. Лавочкин је добио дозволу за градњу прототипа. Назвао га је И-22.

Прототип је имао мотор са 12 цилиндара хлађен водом, од 1100 коњских снага и типа климов М-105П. Припадао је класи једноседла, једнокрилца са стајним трапом на увлачење. Помични поклопац пилотске кабине није се могао у нужди одбацити. Пилот је био заштићен од непријатељских метака само панцир-плочом постављеном иза леђа. Наоружање авиона: топ калибра 23 и два митраљеза калибра 12,7 милиметара.

Тајно пребацивање фабрике

Лавочкин није крио задовољство што је његов пројект прихваћен, али је брзо уочио да су побољшања неопходна. Док је прототип испитиван у симулираним ратним условима, убрзано је радио на правкама. Допуњеном моделу дао је назив ЛаГГ-1. То је званично прва верзија овог типа авиона. Око подне 30. марта 1940. године пилот Алексеј Никашин обавио је јавни лет њиме па се тај дан узима као датум сврставања лавочкина у састав совјетског ратног ваздухопловства.

Серијска производња новог ловца припремана је у граду Таганрогу. Маса авиона је смањена, а наоружање измењено. Коригован је и крмени део, а мотор замењен јачим.

Први ратни лавочкин појавио се на небу тек у пролеће 1941. Носио је ознаку ЛаГГ-3. Понео је на плећима лавовски део борбе у одбрани Москве. На висини од 4 хиљаде метара летео је максималном брзином од 570 километара на час, пењао се на 5 хиљада метара за 5,8 минута и постигао долет од 556 километара. Истицао се у борби иако су пилоти стављали замерке на његове маневарске способности.

У тренутку напада Немачке на Совјетски Савез већ су била склопљена 322 ловаца ЛаГГ-3. Због брзог напредовања непријатељских трупа, фабричка постројења у Таганрогу су демонтирана и у тајности пребачена у Тбилиси, у Грузији. Тамо су распоредена на пет различитих места, па је лавочкин практично склапан у пет фабрика.

Пилоти су захтевали јаче наоружање. Авиону су враћена два митраљеза калибра 12,7 mm, такозвана "березина". На фронту се ишло и даље: ЛаГГ-3 је спреман на лицу места чак са пет митраљеза. Носио је ракете РС-82 или уместо њих 200 килограма бомби. Тако је временом постао и ловац-бомбардер, а све чешће се налазио у пратњи Ил-2 штурмовика.

А онда је заостао

За Лавочкина није било предаха. Усавршио је "тројку", али се упоредо монтирала и модернија верзија ЛаГГ-5. Верује се да је до краја 1943. године склопљено 6528 "петица" у државној фабрици "број 21". Авион је добио појачан костур, прегледнију пилотску кабину и јачи мотор, али је са маневарским одликама на великим висинама и даље шкрипало. Зато је највише коришћен за борбу у бришућем лету и као пратња бомбардера.

Верзија ЛаГГ-7 начињена током 1944. године није донела знатнија побољшања. Лавочкин је дане проводио у конструкционом бироу. Исте године привео је крају пројектовање верзије ознаке ЛаГГ-9. У односу на претходне био је то сасвим нов авион. Међутим, није наишао на добар пријем и служио је за обуку пилота. Последњи модел из серије ЛаГГ настао је после рата под именом ЛаГГ-11. Дуго је био тајна за Запад, све до лета 1949. кад је један совјетски пилот због квара на мотору морао принудно да га спусти у Шведску.

Семјон Лавочкин је умро 1960. године. Из рата је изашао са чином генерал-мајора. **М. ТОДОРОВИЋ**

СВЕМИР ЗОВЕ ЧУЈЕТЕ ЛИ?

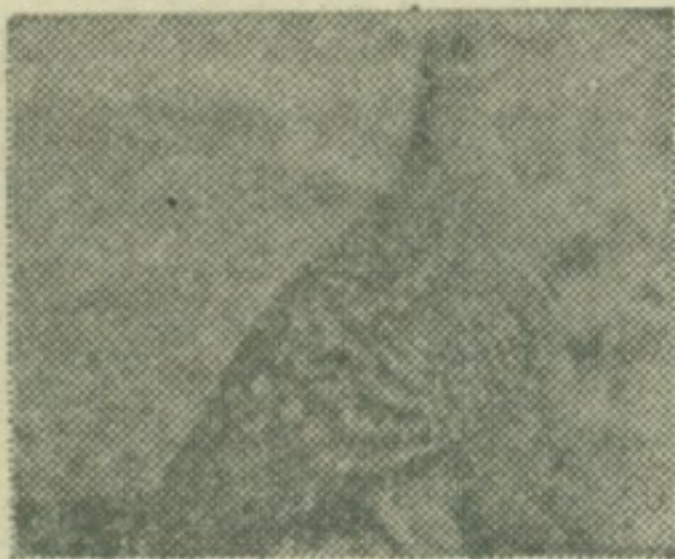
Још 1960. године извесни Франк Дрејк покушао је, уз помоћ радио-телескопа, да прими поруке од интелигентних бића из свемира. На његову жалост нико се није јавио. Свај његов покушај дао је идеју многобројним научницима који су од тада инсистирали да би требало непрекидно ослушкивати сигнале из свемира. Ко зна, можда ће се једног дана заиста неко и јавити. Све ово није шала јер је НАСА недавно уложила милион и по долара да би се купили специјални пријемници. Биће

прикопчани за постојеће радио-телескопе, укључујући и онај који се налази у Аресибу у Пуерто Рику. Наравно, нико на Земљи не може ни да претпостави на којој фреквенци ванземаљци могу да нам се јаве, па ће зато компјутер проверавати око 10 милиона фреквенци! Пријемник је постављен, многи су скептични да он било шта може да региструје, али никад се не зна! Можда заиста у будућности добијемо једно свемирско "добар дан"!

ПА ТО НИЈЕ МАМА!

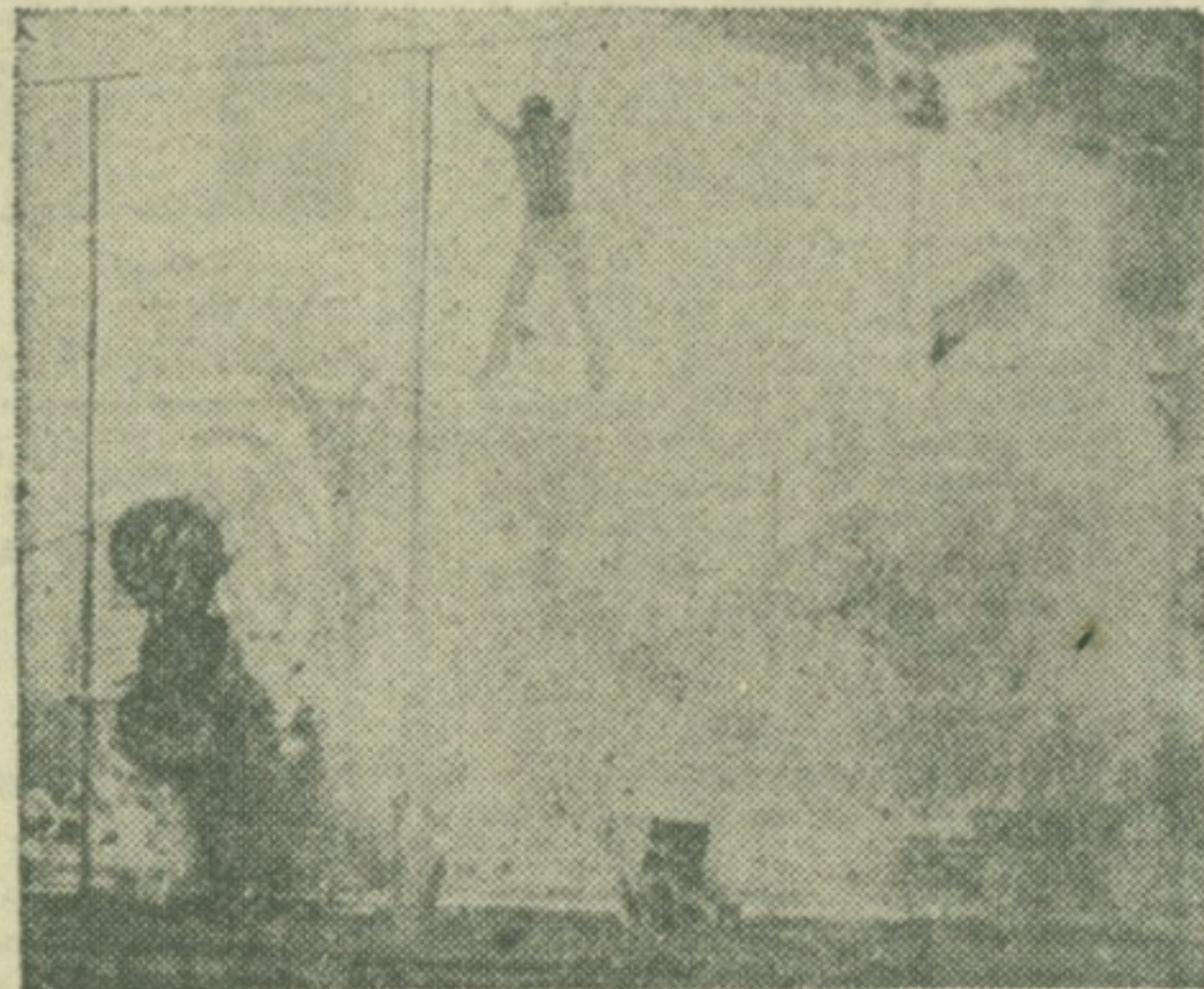
Група енглеских зоолога коначно је успела да разјасни веома чудно понашање великог сенегалског голуба - феномен који је заиста невероватан: очев, доје децу!

Женка ове посебне врсте птица из породице "Pterocles namaqua" полаже само два јајета на којима, двадесетак дана, равноправно леже оба родитеља. Док су били сами, голубу и голубици није било тешко да одлете до воде и утоле жеђ, али шта сад раде? Природа се побринула - улога мужјака постаје од изузетне важности. Док мајке чувају децу, они се неколико пута дневно окупљају у јато и лете до најближе воде у којој се прво добро окупљају. У међувремену њихово перје на трбуху које је

специфичне грађе натопа се водом. И кад се тата врати, малишани му се завилају под отомак и љубом - видите и сами - буквално исисавају воду која се тамо задржала. Забуне нема, то су искључиво мужјаци, иако сенегалски голуб на први поглед подсећа на женку, и због тога што је у опхођењу са нејаким потомством подједнако нежан.

НИЈЕ ЛАКО НИ СУДИЈАМА

На једном од многобројних одвија. Судије Воден и Хауард могли су само беспомоћно да се надају да ће се све добро завршити. Срећом, тако је и било. И возач Лари Кларк као и Воден и Хауард (видите га у ваздуху) задобили су само мање озледе и после десетак дана могли су да напусте болницу.

На једном од многобројних одвија. Судије Воден и Хауард могли су само беспомоћно да се надају да ће се све добро завршити. Срећом, тако је и било. И возач Лари Кларк као и Воден и Хауард (видите га у ваздуху) задобили су само мање озледе и после десетак дана могли су да напусте болницу.

УСПЕШНА СТИВИ НИКС ЛЕПА ЖЕНА

Име америчке певачице Стиви Никс (Stevie Nicks) у Европи можда и не значи много, међутим, са оне стране Атлантског океана она представља једну од најистакнутијих личности поп-рок сцене. Путем популарности Стефани (њено право име) је кренула у друштву свога бившег супруга Линдзија Бакингема (Lindsey Buckingham). Њихов заједнички албум „Buckingham Nicks“ скрећуо је пажњу бубњара групе Fleetwood Mac Мика Флитвуда и он их

позива да се прикључе легендарном саставу коме у то време није ишло баш најбоље. Бакингом и Никс унели су доста свежине својим раскошним ауторским талентима што је групи Fleetwood Mac донело ренесансу, а милионске тираже албумима „Fleetwood Mac“, „Rumors“ (једна од најпродаванијих плоча свих времена – 15 милиона примерака), „Tusk“ и „Mirage“. Својим изузетно атрактивним изгледом, извршним специфичним певачким стилем и компоновањем хитова као што су „Rhiannon“, „Dreams“ (песма посвећена растанку – само приватном – са Линдзијем Бакингом) или „Sarah“ у оквиру матичне групе, Стиви је створила кредите за упоредну, успешну соло-каријеру. Њена музика чује се у чувеном цртаном филму „Heavy Metal“, а из тог доба датира и повремени сарадња са Томом Петтијем и његовом групом „Heartbreakers“. Ипак, највише пажње „вештица“ (тако она зове саму себе) је посветила сопственим албумима. Плоча „La Bella Donna“ је постигла леп успех, али овогодишње издање „The Wild Heart“ има све услове да га превaziђе јер је већ дуго у самом врху листа најпродаванијих албума у Америци. Судећи по овоме и по изузетном квалитету и слушаности хитова „Standback“ и „If Anyone Falls“ од Стиви Никс ћемо и у будућности чути много добре музике, како самостално тако и са вечитим Fleetwood Mac.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЗАУСТАВИ СЕ (en8(STANDBACK))

музика и текст: Стиви Никс
пева: Стиви Никс

No one looked as I walked by
Just an invitation would have been
just fine.

Said no to him again and again
First he took my heart and then he ran.

No one knows how I feel
What I say unless you read between
my lines.
One man walked away from me
First he took my hand
Take me home.

Standback, standback
in the middle of my room
I did not hear from you
It's alright, it's alright
To be standing in a line
(Standing in a line)

To be standing in a line
I would cry

La, la, la, la, la.
Do not turn away my friend
Like a willow I can bend
No man calls my name
No man came.

So I walked on down away from you
Maybe your attention was more

Then you could do
One man did not call
He asked me for my love
And that was all.

So I walked on down the line
Away from you
Maybe your attention was more

Then I could do
One man did not call
Well he asked me for my love
That was all.

Well I need a little sympathy
Well you can be standing in
Why you don't take me home
I need a little sympathy.

ИЗ WHAM! ТАБОРА

НОВО И СТАРО

Џорџ Мајкл, члан дуета Wham! спрема се да објави соло-плочу. Да је ствар озбиљна сведочи избор продуцента. У питању је славни Џери Уекслер (Jerry Wexler). То је све средио нови менаџер Сајмон Непиер Бел, који има прилично искуства и знања у целом послу. Доказ је нова књига у којој Бел детаљно описује догађаје из „лудих“ шездесетих. Наслов је „Не мораш рећи да ме волиш“ и објашњава зашто је познати менаџер одлучио да за осамдесете одабере Wham!. Сматра да се много тога променило у односу на пре две деценије и да се успон Јардбирдса или Марка Болана веома разликује од успешних биографија наших дана.

Највећа разлика је у томе што су клинци научили нешто о музичком бизнису и за њих нема пуно тајни. Беј сити ролерс су били последњи покушај да менаџер окупи пет момака и каже им шта тачно да раде. Данас клинци виде шта се догађа и лако је наћи састав који врло добро зна шта жели. Стога они сада траже старијег менаџера са бројним познанствима.

— Време које је пред нама показује колико су Џорџ и Енди, заједно познати као Wham!, успели у оваквој примени богатог менаџерског искуства.

НОВА ПЛОЧА

АЛИ БЕЗ МНОГО АЛИ

„Али, Али“ – СТИЛ (Југодиск)

Сплићанин Иво Лесић један је од несумњиво најталентованијих композитора, аранжера и клавијатуриста „млађе средње“ генерације. У реализацији другог албума групе Стил потврдио је свој дар за прављење правих поп-песам, унеколико назначио нове путеве унутар домаће сцене која вапи за композицијама које нису типичне рок-теме и доказао да сви претходни хитови (рецимо „Путовање“ са деби-албума групе Стил) никако нису били случајни. Укратко, добра плоча.

РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ! РОКЗНАЛИЦЕ!

ШТА ЗНАТЕ О РОДУ СТУАРТУ

Проверите овом приликом своје знање о једном од најпопуларнијих певача данашње поп-музике Роду Стјуарту (Rod Stewart).

1. Право Стјуартово име је:
 - a) Родни
 - b) Родерик
 - c) Џон
2. Пре него што се посветио музици Род је радио као:
 - a) разносач млека
 - b) фудбалски судија
 - c) гробар
3. Праву популарност Стјуарт је доживео у групи познатог гитаристе:
 - a) Џефа Бека

- b) Ерика Клептона
- a) Џимија Хендрикса
4. Већим делом прошла деценија он је певео у групи:
 - a) Baby Jane
 - b) Faces
 - c) Three Dog Night
5. Највећи Стјуартов хит, песма „Maggie May“ се налази на плочи:
 - a) „The Rod Stewart Album“
 - b) „Maggie May And Assorted Love Songs“
 - c) „Every Picture Tells A Story“

КОНКУРС

за XXIV југословенски фестивал „Омладина 84“, који ће се одржати маја 1984. године у Суботици у организацији Дома културе и ССОЈ-а. Право учешћа на конкурс имају сви млади до 30 година старости из редова свих народа и народности СФРЈ.

На конкурс се примају неизвођене и необјављене композиције свих жанрова популарне музике (рок, шлагери, шансоне, родољубиве песме, бригадирске песме, џез-рок). У композицијама треба да дође до изражаја савременост тематике, како у тексту тако и у музици, инспирисана животом и радом наше омладине. У случају недовољно квалитетних композиција програм се може попунити и по позиву.

Организатори фестивала додељују:

Три награде стручних жирија
Три награде публике
Награду за најбољу интерпретацију

Награду за најбољи текст
Слањем композиција на конкурс аутори уступају организаторима искључиво право објављивања, снимања и штампања нотних материјала и носача звука (грамофонских плоча, касета, магнетофонских трака и сл.). Сва остала права задржава аутор.

Радове треба слати на адресу: Дом културе Суботица, Трг Слободе 1, са назнаком за Фестивал „Омладина 84“ најкасније до 15. јануара 1984.

Композиције морају бити достављене на магнетофонској траци или касети уз коју могу бити приложене ноте са хармонијама и текстом. Текстови морају бити приложени посебно у два примерка.

Радови морају бити потписани пуним именом и презименом и адресом аутора уз назначен тачан датум рођења.

Приспели радови и траке се не враћају.

РОК ДАТУМ

8. децембар...

Чудан датум. На тај дан године 1943. у Флориди рођен је Џим Морисон који ће крајем шездесетих, предводећи групу Doors, постати најзначајнија личност америчке рок-сцене.

Осмог дана децембра 1980. на улазу у свој њујоршки стан убијен је Џон Ленон, оснивач Битлса и једна од кључних личности музике двадесетог века.

ИНТЕРВЈУ ИНТЕРВЈУ ИНТ

РОК ХАУАРД ДИВОТО

БИЛО ЈЕ ТО НЕШТО...

Хауард Дивото (Hauard Devoto) је као укрштене речи – нешто увек остаје нерешено. Не да решење није надхват руке, већ је сласт оставити га у домену енигматичности. Његов деби био је са групом Buzzcocks коју је напустио после само једне плоче – „Spiral Scratch“ да би затим формирао састав Magazine и са четири студијска албума и доста концертних наступа зарадио статус загонетног, интелектуалног мистика. Две године

их пред бенд, а сви смо заједно радили на финализирању. Пошто нисам имао намеру да формирам нову групу, морао сам да дотерујем песме колико год могу. Такође сам хтео да радим са магнетофоном сам. Био сам веома срећан што могу да се једино тиме бавим читавих шест-осам месеци, планирајући свој следећи потез. Једноставно сам компоновао – нисам компоновао за себе као певача. Нисам желео да ја поново изађем и будем личност. Хтео сам да компонујем и будем продуцент неком другом, организујем музичаре...

Пре свега сам хтео да нађем певачицу која би била отелотворење песама, јер сам желео да све буде што мање повезано са мном. Једноставно бих могао да нестанем. Тако сам почео да тражим, одлазио сам на концерте да видим певачице... Међу њима је била и Драгана Шарић. Она је била последња у низу оних са којима сам покушао да сарађујем. Све у свему их је било дванаест о којима сам озбиљно размишљао. Са мис Шарић (Беби Дол) сам ушао у студио и почели смо рад на неколико снимака – „I Admire You“ и

по распуштању бенда, Дивото израђа из таме неактивности соло албумом „Jerky Versions Of A Dream“. То је повод да се ваш извештач сусретне са уметником и забележи његов монолог, размишљања, сећања...

– Ништа озбиљно нисам почео да радим по престанку рада групе Magazine, изузев да сам седео код куће са магнетофоном, читавих годину дана. Летовао сам у Америци, али што се музике тиче то је било све. Желео сам да видим колико ми је времена потребно да бих организовао песме. Никада пре то нисам морао да радим у комплетном облику. Углавном бих долазио са идејама и поставио

„Out of Shape With Me“. Међутим, ови покушаји нису звучали сасвим „право“ за мене, иако је било ствари које су ми се веома допадале.

Провео сам око три месеца радећи на овој идеји и престао пошто ме је позвао Бернард Зајнер ради одласка у Париз и снимања његовог албума. Када је са тим било готово, негде у септембру 1982. године схватио сам да своје песме морам да урадим сам. Нисам смео више да их запостављам иначе би се убуђале – морао сам да их отпевам.

„Jerky Versions Of A Dream“ затичу Дивотоа у десет директнијих комуникација са слушао-

цима. Нестало је мистификације, заробљености у кошмарима, недодирљивости и маштањима. Овај албум као да је Хауардов силазак на земљу, међу људске емоције.

– Постао сам свеснији комерцијализма. Не знам колико је то променило моје осећање за оно што радим, али нисам могао да наставим да пишем исту врсту ствари, да бесконачно истражујем исте идеје и експлоатишем исту атмосферу песама као што је то био случај у прошлости. Нисам опседнут ни са чим. Ове песме су ми веома блиске, али ме истовремено не представљају у садашњем тренутку. Све то чини да се осећам како нестајем. Интервјуи ме данас подсећају на метод самосвесности.

За маску је потребно двоје – један да је поседује, други да је препозна као лице. Морам и сам да преузmem одговорност, међутим, штампа доста утиче на креирање имагинарне личности, љуштуре која не садржи основне одлике човека о коме се ради. Тешко је развести се од тога, бити манипулативан на један инвентиван начин, бити прорачунат и објективан у употреби креације. Открио сам то у почетку рада на албуму „Correct Use Of Soap“ и свесно сам почео да употребљавам кочнице и да се мењам. Престао сам да користим шминку на позорници, престао да дајем интервјуе... То је можда и био разлог што је гитариста Џон Мекгог напустио групу. Мислио је да моји поступци коче успех бенда, што је на извесан начин вероватно истина. Сада не желим да формирам нови бенд јер хоћу да будем у позицији да сам одлучујем о ономе што радим. Група је дете свих који је сачињавају. Ако не желим да радим плоче, турнеје, интервјуе хоћу да то буде само моја одговорност. Не желим да будем примораван на компромисе. Ипак тек у ретроспективи почињем да схватам и ценим оно што је Magazine био. Дозволи ми да кажем да не жалим ни мало због краја састава, имао сам користи од тог искуства. Видео сам у светлу времена – било је то нешто...

Светислав Стојановић

FORTILETE® ZA SNAGU I MIŠIĆE

mlečne bombone u tabletama sadrže mineralne i mlečne belančevine, utoljuju glad, nadoknađuju energiju i minerale

ZELIŠČA,
Novo mesto

PEZ ФИГУРИЦЕ — ПРИЈАТЕЉИ У ИГРИ!

Pez фигурице Мики, Пата, Паја, Шиља и Плутон вас чекају у трговини. Играјте се PEZ фигурама, сладите се Pez бомбонама!

ФРАНЦУЗ

нападача препознао плавокосог младића који се представио као Степа. Наравно, у то није могао да се закуне.

На инспекторско питање да ли му је шта однето рекао је да су му нестала сва документа, авионска карта за Париз и већа сума девизног новца. Колико тачно, није знао.

У пратњи једног милиционера, Душан је одмах из болнице кренуо у „Слогу“: знао је да спада у оне малобројне кафане у граду које раде и после поноћи. Мада је било касно, гости још нису почели да се разилазе. Сви столови били су заузети.

Пожури, Виктор!

Први конобар коме се обратио се- тио се Борислава и младића који су седели са њим.

– Били су врло бучни – рекао је. – Сећам се да су пуно пили и да су средовечног човека који је седео с њима стално тапшали по раменима називајући га „Француз“.

– Знате ли можда како се зову? – упитао је инспектор.

– Не, не знам ниједног јер код нас ретко свраћају.

– А да ли је неко од њих плав?

– Двојица. Онај трећи је био изразито црн и учинило ми се да је кад су полазили рекао једном од плавоко- ских „Пожури, Виктор!“

– Ништа нисам успео да сазнам – пожалио се Душан милиционеру који је остао да га чека у колима. – Напа- дачи нису стални гости кафане, Ми- рић помиње неког Стеву а конобар Виктора и сад, хајде, буди паметан!

– Слушајте, шефе! – прекинуо га је милиционер. – Својевремено сам као позорник радио у делу града поред реке и често сам због ситних крађа, пијанчења и туча приводио неког плавог момка по имену Виктор. Како то име није често, можда је реч о ис- том младићу. Знам где станује, па нам неће бити тешко да га пронађе- мо и проверимо има ли неке везе са ноћашњим нападом.

Међутим, изнајмљена собица у ко- кој је становао Виктор била је празна. Нељубазна газдарица није била рас- положена за разговор и на питање где је младић, одговорила је да не зна јер кући није долазио већ неколи- ко дана.

– Е, баш немамо среће – про- мрмљао је Душан и кренуо ка коли- ма. Таман је хтео да уђе кад је жена повикала за њим:

– Ако вам је хитно, потражите га код браће Јоксић, они ће знати где је. Кућа им је тамо, поред моста.

**ОНО ШТО ЈЕ
БОРИСЛАВУ МИРИЋУ
НАЈВИШЕ НЕДОСТАЈАЛО
У ТУЋИНИ БИО ЈЕ
СПОНТАН РАЗГОВОР И –
ПЕСМА. ЗАТО БИ, СВАКИ
ПУТ КАД СЕ ВРАТИ У
РОДНИ ГРАД, ЛАКО
СКЛАПАО ПОЗНАНСТВА.
ДА ОНА НЕ МОРАЈУ БАШ
УВЕК ДА БУДУ
БЕЗАЗЛЕНА НИЈЕ МУ
ПАДАЛО НА УМ.**

– Ништа, ништа – одговорила је жена збуњено и мада је нико ништа није питао почела да објашњава:

– Ето, ја кренула да обиђем свиње. Само ви уђите, сад ћу ја...

Ништа мање изненађење нису по- казал ни тројица младића кад су се Душан и милиционер појавили на вратима.

– Ко се од вас зове Степа? – упи- тао је инспектор.

– Нико! – одговорио је један од браће Јоксић. – Ја сам Зоран а мој брат је Бошко.

– У реду – помирљиво је рекао Ду- шан и одмах наставио: – Сва тројица сте вечерас била у „Слози“?

– Нисмо – одговорио је Виктор. – Цело вече провели смо у кући: Зора- ну је данас рођендан, па смо прослав- љали.

– Ако је Зоранов рођендан био јуче – рекао је погледавши на сат Душан – онда сте га прослављали у „Слози“ а ако је данас онда вам верујем да га славите овде. А претпостављам и да никад нисте видели Француза кога сте претукли и опљачкали а о њего- вом новчанику пуном девиза да и не говоримо...

Док је говорио на лицима младића смењивали су се изненађење, невери- ца и неразумевање. Неколико трену- така трајала је тишина а онда је први проговорио Виктор:

– Ми стварно не знамо о чему при- чате и немамо везе ни са каквим Французом. У то ћете се и уверити ако нас претресете а ми смо, ето, ту. Ево, можете да почнете од мене.

– Да ти можда не мислиш да сам ја од јуче? – подсмехнуо се Душан. – Са претресом ћу почети али не од те- бе!

Знате ли од кога је одлучио да пође инспектор Божовић? Да ли сте погодили, провери- те на страницама „Мале по- ште“.

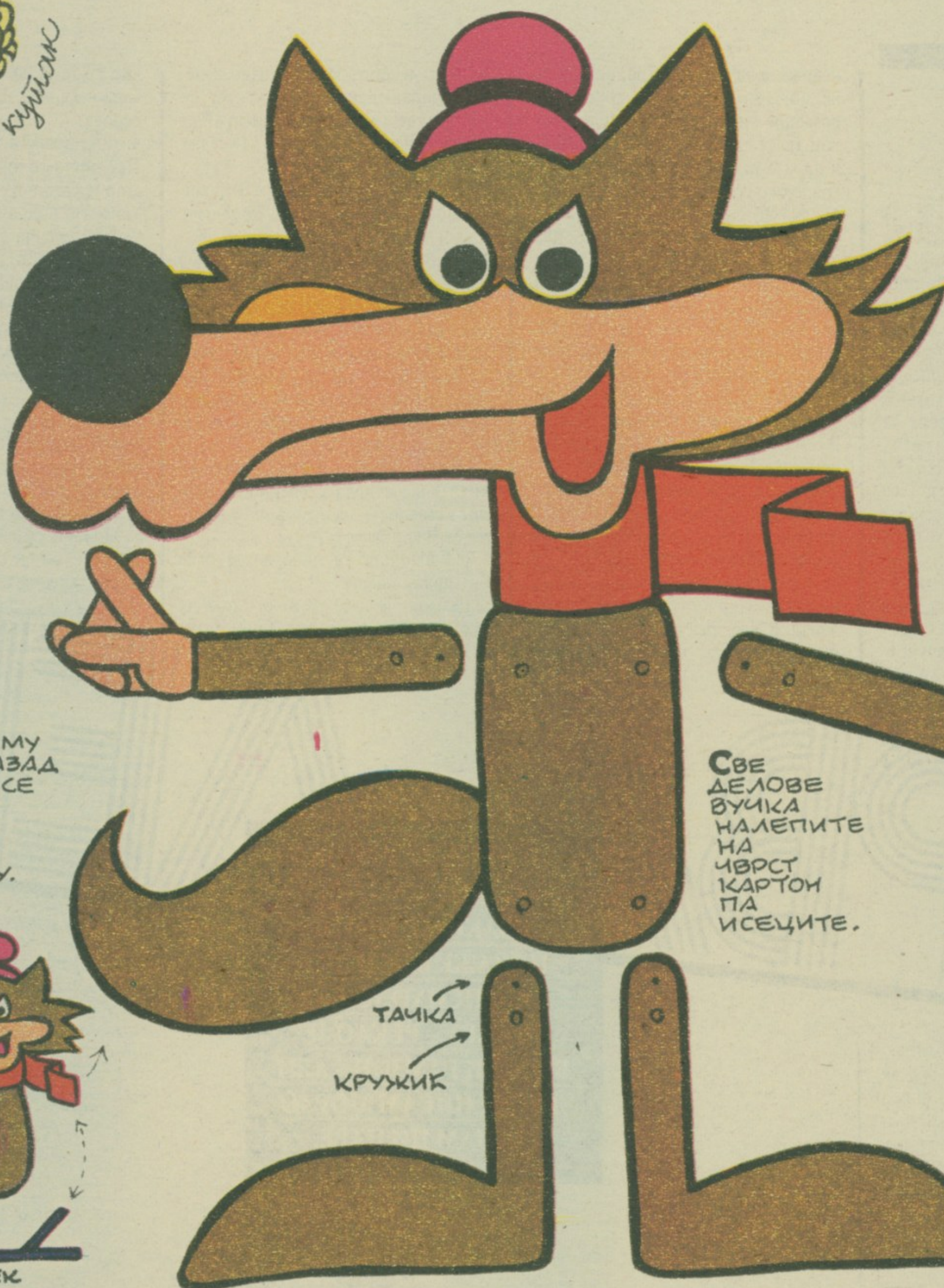
Фини неки момци

Кад је дежурни инспектор Душан Божовић угледао окрвављеног Бо- рислава, прва мисао му је била да је повређеном човеку неопходна лекар- ска помоћ. За питања ће бити време- на и касније. Мада у шоку и озбиљно повређен, Борислав је ипак на путу до болнице успео да понешто и каже. То није било много али је ипак пред- стављало неки траг. Из његове приче Душан је схватио да је вече провео у кафани „Слога“ у друштву три мла- дића која раније није познавао. Виде- ћи да седи сам и да се очигледно до- сађује, пришли су за његов сто и спонтано започели разговор. Изгле- дали су сасвим пристојно, па их је Борислав понудио не само пићем већ и вечером. Мало су се нећкали, али су ипак прихватили. Узгред, уз јело, Борислав им је поверио све своје наде и бриге. Били су пуни разумева- ња. Око 11 су устали и рекли да мо- рају да иду. Борислав се није дуго за- држао за њима: платио је па и сам кренуо. На крају разговора с инспек- тором, већ сасвим испрљен, додао је да му се учинило да је у једном од

Брижљива домаћица

До куће о којој је говорила Викто- рова газдарица стигли су за непуних десет минута. Два прозора су још би- ла осветљена. Ушли су у двориште и готово се сударили са старијом женом

– Извините – рекао је Душан.

РЕП И
ШАЛ
САВИЈТЕ МУ
МАЛО УНАЗАД
КАО ШТО СЕ
ВИДИ НА
ДОЊЕМ
ЦРТЕЖУ
-ПРЕСЕКУ.

СВЕ
ДЕЛОВЕ
ВУЧКА
НАЛЕПИТЕ
НА
ЧВРСТ
КАРТОН
ПА
ИСЕЦИТЕ.

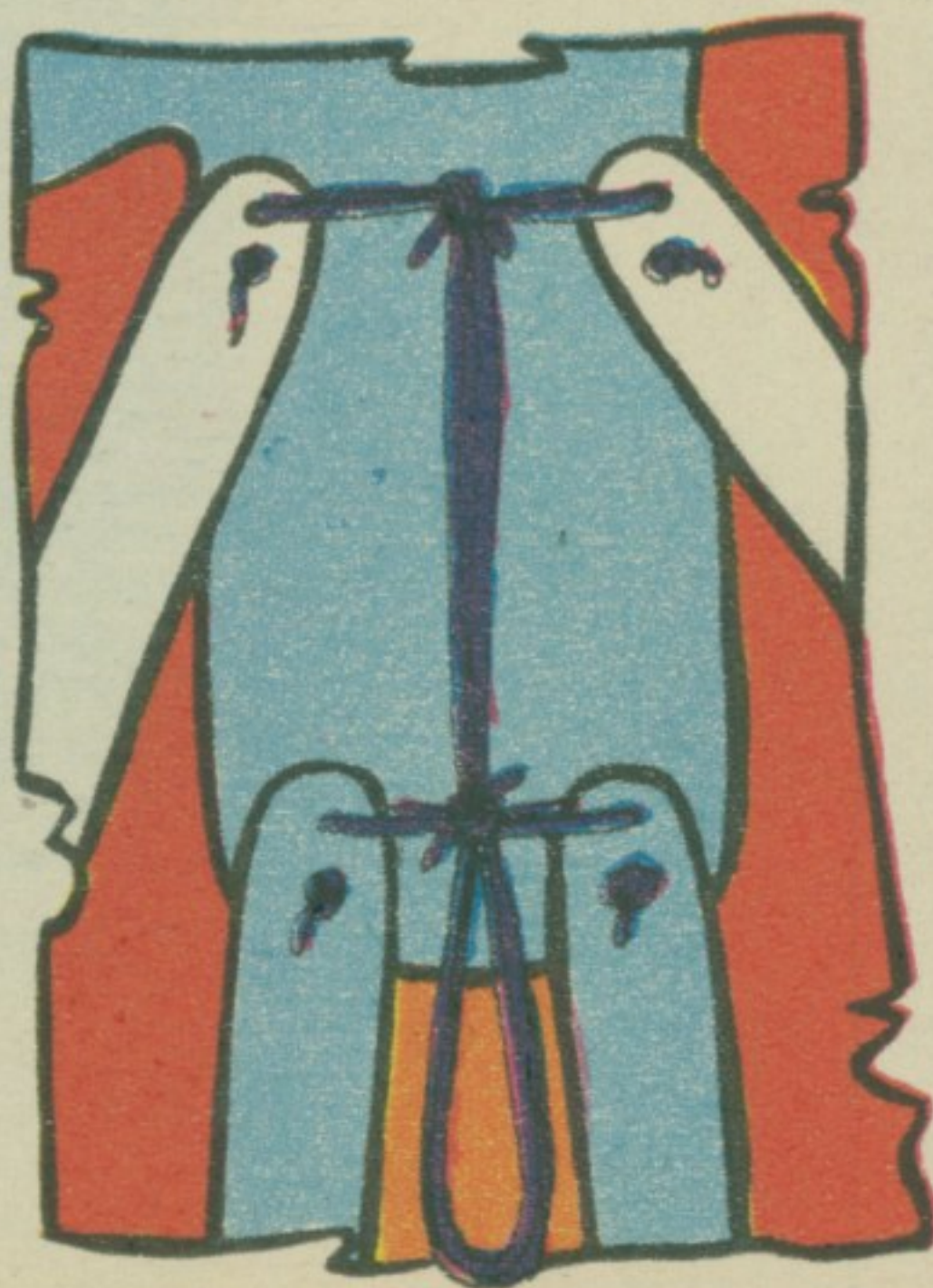
ТАЧКА
КРУЖИК

В
У
Ч
К
О

СА ЗАДЊЕ
СТРАНЕ
ПОВЕЖИТЕ
ТАНКИМ
КАНАПОМ
ТАЧКЕ НА
РУКАМА И
НОГАМА КАО НА
ЦРТЕЖУ.

ОЗНАЧЕНЕ
КРУЖИКЕ
ПРОБУШИТЕ
ИГЛОМ ПА
ТАНКИМ
КАНАПОМ
(ИЛИ
КОЖИЦОМ
ЗА ВЕЗ)
ПОВЕЖИТЕ
РУКЕ И НОГЕ
ЗА ТЕЛО
ПОМОКУ
ЧВОРИКА
СА
ПРЕДЊЕ
И
ЗАДЊЕ
СТРАНЕ.

ГОТОВ
ВУЧКО
ПОМИЦАЊЕ
РУКЕ И НОГЕ
КАД СЕ
ПОВУЧЕ
ПЕТАЛА.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЦЕМС РАНДИ

Велики Рамзон навикао је да увек изазива узбуђење својом посетом Флосовој продавници мађионичарског прибора. Млади проучаваоци мађионичарских вештина – они који су одмакли даље од основних вежби прстију и трикова с картама – сместа би га опсели тражећи аутограме на свакаким комадићима хартије и одговоре на бујницу глупавих питања, увек истих за последњих пет деценија. Пењући се уз степенице радње Рамзон се припремао за овај у ствари слатке муке које су ишле уз његов углед у мађионичарском братству.

Улазећи приметно је да само један младић стоји напакћен на тезгу у разговору са старим Флосом. Трговац је описивао конструкцију мале дрвене кутије која је, кад се

ном желе да се баве отпадници који не могу да се уклопе у друштво – незгодне личности које мисле и понашају се друкчије од осталог света и налазе место у друштву тако што граде око себе засебну фантастичну атмосферу.

У младићу жељном знања препознао је глад коју је и сам у том добу осећао – потребу да учи и усавршава се у овом тешком занату. А тај се занат могао научити само уз мајсторове скуте. Док су улазили у огромну кућу о којој је младић дотад само читао не усуђујући се ни да сања о некаквој посети, Рамзон је осетио притисак нове изненада стечене одговорности.

Извршили су уобичајени обилазак куће застајући да разгледају предмете накупљене током година са свих страна света. Притиснули су тајно дугме које је иза полице с књигама открило закључана врата. Младићу је скренута пажња на необичан зидни сат на коме су бројке

биле измешане. На прецизно изведен ударац шаком о шаку кућу су из скривених звучника испунили звуци свите „Планете” Густава Холста.

Младић је ускоро засуо Великог Рамзона питањима и кад су стигли да погледају на сат, била је већ прошла поноћ. Момак је отишао у додељену му собу у поткровљу, а Рамзон је кренуо по кући да, као и увек пред спавање, покрије птичије кавезе и забрави врата. Упитао се какав ли ће испасти овај ђак, али је то питање одмах потиснуо као преурањено. Још недељама неће на њега добити одговор.

Док је избацивао мачку, зачуо је тихи глас с врха степеништа. Испред светлости на одморишту видела се младићева силуета.

– Господине Рамзоне, знате ли и ону праву магију?

Рамзону је срце застало кад је то чуо. Оклевао је да с младићем на-

чне ту тему надајући се да она никада неће ни доћи на ред. Момак је вероватно мислио на астрологију, читање длана и друге бапске приче. Пре доста година имао је студента који је увек потезао такве будалаштине. Тај није дуго остао.

– Боље сиђи да и о томе поразговарамо – рекао је Рамзон.

Док је младић силазио низ уске степенице, Рамзон је почео да узима отрцане књиге с полица које су ишле све до таванице. Видели су се дуги низови хрбата означених црвеном тачком – то су биле књиге о мађионичарству. Таквих је било много, али је још већи број био означен плавим тачкама – ту групу књига Рамзон је звао смећем. Из ње је сада изабрао неколико.

Младић се снебивао – ваљда је схватио да је дотакао осетљиво место. Хтео-не хтео, он је морао чу-

ПРВА ЛЕКА

ВЕЋ ПЕТНАЕСТ ГОДИНА
НУДИМ ОВАЈ ЧЕК
СВАКОМЕ КО МИ
ПОКАЖЕ БАР ЈЕДНУ
ПАРАПСИХОЛОШКУ
ПОЈАВУ – РЕКАО ЈЕ
ВЕЛИКИ РАМЗОН – АЛИ
ДОСАД НИСАМ МОРАО
ДА ДАМ НИ ПАРЕ.

додирне на прави начин, избацивала сребрни долар. Огроман руксак стајао је наслонен уз зид, а поред њега фотеља у коју се Рамзон свалио климнувши Флосу главом у знак поздрава. Из руксакa је вирио мађионичарски приручник по коме је Рамзон видео да овај младић има бољи укус од већине. Подигао је поглед управо у тренутку када се и младић окренуо.

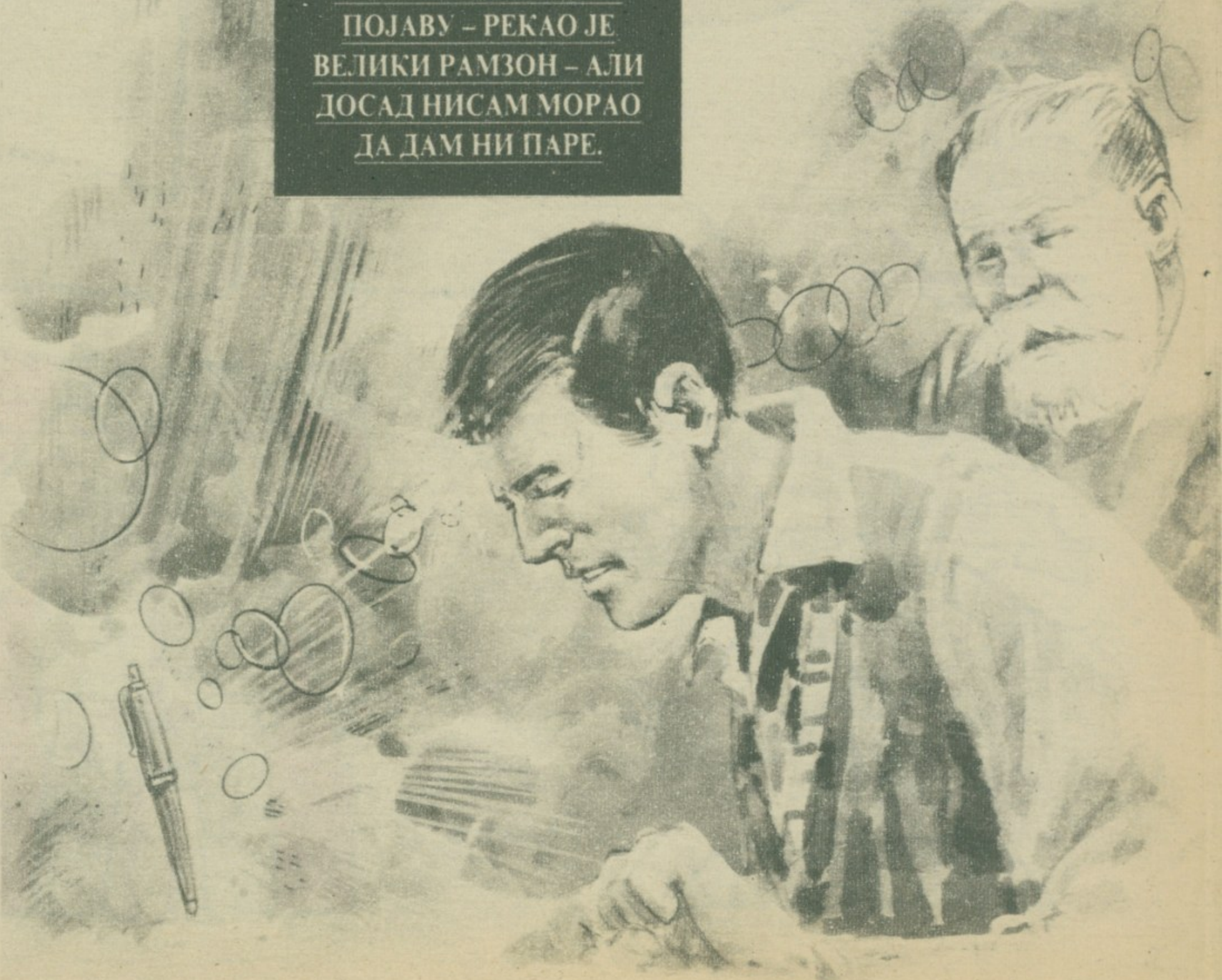
Препознавши Рамзона, младић се насмешио и пришао да се с њим рукује.

– Зовем се Вили – рекао је – и дошао сам издајека да посетим Флосову продавницу.

Мађионичару се учинило да иза младићевих површних речи назире нешто дубље. Деловао му је као да не жели само аутограм. И заиста после свих учтивих и безначајних реченица дошло је и „велико питање”.

Сат касније, после озбиљног разговора уз кафу, Рамзон и младић су споразумно постали учитељ и ученик. Између њих почела је да струји чудна хемија појатељства.

Вили је сасвим искрено признао да је имао неприлика са законом – ништа озбиљно, али ипак довољно да га спречи да дипломира. Рамзону је ова прича била позната. Одавно је тврдио и много пута се освечувао да његовим позивом углав-

ти за Рамзонову непрекидну борбу против парапсихолога, за многобројне чланке и неколико књига које је написао на ту тему и за честа предавања која је држао у ученим срединама широм света. Рамзон је већ открио да младић врло добро познаје његову животну причу.

– Дакле, чуј, млади човече! Ја сам по овим стварима почео да чепркам још пре него што си се ти толико. Да ли знаш шта значи реч „магија“? У речнику пише да је то човеков покушај да овлада природом помоћу чини и бајалица. Али то није могуће, разумеш? Успех се постиже једино обманом. Тиме се бавимо ти и ја. Ми смо преваранти, глумци који играју улогу чаробњака. А права магија не постоји баш као ни Дела Мраз.

– Мислим да грешите – рекао је младић веома тихим гласом. У соби је завладала мртва тишина коју је Рамзон напокон прекинуо дубо-

све знање. Насео је на сваки мој трик. Хтео је да ме стрпа у кавез и подвргне експериментима.

Младић је склизнуо са столице и устао. Изгледао је нешто виши него раније.

– Ипак, нисам му показао ништа од оног правог – додао је. – Баш зато што је мислио да може да ме стави у епрувету.

– Иди да спаваш, Вили – рекао је с уздахом Рамзон. – Наставићемо разговор ујутро.

Ујутро ће га, помислио је, или убедити да грешити, или ће мали морати да иде. Протекле године нису отупеле сећање на његову сопствену борбу против ирационалне жеље да поверује у натприродне појаве. Није хтео поново да се носи с тим непријатељем.

Младић се попео у поткровље у пратњи ђудљиве мачке. Уморни

ким уздахом. Погледао је у младића преко наочара и сусрео његов поглед пун самопоуздања.

– Можда грешим. Али, можеш ли да ми докажеш? Чисто сумњам.

Рамзон је спустио руку на гомилу књига које је изабрао: – Са свим овим ауторима својевремено сам се ухватио укоштац и све сам их демантовао. А не заборави да су то све сами научници, не шарлатани као ја.

Није одолео а да не направи драматичан гест који му се наметао, па је кажипрстом расуо књиге по столу.

– Већ петнаест година ђудим овај чек – наставио је бацивши младићу у крило црну чековну књижицу којом је толико пута махао пред публиком – свакоме ко у мом присуству изазове макар и једну парапсихолошку појаву. **Петнаест година!** И још нисам морао да дам ни паре.

Неко време обојица су ћутали. Рамзонова мачка прешла је крутим ходом преко стола пажљиво тражећи пут међу обореним књигама. Огромни зидни сат се громовито огласио. Онда је младић проговорио.

– Бавим се неким стварима које ми нису јасне. Дошао сам овамо да вас потражим у нади да ћете ми ви можда објаснити. Био сам и у неким парапсихолошким лабораторијама... – Додирнуо је једну дебелу књигу. – Провео сам са овим ту читав дан...

Будала, све верује. Читао часописе па мисли да је из њих посисао

Рамзон такође је отишао на спавање.

У ваздуху се осећало нешто попут електрицитета... не, пре налик на мирис загрејане лемилице... Необичан мирис коме Рамзон није знао да одреди порекло и од кога је препадут скочио из кревета. Погледом кроз прозор утврдио је да ће ускоро јутро. Свуда око себе осећао је пекаво наелектрисано присуство какво у животу није упознао. Мора да је нешто у вези с младићем помислио је и кренуо према степеништу. Младићева врата била су благо одшкринута: пред њима је попут сфинге лежала мачка и пијалица у меку сивкасту светлост која је допирала изнутра. Пењући се уз степенице Рамзон је осећао све већу напетост и пекање.

Када је стигао до одморишта, пружио му се поглед у собу. Вили је седео на ћилиму чела орошеног знојем потпуно заокупљен гледањем у хемијску оловку која је лежала испред њега. Врх оловке полако се подигао и опет спустио... још једном подигао и – остао усправан. Сада је читаво перо почело да се окреће, а потом се подигло два, па још два центиметара изнад пода. Младић је био потпуно укрућен од напора. Рамзон је бешумно ушао у собу и стао крај њега. Знао је шта треба да уради.

Ученик и учитељ су заједнички усредсредили вољу на предмет испред себе. Предмет је сада без колебања наставио да се диже.

Рамзон је помислио како већ дуго није био ученик. Ово сад било је оно право: прва лекција.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор	НАЗВИ- НИ ПЛА- НИНСКИ ПАСИВ ЕВРОПЕ	БЕЗМО- РАТАН, НЕМО- РАТАН	НАЗВЕКИ ПЛОВНИ КАНАЛ У ШВЕД- СКОЈ	ПТИЦА ПРАБ- ЉИВИ- НА	ОН- ДА	ГРАД У ЗАПАД- НА ХО- КАНДИ	ГРАД У ИТА- ЛИЈИ
ШАХОВ- СКА ТИТУ- ЛА							
СПРЕ- ЧА- ВА- ТИ							
ПОВНАТА КАТЕДРА- ЛА У ПАРИ- ЗУ							
ВРСТА ЗАНАТ- ЛИЈЕ (тн.)							
НИ- СУ ТЕШ- КИ					У.Н. ПОД- СТЕХ		
ИРАНСКИ НОМАД- СКИ НАРОД						ИТАЛИ- ЈАНСКА ФИЛМ- СКА ПЛ- ТИЦА	
ЈЕСТИ- ВИ ТОР- СКИ ПУЖИКИ							КРАЉ КРИТА, УНУК МИНОСОВ
"ПОЛИ- ТИКИН ЗАБАВ- НИК"	НАЦИЈЕ ЧАСОВ- НИК						
"СЕ- КУН- ДА"		"ПИТРА" ПЛАНИНА У СРБИ- ЈИ		ИЗНАД ПЕНЗИ- ЈА			
ЗНАК ЗА СРЕБРО			ЉУПКО, ДРАГО УНИШ- ТИТИ				
ХЕМИЈ- СКИ ЕЛЕ- МЕНТ							
ОСОВА КОЈА ВРШИ ПОПИ- СИВАЊЕ	ДЕО ОДЕЖЕ ЗА НОГЕ						
ЗНАК ЗА ФОСФОР	З.О. ЉУБАВ- НА ПЕС- МА				ИНДИ- ЗУП НАША СПИКАР КАТАРИНА		
ДЕО МАШИ- НЕ (тн.)							
ЈАВНИ ПАРК, ШУТИ- ЦА							
ЖЕНСКО ИМЕ "ПИКО"						ХРАМ, БОГО- МОЉА	ГРЧ- КО СЛОВО
Р							
ПЛАТО ПСЕТО					ЈЕДИ- НИЧНИ ВЕКТОР И.Т.		
ДРУГИ							
"ВОЛТ- АМПЕР"			ЖЕНСКО ИМЕ ГРАД У КИТИКИ- ЈИ				
ДОДАТАК ЗА ДОБИ- ЈАЊЕ КВА- ЛИТЕ- ТА							"РАДИ- УС"
ХИП, ТРЕН					ДО- ВИТ (твр.)		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: постела, акролит, пратиља, рамазан, иј, Лана, КА, Абаз, накане, и, ш, м, тај, мустрв, Херцег, ат, јеж, назално, грехота, а, Марио, Рау, на, онакав, парада, е, виц, Мел, Ис, бала, отпоран, Н, оранж.

НА ПАШЊАЦИМА ЕРГЕЛЕ БОРИКЕ

БАРУТ У КОПИТАМА

ГРЕШКЕ КОЈЕ СЕ НЕ
ПРАШТАЈУ ДРУГИМ
ПАСМИНАМА
ВРЛИНА СУ
БОСАНСКО-БРДСКОГ
КОЊА. СНАЖАН И
ИЗДРЖЉИВ, У СТАЊУ
ЈЕ ДА САВЛАДА И
ОНА БЕСПУЋА КОЈИМА
ПРОЛАЗЕ САМО
ДИВОКОЗЕ...

Других ногу, високо уздигнуте главе корачају дорати, вранци, кулаши... На човеков узвик, крећу у кас као да се надмећу ко ће грациозније стићи до ограде корала. Направили су неколико кругова и остали као укопани кад је човек који их је гонио зазвиждао. Нови, другачији звиждук, лупање дланом о длан и коњи крећу у галоп. За њима пршти земља и диже се облак прашине. Мишићава тела лебде у ваздуху и спуштају се у невероватној хармонији. Човек поново залупа длановима и коњи крећу у бесомучан трк који ће трајати десетак минута. Онда поново кас и на крају ход. Само тај ход сада више није као на почетку нестрпљив, коњи су сад мирнији, слабине им подрхтавају.

Тренинг је за данас завршен. Коњ се тако ослобађа сувишне масти и воде и стиче кондицију. После тога коње одводе у шталу, у специјално уређене боксове где их чувари брзо и вешто тимаре. Касније следи оброк, врло квалитетан јер здравље и кондиција увелико зависе

При проценивању коња нарочита пажња мора да се обрати и на његов темперамент јер, кажу стручњаци, од те особине и зависи његова употребљивост. Они нервознији се брзо елиминису. Ова два „боксер“ изгледа много не шаре за будућност.

би се добио добар коњ, поред изабраних родитеља, неопходна је и посебна исхрана која се не може замислити без витамина Д, Е и оних из комплекса Б.

од исхране. Данас коњи у узгајалиштима редовно добијају и витамине. Тако је и у познатој ергели на Борицама, тридесетак километара од Рогатице.

— Коњ тражи више од човека — каже седамдесетогодишњи Урош Јанковић који, иако је у пензији већ неколико година, не пропушта ниједан дан да дође и види коње којима је посветио скоро пола века. — Њему не сме ништа да усфали, мораш га пазити

као мало дете, иначе пропаде. А коњ да пропадне, то ти је, синко мој, горе од икаквог злочина...

5:1 за арапа

Ергела на Борицама има дугу историју. Створена је још далеке 1895. и то у Горажду, где им је било зимовалиште, док су лети вођени на испашу на Борицама. Оснивачи су били официри аустроугарске војске који су из далеке Арабије набавили неколи-

У обавезан тренинг спада и јахање. Тренер Ристивоје Раздољић, свакодневно напашује пређе и по стотинак километара, коракном, квасом и галопом, већ према физичкој спремности коња.

Арап Сиглави XVI је један од најбољих пастува ергеле на Борицама, његови најстарији преци о којима постоји запис потичу из далекне 1914.

Босанско-брдског вранца Мишка XVII због изузетно бујне гриве зову и „Битис“. Мада је за коњске прилике већ у средовечном добу, ождебљен 5. марта 1974, и данас је у најбољој кондицији.

ко грла, јер је и у то време арапски коњ важио као грло коме, бар у Европи, нема премца.

Потекао са арабијског острва Нац, арап је у походима Азијата на Стари континент показао изванредне одлике: брз, складних линија, изузетно темпераментан, али и издржљив, он је, по мишљењу неких историчара, знатно помагао Турцима да освоје пола Европе. Као пример за ту своју тврдњу, наводе податак да је арап могао да се окрене укруг пет пута док је за то време белгијски тешки коњ, тада синоним доброг коња у Европи, још био у првом кругу!

Европљани су радо прихватили арапа и због тога што су веровали да ће захваљујући њему поправити своје одомаћене пасмине. Тако је и било. Историја коњарства говори да су многе пасмине у Европи настале управо благодарем утицају арапских коња који су оплеменили већ постојеће врсте.

Тежак од 350 до 450 kg и просечне висине гребена (дела између врата и леђа) око метар и по, арапски коњ је, строгом селекцијом, успео да побољша многе особине европских грла. Стручњаци кажу да су његов темперамент и покретљивост знатно „оживели“ дотад прилично лене европске коње. Наравно, у тим укрштањима у обзир су долазили само најбољи примерци чија је цена достигала, а и данас је тако, и по неколико стотина (старих) милиона, па зато није ништа необично што су најбоља грла углавном припадала приватним ергелама оних који не питају шта кошта...

Наравно, има арапа, па и оних са врхунским својствима, и у мањим ергелама: на Борицама се данас, рецимо, успешно узгаја неколико линија (тако се означавају пастуви док се кобиле деле на родове и њих је неупоредиво више) арапских коња као што су сиглави, газале, ленкорани, захиди... Посебно је занимљиво да је ова наша ергела највише место у

свету где се узгајају арапи, потомци из пустињских и сувих предела.

На мала врата

Овде се, готово кришом, 1908. ушуњао и наш домаћи, брдско-босански коњ. Отада, кажу, и датира први организовани узгој домаће пасмине босанаца, како их данас сви зову. Неки људи су на време осетили да тај наш аутохтони копитар може да буде од велике користи ако му се укрштањем побољшају особине. А ту је већ био арап, проверен специјалиста за оплеменавање. Тако су и настали многи мешанци.

Ови наши товарни и јахаћи мали коњи (високи око 130 cm а тешки од 250 до 350 kg), снажне конституције и фантастичне издржљивости коначно су били урачунати у пасмину од које се много очекује. Не без разлога јер је босанац у стању да километрима беспућем носи терет до 100 килограма, уз пут се ождеби и са потомком, после сат-два, настави пут као да ништа није било! А то може мало који од коња племените расе.

За разлику од других пасмина босанац је дете сурове природе и њене неумољиве селекције кроз векове. Био је и остао коњ који свој опстанак дугује готово феноменалној издржљивости и способнос-

Сваког јутра коњи који не припадају тзв. елити одлазе на пашњаке и сами се предвече враћају на појило. У току дана тешко их је снимити у већој групи јер се растрнују огромним ограђеним пашњацима.

Тренер је зазвиздао и арап је стао као укопан очекујући други звиздук и лупање дланом о длан да би следећег тренутка кренуо у галоп.

ти да савлада и оне стазе и богазе где су племените пасмине неупотребљиве. Његове способности су посебно дошле до изражаја у последњем рату кад су, под великим теретом, успевали да стигну до врхова дотад доступних једино дивокозама.

Због тога није ни чудо, кажу на Борицама, што се босанцу гледа кроз прсте кад треба оценити и проценити положај тела или задњих ногу. Оно што се не опрашта другим пасминама, код њега је врлина. На пример, посебан положај задњих ногу који би коња друге пасмине одмах сврстао у рубрику „шкарт“, босанцу је неопходан за савлађивање врлети.

Међутим, ни многи од њих нису могли да опстану, тако да се у Борицама данас узгајају само две линије босанаца: Мишко и Барут. Овај, други је, претпоставља се, добио име по томе што је експлозивнији. А то је, по свој прилици, наследио од арапа...

Милион долара за коња

Сваке године у Борице долази специјална савезна комисија која врши процену коња и одређује пастуве и кобиле за расплод, продају или шкарт. Коњ се углавном процењује наотвореном простору и то са удаљености од неколико метара, пажљиво се посматра са сваке стране,

како у мирном ставу, тако и у покрету, кораку или касу. Наравно, пре тога се утврђује такозвани идентитет коња, порекло и старост и, на крају, оцењује се посебно сваки део, од главе, гребена, леђа, положаја предњих и задњих ногу до зуба и квалитета длаке.

Елитни коњи имају посебну негу и бригу, смештају се у специјалне боксове, добијају врхунску храну и одређују им се посебни тренинзи. Али, кажу нам у Борицама, све то не би било довољно да нема

љубави човека према овим изузетно осетљивим животињама. А коњ без човекове љубави може да постане диваљ што је, довољан разлог да га не сврстају у елиту.

Колико се пажње поклања коњима сведоче и многобројне, књиге, обавезне за свако узгајалиште: Протокол опасивања (парења) кобила, Књига пепињерних (спремних за расплод) пастува, затим Регистар ждребади која одмах добијају свој редни и матични број... Дobar коњ мора да има педигре, јер без тога неће моћи да добије третман какав имају они којима су преци били шампиони.

На жалост, последњих година број коња код нас и у свету стално опада. Неки тврде да је узгајање нерентабилно, док други то објашњавају развојем технике у којој коњи налазе место једино у рачунању: колико која машина има (коњских) снага. Трећи верују да човеков вековни пријатељ коњ никад неће нестати, да је незаменљив у неким пословима и крајевима. О хиподромима и тркама које прате фантастичне суме на кладионицама да и не говоримо: прошле године је један Американац милионер за коња дао равно милион долара!

П. МИЛАНОВИЋ
Снимио: Љ. ПАТРОНИЋ

КЊИГА ЗА БУБЊАРА

✉ Први пут ти пишем и молио бих те да ми кажеш да ли постоји књига за учење свирања на бубњевима и где је могу наручити или купити.

ЧИТАЛАЦ из Добоја

Књиге за учење свирања на бубњевима на нашем језику не постоје. Зато би можда најбоље било да се обратиш најближој музичкој школи, одсеку за ударалке, па ћеш тамо добити обавештење о условима уписа у школу, ако то желиш. Друга могућност је да замолиш неког бубњара из неког музичког састава у твом граду да

ти помогне и покаже како се свира. Иначе, већина бубњара из наших рок-група су самоуки и на почетку су се довијали на разне начине. Покушај и ти.

ПОПУЛАРНО ЗБОГ - ГЛУМЦА

✉ Молио бих те да ми кажеш шта значи моје име и да ми одговориш зашто радио-станице Сарајево и Београд немају више емисија посвећених астрономији?
Ален РАДОСАВЉЕВИЋ,
Сарајево

Ален је име келтског порекла, неизвесног значења. У француском је забележено још од петог

века н.е., а у наше време постало је популарно понајвише захваљујући глумцу Алену Делону.

Што се тиче емисија о астрономији, њих има онолико колико је то предвиђено програмском концепцијом. Научна достигнућа из ове области се редовно прате али је сасвим могуће да теби понешто од тога и промакне. Зато је можда најбоље да најновија сазнања потражиш у листовима који стално доносе написе везане за астрономију, рецимо „Галаксију“.

ЈАВИ СЕ!

✉ У броју 1652 од 26.8.1983. објавили сте у „Малој пошти“ писмо недеље са потписом Читатељка из Београда. Надам се да вам је та читатељка послала своју пуну адресу. Ако јесте, молим вас да ми је пошаљете јер желим с том читатељком да ступим у везу. Наиме, ја сам у њеним годинама био ниског раста, али захваљујући мојој другарици и њеним саветима успео сам да од несрећне особе поста-нем срећан. Зато желим да помогнем овој читатељки како да реши своје проблеме и врати се нормалном животу.

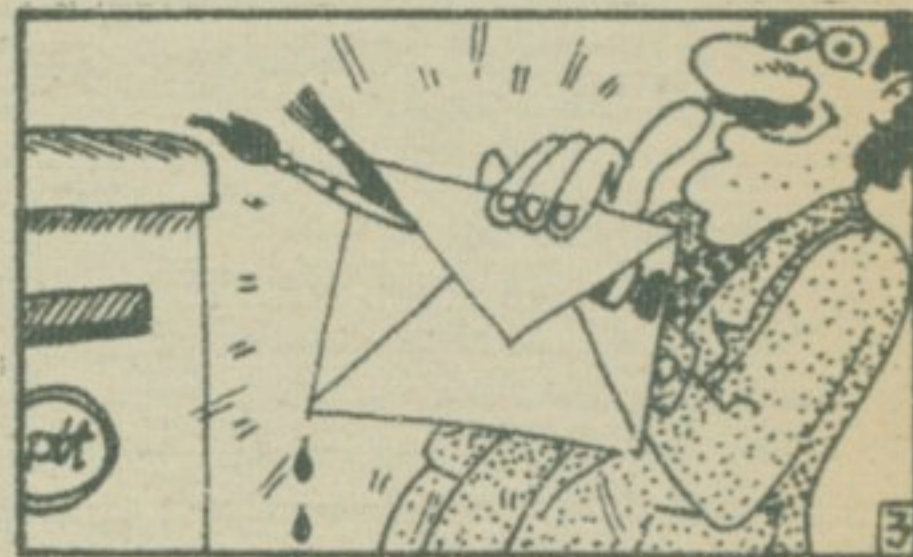
Горан НОВКОВИЋ,
Железничка 14
23265 Книћанин

Адресу читатељке немамо, али зато објављујемо твоје писмо и

адресу, па она ако буде желела може да ти се јави.

УМЕТНИК

✉ Желио бих знати гдје бих могао набавити сликарске уљане боје и квалитетне кистове, те колика им је цијена. Такође ме интересује постоји ли могућност да то наручим и од које продаваонице

пошто сам удаљен од великих центара.

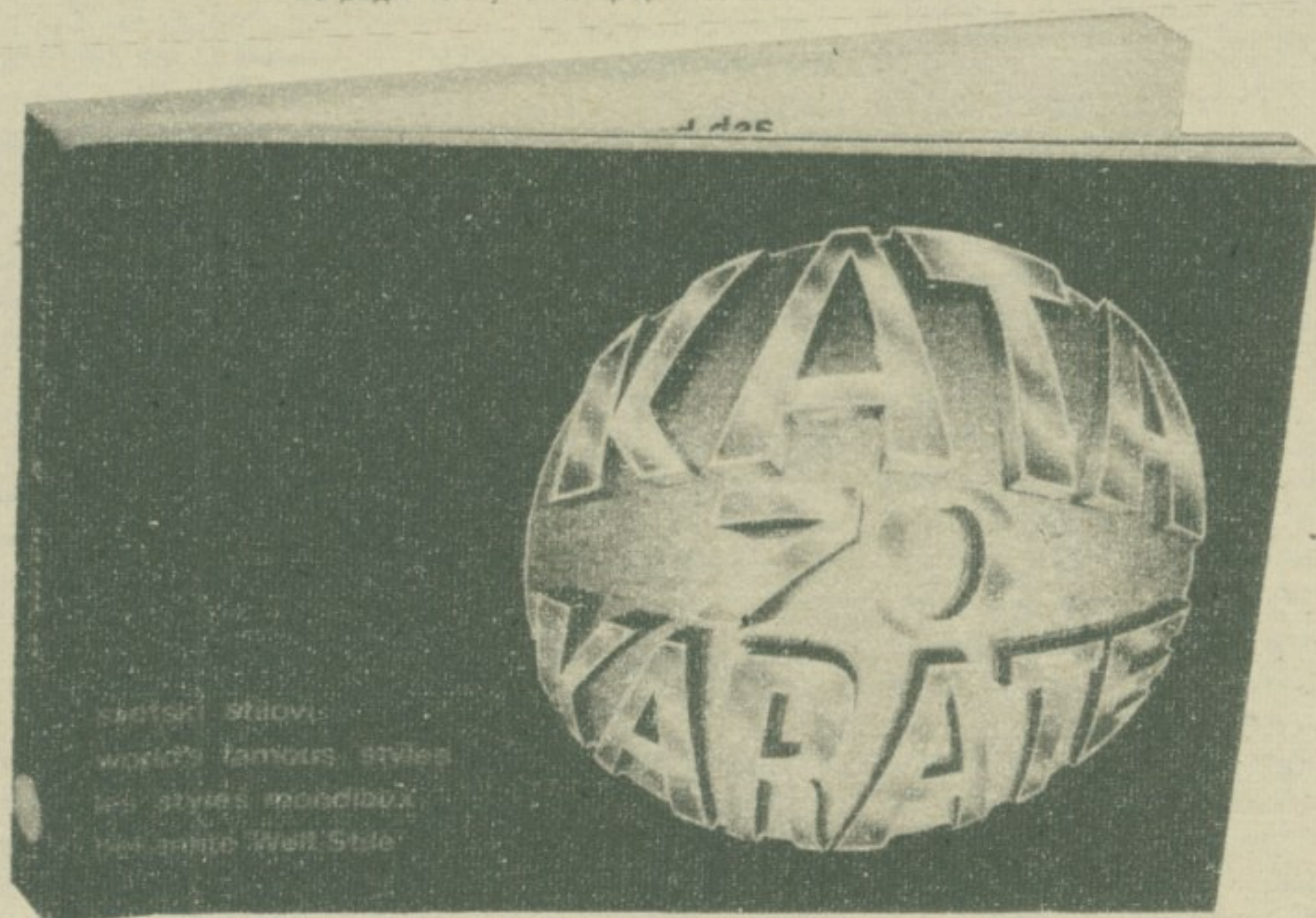
Мирко НЕШЕВИЋ,
Двор на Уни

Уљане сликарске боје (цена им се креће од 63,65 динара до 231,13 динара) и четкице (исто веома различитих цена) можеш наручити у продавници „Уметник“, Улица Васина број 5 у Београду. Телефон је 011/622-840. Најбоље ће бити да се јавиш прво телефоном и с продавцем се договориш које тачно боје и четкице желиш, па ће ти их они послати.

70 карате ката

Књига 70 карате ката представља апсолутну новину на светском тржишту јер даје комплетну обраду седамдесет карате ката из свих светских доминантних стилова, односно све кате које су у употреби у савременом светском каратеу, а намењене су пракси од почетног па све до највиших мајсторских звања уз компаративну анализу и преглед класичних форми и традиционалних ката.

Све кате су демонстриране фото-објашњењима за сваку поједину технику уз обимна додатна објашњења детаља извођења појединих техника, праваца кретања, приказа техника са више страна ради потпуног информисања.

Књига садржи паралелно са текстом на енглеском, француском и немачком комплетан текст на српскохрватском језику.

Књига је штампана латиницом на преко 400 страна на високо квалитетном кунстдрук папиру, корице су у пуном колору — пластифициране, богато илустрована и опрмљена са преко 4000 фотографија.

Цена 750.—

Издавачко-штампарска радна
организација

„ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ
ВОДИЧ“

Патријарха Димитрија 24,
11090 Београд—Раковица

НАРУЧБЕНИЦА — ПЗ/II

Овом наручбеницом неопозиво наручујем
..... ком. књиге:

Драган Јањић — Владислав Гигов:
70 КАРАТЕ КАТА (С-3),
по цени од 750.— дин.

Име

Презиме

Поштански број

Место

Улица и број

(Потпис купца)

У случају спора надлежан је редован суд у Београду.

Битисмо недеље

ШТА ЈЕ БИЛО С КРАЉЕМ?

✉ Драги „Забавниче“,
молим те да ми одговориш шта је било са шпанским краљем Алфонсом (не знам којим) после његове абдикације 1931. године када је Шпанија постала република. Када је у Шпанији враћено монархистичко уређење и који су владари владали од тада до данас?
Владимир БУЈИШИЋ,
Београд

У дугој историји Шпаније било је више краљева са именом Алфонсо. Ти очигледно мислиш на Алфонса XIII из француске краљевске династије Бурбона. За краља Шпаније проглашен је 1856. године, одмах по рођењу. Оца, Алфонса XII, није ни упознао јер је овај умро пре његовог рођења. До шеснаесте године, када му је признато пунолетство (1902) владала је у својству регента његова мајка Марија Кристина. Алфонсо се на власти одржао до 14. априла 1931. године када је избила буржоаско-

-демократска револуција. Монархија је збачена, проглашена је република, а те исте године Алфонсо XIII је абдицирао и отишао у Рим где је живео све до смрти 1941. године. Још за живота именовао је за наследника свог трећег сина Дон Хуана, али овај никада није дошао на власт. У томе га је спречио шпански грађански рат (1936-1939) који су повели, против законите народне власти, фашистички кругови под вођством генерала Франка. После три године крвопролића и борбе за одбрану шпанске републике, у којој је поред 35.000 добровољаца из целог света учествовало и 1700 Југословена, реакција је тријумфовала. Тако је генерал Франко заузео фашистички режим марта 1939. године и објавио да Шпанија постаје монархија са регентским саветом, а себе је поставио за вођу (каудиљо) државе. Дон Хуану је било одузето право наслеђа престола и године 1941. Франко је одлучио да после његове смрти на престо дође унук Алфонса XIII, данашњи краљ Шпаније, Хуан Карлос I, син поменутог Дон Хуана који и данас живи у емиграцији.

После смрти генерала Франка 1975. године Хуан Карлос је дошао на престо.

ОБИЧАН И СВАКИДАШЊИ

✉ Објасни ми шта значи реч вулгаран, а шта баналан. И још нешто, где могу да нађем иглу за грамофон Искрафон 1003?

ИЛЕ,
Београд

Реч вулгаран (долази од латинског vulgaris – обичан, свакидашњи) значи прост, необразован, обичан, свакидашњи, једноставан, простонародни, народски. Баналан долази од француске речи banale и може да значи обичан, свакидашњи, отрцан, неукусан.

Игле за грамофон „Искрафон“ повремено добијају продавнице „Музички магазин“ и „Радиоелектро“ које се налазе на Теразијама, једна поред друге.

БОЛНИ ЧВОРИЋИ

✉ Чула сам да се у Београду успешно лечи целулит. Желела бих да сазнам адресу те установе.

МАЈА,
Сарајево

Целулит (промене у везивном и масном ткиву коже с очврснућима која се могу наипати у облику дифузних плоча и чворића и често су праћене болом) се у Београду

лечи у Заводу за здравствену заштиту СР Србије, одељење Медицине рада у Авалској улици број 13. Телефон ове установе је 433-852. Пацијенти се примају сваког радног дана пре подне.

УСПРАВНИ БИЦИКЛИСТИ

✉ Твој сам редовни читалац и надам се да ћеш ми одговорити на питање да ли се у бициклизму криви кичма.

Молим те да ми што пре одговориш јер ми је хитно.

ЧИТАЛАЦ из Херцег-Новог

Ако имаш намеру да се бавиш бициклизмом, можеш слободно да отпочнеш са тренинзима јер се бициклистима не деформише кичма. Могућа последица бављења овим спортом је ишијас који се јавља тек у каснијим годинама.

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди – Теорија – Мелодије
2. Тотално свирање
3. Модерна музика, хитови, рок – II део

Сваки приручник по 240 дина. Попуст 70 дина. за сваки следећи наручени приручник.

Плаћате поштару. Василевић Милун, пост-рестант, 11101 Београд

НОВА, ПОПУЛАРНА КЊИГА

ЖИВОТИЊЕ У КУЋИ

када, како, зашто?
Пас, мачка, хрчак, заморче, птице, акваријум, тераријум. Избор, држање, исхрана, нега... Занимљивости, илустрације...

Цена 200 динара
Едиција У МИНИЈАТУРИ
Поштански факс 32 11061 Београд
Плаћате поштару поузећем

НАРУЧБЕНИЦА

Пошаљте ми _____ примерака књиге „Животиње у кући...“ на адресу:
Име и презиме _____
Место _____
Адреса _____

СВЕ О КУНГ ФУ-у НА СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ

ГАРАНТОВАНО НАЈБОЉЕ КЊИГЕ И ПРИРУЧНИЦИ ЗА САМОСТАЛНО УЧЕЊЕ КУНГ ФУ-а И КАТЕА У КОЈИМА ТЕХНИКУ ДЕМОНСТРИРАЈУ НАЈВЕЋИ СТРУЧЊАЦИ ИЗ ТИХ СПОРТОВА

1) 116 WING TSUN KUNG FU TEHNIKA DRVENE LUTKE (ПОНОВЉЕНО ИЗДАЊЕ) аутора Yip Chun/Leung Tingа садржи најсупериорније технике кунг фу-а које лично демонстрира YIP MAN, легендарни кунг фу мајстор (учитељ Bruce Lee-a)
Цена 400 динара

2) ФУЛКОНТАКТ КАРАТЕ (КАРАТЕ С ПУНИМ КОНТАКТОМ – ПОНОВЉЕНО ИЗДАЊЕ) аутора Б. Кулеша/С. Трунтића прва је књига о каратеу с пуним контактом у нас. Има 166 страна и преко 800 фотографија у акцији.
Цена 400 динара

3) KUNG FU WU SHU (ПОНОВЉЕНО ИЗДАЊЕ) аутора С. Трунтића/Б. Кулеша намењена је самоуким почетницима и онима који већ нешто знају о кунг фу-у. Има 200 страна и преко 800 фотографија.
Цена 400 динара

4) SVEN STAR PRAYING MANTIS („БОГОМОЉКА“ КУНГ ФУ) НОВА КЊИГА аутора Leung Tingа описује у детаље чувени стил кунг фу-а из ШАОЛИН манастира на 200 страна и преко 500 фотографија.
Цена 500 динара

5) KUNF GU WING TSUN KUNG (ПОНОВЉЕНО ИЗДАЊЕ) аутора Leung Tingа, мамут енциклопедија кунг фу-а, приручник, који погодном методом учења и вежбања чини кунг фу приступачан свима. Супервелики формат, има 323 стране и преко 1.300 слика.
Цена 700 динара

Све наведене књиге можете набавити једино ПОУЗЕЋЕМ (ПЛАЋАЊЕ ПОШТАРУ) ПРЕКО KUNG FU KWON, ПОШТАНСКИ ФАХ 17, 41410 – ВЕЛИКА ГОРИЦА. Молимо вас своју адресу написати штампаним словима и читљиво. Испорука одмах.

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаки, др Радослав Бокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагин, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуровић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Латрогић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олигица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд, Поштански факс 124, Телефон: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 275,00 динара, полугодишња 552,00 динара, годишња 1.104,00 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 552,00 динара, полугодишња 1.104,00 динара, годишња 2.208,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728, уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:		
САД	\$	35 –
СР НЕМАЧКА	DM	88 –
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75 –
ФРАНЦУСКА	Ffr	248 –
ШВЕДСКА	Skf	255 –

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Сусревши се после два по поноћи у дворишту са мајком браће Јоксић која је рекла да је пошла да обиђе свиње, инспектор је одмах посумњао у њене речи. Показало се да је био у праву. Тобоже брижна домаћица је заиста пошла до свињца, али да би сакрила олпљачкан новац.

